ISSN 2453-7349

art3.

8

Umenie a umelá inteligencia: Revolučné zmeny vo výučbe na Akadémii umení v Banskej Bystrici

40

ARTORIUM 2024 – Sloboda ako umelecký princíp a priestor pre mladých tvorcov

98

Mimoriadne úspešný 11. ročník medzinárodnej vedeckej webovej konferencie Horizonty umenia

Daniel Matej
foto: Michal Murin

OBSAH

2 INAUGURÁCIA REKTORA AKADÉMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI

4 INAUGURAČNÝ PRÍHOVOR REKTORA

6 POZDRAVY A BLAHOŽELANIA K INAUGURÁCII

8 UMENIE A UMELÁ INTELIGENCIA: REVOLUČNÉ ZMENY VO VÝUČBE NA AKADÉMII UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI

10 CESTA ZA UMENÍM HERECTVA: PRIPRAVUJEME UNIKÁTNY INTENZÍVNY PROGRAM BIP NA MÁJ 2025

12 IRON CASTING 2024/CORE MOLD SPATIAL FORMS

14 FILMAKERS FRIENDSHIP: FILMOVÉ UMENIE, KTORÉ SPÁJA

16 PHYSICAL THEATRE LAB: HĽADANIE NEOBMEDZENEJ TVORIVOSTI V POHYBE

18 NOVÁ KAPITOLA PRE AKADÉMIU UMENÍ: MODERNÁ PRÍSTAVBA PRE POTREBY BUDÚCNOSTI

20 DNI OTVORENÝCH DVERÍ V AKADEMICKEJ KNIŽNICI AU

22 DOKTORANDI AKADÉMIE PREZENTOVALI A DISKUTOVALI

23 ERASMUS DAYS

24 NOVÝ PREDMET NA FAKULTE VÝTVARNÝCH UMENÍ: BEZPILOTNÁ TECHNIKA A DOPRAVNÉ PREDPISY

26 PSYCHOLOGICKÉ SLUŽBY PRE ŠTUDENTOV V NOVÝCH PRIESTOROCH

28 VYTVÁRAME PRIESTOR PRE POHODU ŠTUDENTOV

29 INTERNÝ GRANTOVÝ SYSTÉM AKADÉMIE 2024

30 HISTORICKÉ PARTNERSTVO BANSKOBYSTRICKÝCH UNIVERZÍT: PROJEKT PODPORA VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT VEDÚCICH, RIADIACICH A KĽÚČOVÝCH ZAMESTNANCOV NA UMB A AU

31 ČLENOVIA SRK NA NEMECKEJ REKTORSKEJ KONFERENCII V BONNE

32 AU BB & LITTERRA

35 ROZŠÍRENIE PARKOVACÍCH PLÔCH V AREÁLI AKADÉMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI

36 DEKAN FAKULTY DRAMATICKÝCH UMENÍ

37 MELODRÁMA

38 AKTUÁLNE Z KATEDRY HERECTVA

40 ARTORIUM 2024 – SLOBODA AKO UMELECKÝ PRINCÍP A PRIESTOR PRE MLADÝCH TVORCOV

43 RECEPT NA VYDANIE KNIHY

44 ŠTIPENDIUM ZA UMENIE

46 TRIUMF ANNY SURÁKOVEJ VO VALMEZE

48 VEČNE MLADÝ SEDEMDESIATNIK FRANTIŠEK VÝROSTKO

52 FESTIVALOVÁ TELEVÍZIA ART FILMU V RUKÁCH ŠTUDENTOV Z AKADÉMIE UMENÍ

54 DRAMATURG ZO SALAŠA

55 GRANT PRE UMENIE

56 IGRIC AJ PRE PEDAGÓGOV AKADÉMIE UMENÍ

57 POĎAKOVANIE KATKE

58 „FILMOVÍ NOVÁČIKOVIA“

60 ĽUDSKOSŤ, ODBORNOSŤ A NEKOMPROMISNOSŤ SÚ TOU NAJVÄČŠOU HODNOTOU

63 SPOLUPRÁCA FAKULTY DRAMATICKÝCH UMENÍ AU V BANSKEJ BYSTRICI S EXTERNÝM PROSTREDÍM

64 NOVÁ POSILA KATEDRY HERECTVA FDU AU

66 ŠTUDENTI KATEDRY HERECTVA FDU AU V BB VO VÝNIMOČNOM PROJEKTE

68 TRÉNUJ DNES, ZACHRAŇUJ ZAJTRA

70 NOVAE SONATAE ROSARII

71 MEDZINÁRODNÉ LETNÉ MAJSTROVSKÉ KURZY FMU AU

72 FLAUTY A KLARINETY, DO ŠÍKU A KO-LHO!

74 ALEXANDROVA TECHNIKA A JEJ VYUŽITIE V HRE NA HUDOBNOM NÁSTROJI A SPEVE

75 DVOJPLÁTKOVÉ SYMPÓZIUM

76 ADAM MAREC ABSOLVOVAL ĎALŠIU ÚSPEŠNÚ AMERICA LATINA TOUR

78 STRHUJÚCA, VÁŠŇAMI NABITÁ OPERA TOSCA OD GIACOMA PUCCINIHO NA PÔDE NÁRODNÉHO DIVADLA KOŠICE

80 2. ROČNÍK INTERPRETAČNÝCH KURZOV V HRE NA TRÚBKE NA SLOVENSKU

81 ŠTÁTNA VEDECKÁ KNIŽNICA OŽILA VOKÁLNOU TVORBOU SKLADATEĽA ANTONÍNA DVOŘÁKA

82 I PAGLIACCI – NEDDA/COLOMBINA

83 MEDZINÁRODNÁ SÚŤAŽ FLAUTIADA 2024

84 HRAVÉ ROZHOVORY PRE KLAVÍR ŠTVORRUČNE

86 HUDOBNÉ LETO 2024 V POMMERSFELDEN

87 MAJSTROVSKÉ SPEVÁCKE INTERPRETAČNÉ KURZY JOLANY FOGAŠOVEJ

88 NEVYHNUTNÁ HUDBA NA RÁZCESTÍ

90 KONCERT Z DROBNÝCH FORIEM

92 MASTER CLASSES VYTVÁRANIE DRAMATICKEJ POSTAVY OPÄŤ V CHORVÁTSKU

94 FMU AU NA 11. ROČNÍKU MEDZINÁRODNEJ KLAVÍRNEJ SÚŤAŽE JOHANNA NEPOMUKA HUMMELA

95 MARIAN LAPŠANSKÝ A IVAN ŽENATÝ NA MEDZINÁRODNOM FESTIVALE BRATISLAVSKÉ HUDOBNÉ SLÁVNOSTI

96 ŽENSKÉ SKLADATEĽSKÉ OSOBNOSTI HUDOBNÉHO ROMANTIZMU

98 MIMORIADNE ÚSPEŠNÝ 11. ROČNÍK MEDZINÁRODNEJ VEDECKEJ WEBOVEJ KONFERENCIE HORIZONTY UMENIA

99 ŠEMBERA, VOJTĚCH: BÝT POSLUCHAČEM

100 CENA MARTINA BENKU PRE JULIANU MATIOVÚ

101 WHAT WE LOOK FOR BEYOND SEEING

102 10 ROKOV UMELECKÉHO PROJEKTU MATRICA AKO RING AUTORSKEJ DVOJICE PETER VALISKA TIMEČKO A STANISLAV PIATRIK

105 POKOJE

106 DEMO 21 – VÝSTAVNÝ PROJEKT PRE HUMAN FORUM XI.

108 OPTICAL VS. LASER VS. AI

110 VIKTOR FUČEK: EDU PERFORM ACTION

112 ČVACHTANIE I SQUELCH

113 CENA PREMIO BEHNOODE FOUNDATION PRE VIKTORA FUČEKA ZA DIELO „ENTITY ALGORITHM“ NA VEĽTRHU THE OTHERS 2024 V TURÍNE

114 LABORATÓRIUM MESTO-SRDCE-TELO-HLAS: KREATÍVNE PRESKÚMAVANIE MESTA TRENČÍN

116 PETER DECHEŤ: HIDDEN MESSAGE

117 DEŇ VOJNOVÝCH VETERÁNOV

118 PETER DECHEŤ: MINULOSŤ

119 PRINTING STILL — THE MIDDLE GENERATION

120 MATÚŠ MAŤÁTKO: ČAS KOSTLIVCOV (BIELA-MODRÁ-ČERVENÁ EPOPEJ)

122 VOSI

INAUGURÁCIA REKTORA AKADÉMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI

Dňa 24. septembra 2024 sa v priestoroch Radnice mesta Banská Bystrica uskutočnila inaugurácia rektora Akadémie umení v Banskej Bystrici prof. MgA. Ing. Michala Murina, ArtD. a slávnostné otvorenie nového akademického roka 2024/2025. Inaugurácia rektora Akadémie umení v Banskej Bystrici bola slávnostným aktom uvedenia najvyššieho predstaviteľa Akadémie umení do rektorského úradu, v poradí 6. Na slávnostnom zhromaždení sa zúčastnila ctená akademická obec, vzácni hostia z partnerských univerzít a organizácií, partneri Akadémie umení, ako aj významní hodnostári mesta, no v neposlednom rade aj pedagógovia, zamestnanci a študenti. Svojou prítomnosťou podporili túto vzácnu chvíľu:

– doc. Ing. Vladimír HIADLOVSKÝ, PhD.; rektor Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
– prof. PhDr. Martin ŠMATLÁK; rektor Vysokej školy múzických umení v Bratislave
– prof. Ing. Ferdinand DAŇO, PhD.; rektor Ekonomickej univerzity v Bratislave
– doc. Ing. Jaroslav DEMKO, CSc.; rektor Katolíckej univerzity v Ružomberku
– prof. MVDr. Jozef NAGY, PhD.; rektor Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach
– brig. gen. Ing. Aurel SABÓ, PhD.; rektor Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši
– prorektor pre vedu a výskum prof. Ing. Drahoslav Lančarič, PhD. zo Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre
– prorektor pre zahraničné vzťahy, mobilitu a akreditáciu doc. PaedDr. PhDr. Miroslav Škoda, PhD., MBA z Vysokej školy DTI z Dubnice nad Váhom
– v zastúpení rektora Dr.h.c. prof. MUDR. Petra Šima, CSc. zo Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave prorektorka, doc. PhDr. Bc. Beáta Frčová, PhD., MPH
– prorektorka pre vedu a výskum prof. Mgr. Ildikó Matušíková, PhD. z Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave
– prorektorka pre rozvoj školy prof. Bc. RNDr. Danica Kačíková, Msc. PhD. z Technickej univerzity vo Zvolene
– prorektorka pre medzinárodné vzťahy, Dr.h.c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD. z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
– prorektora pre vzdelávanie Dr.h.c. prof. Ing. Miroslava Kelemena, DrSc. z Technickej univerzity v Košiciach.

V príhovore rektor prof. MgA. Ing. Michal Murin, ArtD. spomenul úspechy jeho predchádzajúceho funkčného obdobia. Následne predstavil svoju predstavu ďalšieho smerovania univerzity. Svoje nové funkčné obdobie vníma ako štyri roky plné príležitostí a výziev. Jednou z nich je aj prehlbovanie spolupráce s partnermi:

„Medzi hlavných partnerov v budúcom období, s ktorými si želám prehĺbiť vzájomnú spoluprácu a vzájomne prospešné vzťahy, patrí Univerzita Mateja Bela, mesto Banská Bystrica, Banskobystrický samosprávny kraj a naši súčasní a budúci partneri v oblasti akademického vzdelávania, kultúry a priemyslu. S potešením môžem oznámiť, že od roku 2021 do dnes sme uzavreli memorandá a zmluvy o vzájomnej spolupráci s takmer 40 mienkotvornými inštitúciami mimo akademického prostredia, 100 univerzitami, spolupracovali sme s bezpočetným množstvom jednotlivcov, ktorých energia a expertíza tvaruje našu akadémiu. Sme presvedčení, že náš región má obrovský potenciál pre rozvoj kreatívnych odvetví. Chceme podporovať našich študentov a absolventov pri vytváraní startupov a spolupráci s miestnymi podnikmi v oblasti umenia, dizajnu a digitálnych médií. Chceme využiť aj bohaté kultúrne dedičstvo regiónu a prispieť k rozvoju kultúrneho turizmu. Budeme posilňovať spoluprácu s galériami, múzeami a kultúrnymi inštitúciami ako Štátna opera, Slovenská televízia a rozhlas, Divadlo Jozefa Gregora Tajovského či nový kultúrno-vzdelávací hub Litterra v Revúcej...“ Atmosféru podujatia

podčiarkli svojím vystúpením študenti bicích nástrojov Attila Orbán Bakoš a Matúš Tuček, ktorí sa predstavili s hrou na marimbe skladbou Catching Shadows od skladateľa Ivana Trevina. Súčasťou tohto slávnostného podujatia bolo aj gitarové sólo oceňovanej študentky Nel Maślanka s interpretáciou skladby Fiesta od Pavla Šimoia. V mene celej akademickej obce želáme pánovi rektorovi veľa úspechov, porozumenia a tvorivej energie pri napĺňaní verejnej funkcie. Zároveň ďakujeme všetkým zúčastneným a prajeme študentom, pedagogickým i nepedagogickým zamestnancom úspešný akademický rok. Celý slávnostný ceremoniál je zaznamenaný a videozáznam bude prezentovaný na webovej stránke akadémie www.aku.sk.

Mgr. art. Katarína Viludová
public relations
foto: Samuel Janiš

INAUGURAČNÝ PRÍHOVOR REKTORA

Vážené Magnificencie, Spektability, Honorability,
vážení hostia, partneri, priatelia univerzity,
vážené členstvo Správnej rady, Akademického senátu, Akreditačnej rady a Vedeckej a umeleckej rady Akadémie umení,
vážení kolegovia, kolegyne,
vážené študentky, vážení študenti,

s radosťou Vás tu vítam na slávnostnom otvorení začiatku nového akademického roka 2024/2025, ktorý je spojený s mojou inauguráciou do funkcie rektora na nastávajúce štvorročné obdobie. V krátkosti sa ohliadnime a zabilancujme, čo sme spoločne dokázali v predchádzajúcom mojom funkčnom období a kam nás to posunulo. Hlavne však by som s Vami chcel zdieľať moju predstavu, kam smerujeme a čo od nás všetkých v budúcich rokoch očakávam.

Keď som v roku 2020 preberal vedenie Akadémie umení v Banskej Bystrici, vedel som, že nás čakajú náročné výzvy. Naša inštitúcia čelila vnútorným problémom – fakultám chýbala komunikácia a spolupráca, bolo cítiť medzifakultné napätie, hlavne kvôli neférovému rozdeľovaniu financií v minulosti. Vzťahy boli skôr súťažné ako kolaboratívne, a toto sme museli predefinovať a zmeniť.

Že nič nie je také ľahké, ako sa zdá a že všetko trvá dlhšie, ako ste na začiatku predpokladali, na to som bol pripravený. Nikto však nebol pripravený na covid. Desiaty deň po mojom nástupe do funkcie sme museli zavrieť brány školy. Začalo sa online obdobie. Spomínam si na prvé dni chaosu, pochybností a otázok, či je to vôbec možné. Bez tlaku situácie by sme online vyučovanie nesprevádzkovali ani za jednu dekádu. Niečo, čo bolo dovtedy takmer nepredstaviteľné v prostredí umeleckej vysokej školy, sa stávalo každodennou realitou a nakoniec nám pomohlo toto náročné obdobie zvládnuť.

Po pandémii svet čelil ďalším krízam – vojna na Ukrajine, rastúce ceny, energetická neistota. Aj keď tieto problémy zasiahli každého z nás, naša akadémia to napriek všetkému ustála. Popri tom sme prešli skráteným akreditačným procesom. Reagovali sme pružne a dynamicky na legislatívne zmeny vo vysokoškolskom priestore a sústredili sa na to, aby sme udržali kvalitu a rozsah nášho vzdelávania. Nie preto, že sme museli, ale preto, že sme chceli a cítili príležitosť urobiť niečo dobré pre nás všetkých.

V tomto období ťažkých časov sme sa neuzavreli. Naopak, otvorili sme sa. Začali sme viac spolupracovať medzi fakultami, zdieľať nápady, financie i personálne zdroje. Naša akadémia rástla a prejavila sa ako sebavedomá: ukázala, čo vieme, čo robíme, čo tvoríme i po čom túžime a snívame. Partneri, zamestnanci, študenti a okolie si to začali všímať.

Dnes môžeme s hrdosťou povedať, že na Akadémii umení vládne duch kolegiality a spolupráce. Aj keď zvyšky reminiscencie z rektorských volieb stále rezonujú vo viacerých z nás. Už nejde o zápas, kto bude rektorom. Ide o to, čo spolu môžeme dosiahnuť v ďalšom období. Nejde o to, kto si viac alebo menej uchmatne z koláča, pretože rozdeľovanie zdrojov je plne transparentné. Prestali sme sa medzi sebou naťahovať a súťažiť. Spoločne rastieme a napredujeme, čelíme vonkajšiemu prostrediu i nastaveniu osudu. Výsledky, ktoré dosahujeme, nie sú výsledkami jednotlivcov, ale našej kolektívnej snahy.

Naše spoločné úsilie prináša ovocie. Pedagogický proces a jeho personálne zabezpečenie kontinuálne zlepšujeme, záleží nám na kvalite a rozsahu našej práce. V minulom roku bol vnútorný systém kvality ako prvý v poradí zo všetkých univerzít posúdený Slovenskou akreditačnou agentúrou pre vysoké školy a jeho schválenie je významným míľnikom v našom rozvoji, ktorého dôsledok si vedia predstaviť len zainteresovaní jednotlivci. Naša interná Akreditačná rada sa stala funkčnou a dynamickou štruktúrou, ktorá neustále pracuje na zlepšovaní kvality našich študijných programov a spolu s programovými radami usmerňuje realizáciu a rozvoj študijných programov.

S hrdosťou môžem povedať, že sme úspešne implementovali aj celoakademický grantový systém. Tento systém sa nielen osvedčil, ale stal sa aj inšpiráciou pre grantové podporné programy na jednotlivých fakultách. Týmto spôsobom aktívne podporujeme odborný rast, umeleckú tvorbu a výstupy našich pedagógov a študentov.

Napriek všetkým výzvam, ktoré som spomenul v úvode, by som vám chcel pripomenúť mnohé investície, ktoré sa nám podarilo získať a podporiť rozvoj a chod akadémie. Spomeniem niektoré. Rekonštrukcia podkrovia a výmena strechy v objekte Ďatelinka. Modernizácia kotolne v hlavnej budove. Výmena LED osvetlenia v celom kampuse. Nové vetranie a klimatizácia v malej divadelnej sále FDU. Sanovali sme havarijný stav ochodze budovy FDU, nezabudli sme ani na kybernetickú bezpečnosť, rýchlejšie dátové prenosy a wifi sieť vo všetkých budovách. Našim študentom sme zlepšili podmienky štúdia aj bývania v študentskom domove. Výrazne sme investovali do Simulačného centra, ktoré slúži celej akadémii ako pracovisko pre simulovanie reálnych procesov a praxe kreatívneho priemyslu, ako aj pre aplikáciu výsledkov umeleckého vzdelávania do kultúrnej a spoločenskej sféry.

Je dôležité zdôrazniť, že tieto

investície neboli financované z bežného rozpočtu – dotácie ministerstva školstva. Vďaka úsiliu jednotlivcov, manažmentu AU a veľmi úzkej skupiny aktívnych zamestnancov sme získali prostriedky z grantov a projektových výziev v celkovej výške 730 000 eur. Ak k tomu prirátame okolo 1 milióna eur na mobilitný program Erasmus+ a ďalšie projekty z Fondu na podporu umenia, z Audiovizuálneho fondu, z KEGY na kultúrne, edukačné a umelecké aktivity, celkovo sme za posledné 4 roky doinvestovali k štátnej dotácii viac ako jeden milión sedemsto tisíc eur.

Drahí kolegovia a študenti, netreba hovoriť len o minulosti, ale poďme sa spolu pozrieť do budúcnosti. Pred nami je moje ďalšie funkčné obdobie, štyri roky plné príležitostí a výziev.

Máme na pamäti záväzky uvedené v dlhodobom zámere, vo výkonnostných zmluvách a v nich relevantných dokumentoch. S mnohými vecami sa budeme musieť znova popasovať. Chcel by som sa ale pozrieť na príležitosti, ktoré sa akadémii ponúkajú. Vymenovať ich všetky je nemožné. Môžem len povedať, že pozornosť budem venovať ľuďom, vzťahom, väzbám nielen vo vnútri akadémie, ale aj v externom prostredí. Budeme hľadať spoločné projekty a utilitárne riešenia.

Medzi hlavných partnerov v budúcom období, s ktorými si želám prehĺbiť vzájomnú spoluprácu a vzájomne prospešné vzťahy, patrí Univerzita Mateja Bela, mesto Banská Bystrica, Banskobystrický samosprávny kraj a naši súčasní a budúci partneri v oblasti akademického vzdelávania, kultúry a priemyslu.

S potešením môžem oznámiť, že od roku 2021 dodnes sme uzavreli memorandá a zmluvy o vzájomnej spolupráci s takmer 40 mienkotvornými inštitúciami mimo akademického prostredia, 100 univerzitami, spolupracovali sme s bezpočetným množstvom jednotlivcov, ktorých energia a expertíza tvaruje našu akadémiu.

Sme presvedčení, že náš región má obrovský potenciál pre rozvoj kreatívnych odvetví. Chceme podporovať našich študentov a absolventov pri vytváraní startupov a spolupráci s miestnymi podnikmi v oblasti umenia, dizajnu a digitálnych médií. Chceme využiť aj bohaté kultúrne dedičstvo regiónu a prispieť k rozvoju kultúrneho turizmu. Budeme posilňovať spoluprácu s galériami, múzeami a kultúrnymi inštitúciami ako Štátna opera, Slovenská televízia a rozhlas, Divadlo Jozefa Gregora Tajovského či nový kultúrno-vzdelávací hub Litterra v Revúcej. Plánujeme integrovať najnovšie digitálne technológie do našich umeleckých foriem, či už ide o umelú inteligenciu, herný dizajn, interaktívne videoprojekcie, videoprodukciu alebo virtuálnu realitu. Naším cieľom je pripraviť našich absolventov na výzvy budúcnosti a zvýšiť ich konkurencieschopnosť. Našou prioritou bude lepšie prepájať vzdelávanie s reálnym trhom práce v umeleckých profesiách. Chceme rozvíjať stáže a spoluprácu so súkromným sektorom, aby sme zlepšili uplatnenie našich absolventov. Konkrétnym príkladom systematického prístupu bude zaiste aj založenie Welcome Hub Akadémie umení v spolupráci s rozvojovou agentúrou Banskobystrického samosprávneho kraja.

Vážení prítomní, naša vízia sa neobmedzuje len na mesto a región. Smerujeme k širšiemu kontextu na národnej úrovni a zameriavame sa na medzinárodné etablovanie. Našou prioritou je prepojiť intenzívnejšie akadémiu so zahraničnými umeleckými školami, najmä z Česka, Maďarska, Poľska a Ukrajiny. Rovnako dôležitá je naša účasť na medzinárodných podujatiach a festivaloch. Kladieme veľký dôraz na medzinárodné partnerstvá a výmenné programy Erasmus+. Tie nám otvárajú dvere k novým možnostiam, prinášajú nové kapacity, ľudský kapitál a študentov. S hrdosťou môžem oznámiť, že v tomto roku realizujeme štyri zmiešané intenzívne programy v programe Erasmus+. Práve v týchto dňoch prebieha na našej Akadémii workshop Iron Casting 2024 – odlievanie liatiny v technologicky unikátnej vysokej peci, ktorú sme vybudovali na FVU. V súčasnosti sa na projekte zúčastňuje viac ako 30 študentov a 12 pedagógov z 10 európskych univerzít, ktorých dnes hostíme v priestoroch akadémie. Je to výborný príklad medzinárodnej spolupráce a výmeny skúseností. Zmiešané intenzívne programy v oblasti filmu, divadelného umenia, multimédií a grafiky sa budú realizovať v nasledujúcich štyroch mesiacoch a privedú na pôdu akadémie viac ako 100 zahraničných účastníkov, ktorí so sebou prinesú energiu a tvorivé nápady.

Nezabúdame ani na celoživotné vzdelávanie. Sme pripravení organizovať kurzy a workshopy pre verejnosť, amatérskych i profesionálnych umelcov. Rozšírime našu vzdelávaciu ponuku aj pre túto komunitu a iniciujeme aj aktivity mimo štandardného vysokoškolského prostredia a vzdelávania.

Viem, sú to ambiciózne plány. Verím, že spolu dokážeme posunúť Akadémiu umení v Banskej Bystrici na novú úroveň, budeme spoločne budovať prostredie, kde naši absolventi budú hrdí na svoju školu a budú stáť na pevných nohách v ďalšom profesionálnom raste.

Keďže tradícia káže, že rektor sa na začiatku akademického roka prihovára nielen partnerom akadémie a zamestnancom, ale hlavne študentom, chcel by som tak teraz učiniť aj ja a osobitne sa prihovoriť študentom prvých ročníkov. Možno sa v týchto slovách zatiaľ nevidíte, ale uisťujem vás, že všetko, čo bolo povedané, sa týka najmä vás. Skvalitnenie celkového prostredia školy bude mať priamy dopad na váš vzťah s akadémiou. Či už sa stane vaším prístavom na 3 alebo 4 roky, alebo ju nazvete druhým domovom a budete študovať na nej 5 či 6 rokov ako magistri, budete svedkami a prijímateľmi krokov, o ktorých som hovoril. Naša univerzita je síce malá, ale práve preto vieme spolu intenzívne a komunitne komunikovať. Postupne z nášho univerzitného slovníka vypustíme formulácie ako „to sa nedá“ a konštruktívne pristúpime k riešeniam, ktoré ponúka jedinečná synergia umeleckých profilácií našich troch fakúlt.

Prajem všetkým študentom a zamestnancom veľa tvorivých podnetov, spoločných pozitívnych zážitkov, naplnených očakávaní so spoznávania a aktívnej spolupráce pod ochranou vašej a našej akadémie. Vám, kolegovia, prajem, aby ste opäť nabrali síl a vykročili do ďalšieho akademického roka s nadšením a tvorivým elánom. Nech vám pedagogická práca prináša radosť a naplnenie. Hrdo a rázne sa spoločne postavme za rozvoj umenia a kultúry na Slovensku a citlivo vnímajme aktuálnu situáciu. Zamestnancom prajem, aby mali radosť z toho, že môžu prispievať k rozvoju a rastu mladej generácie umelcov, ktorí budú tvarovať našu spoločnosť a celé Slovensko.

Vivat akadémia, Vivat Alma Mater.

Vivat Akadémia umení v Banskej Bystrici.

Prof. MgA. Ing. Michal Murin, ArtD.
rektor Akadémie umení v Banskej Bystrici

POZDRAVY A BLAHOŽELANIA K INAUGURÁCII

Vážené slávnostné zhromaždenie,
Magnificencie, Spektabiles,
Honorabiles, ctená akademická
obec, študentky a študenti, vzácni
hostia, dámy a páni!

Komplexné vzdelávanie v akreditovaných študijných programoch v študijnom odbore Umenie. Tento ušľachtilý cieľ v oblasti výtvarného, hudobného, divadelného či filmového umenia napĺňa Akadémia umení v Banskej Bystrici už viac ako dve dekády. Zároveň je aktívna vo vlastnej umeleckej, vedeckej a publikačnej činnosti. Pedagógovia v mladej začínajúcej umeleckej generácii podporujú kreativitu a prepotrebné kritické myslenie, a to všetko na pozadí kultúrno-ekonomického rozvoja humanitnej spoločnosti. O čom to svedčí? O dôležitosti fungovania, o kontinuite a význame ďalšieho rozvoja a napredovania takej etablovanej vzdelávacej inštitúcie, akou sa Akadémia umení v Banskej Bystrici za roky svojho fungovania právom stala.

S veľkou radosťou som aj tento rok prijal pozvanie predsedu Akademického senátu Akadémie umení v Banskej Bystrici na slávnostné otvorenie akademického roka 2024/25, ktoré má tento rok aj ďalšie dôležité špecifikum v podobne slávnostnej inaugurácie rektora. Žiaľ, pracovné povinnosti mi aktuálne neumožňujú pozdraviť vaše slávnostné zhromaždenie osobne. Dovoľte mi preto, v prvom rade, vyjadriť úprimnú gratuláciu prof. Michalovi Murínovi k opätovnému zvoleniu do funkcie rektora Akadémie umení v Banskej Bystrici. Je to ďalší potvrdzujúci znak nevyhnutnej kontinuity, o ktorej som sa zmieňoval. Áno, akademické prostredie zamerané na umenie potrebuje nové impulzy a čerstvé podnety, ale zároveň musí mať stabilitu, ku ktorej môže vo veľkej miere prispieť aj plynulé a systematické presadzovanie dobrých perspektív a rozvojových ambícií školy.

Viac ako dve dekády fungovania, to sú desiatky a stovky pedagogických i nepedagogických zamestnancov, ale najmä stovky a tisíce študentov a absolventov. Roky úspešného napredovania dokázali, že táto špecifická vysokoškolská vzdelávacia inštitúcia má svoje nezastupiteľné miesto v rodine umeleckých vysokých škôl na Slovensku.

Ako primátor mesta, v ktorom má Akadémia umení svoje sídlo, rád konštatujem, že rad spoluprác, kooperácií a vzájomných previazaní samosprávy a školy rastie. Ste mestotvorným kultivujúcim pilierom Banskej Bystrice.

Vážené slávnostné zhromaždenie,
nech je pre vás všetkých akademický rok 2024/2025 obdobím tvorivých impulzov, umeleckých úspechov, inšpiratívnych výziev, ale aj obdobím spolupráce a vytvárania dobrých medziľudských vzťahov. Nech Akadémia umení v Banskej Bystrici naďalej posilňuje svoju rešpektovanú pozíciu na kultúrnej, akademickej, vzdelávacej a umeleckej mape Slovenska. Nech šíri dobré meno našej krajiny aj ďaleko za jej hranicami. A prosím, cíťte sa dnes v priestoroch našej historickej radnice ako doma.

S úctou
Ján Nosko,
primátor Mesta Banská Bystrica

Vaša Magnificencia,
ctené akademické zhromaždenie,
milé kolegyne a kolegovia, vážení
prítomní,
je pre mňa cťou aj priateľským potešením zúčastniť sa na dnešnej akademickej slávnosti a pri tejto príležitosti predniesť krátky príhovor. Úprimne si to vážim a keď som rozmýšľal nad jeho obsahom, tak som si krátko zrekapituloval, čo sme spoločne zažili odvtedy, keď sme sa stretli na vlaňajšom otvorení akademického roka v sídle Akadémie umení tu v Banskej Bystrici.

Ako služobne najmenej skúsený rektor spomedzi našich umeleckých vysokých škôl som osobitne vďačný za to, že počas uplynulého roka prevládala vo vzťahoch medzi našimi inštitúciami veľmi otvorená a korektná komunikácia. Diskutovali sme nielen o postavení našich škôl v akademickej komunite či o spoločných postojoch voči číslam a ľuďom v CVTI, ale najmä o našej pozícii v celom kontexte umenia a kultúry, ako aj o ich význame pre spoločnosť. Považujem to za osobitne dôležité – jednak vo vzťahu k hodnotám a tradíciám, ktoré naše školy spoluvytvárajú a chránia, ale aj vo vzťahu k našim študentkám a študentom, predovšetkým z hľadiska ich ďalšieho umeleckého, vedeckého a profesionálneho pôsobenia v tom prostredí, ktorého sme neoddeliteľnou súčasťou a nesieme tak spoločnú zodpovednosť za jeho budúcu podobu a aj za jeho udržateľný rozvoj.

Timothy Snyder má medzi svojimi dvadsiatimi krátkymi ponaučeniami z dlhého dvadsiateho storočia aj kapitolu o inštitúciách, ktoré nám pomáhajú zachovávať si mravnosť jednotlivca aj spoločenstva, no aj ony potrebujú našu pomoc. *„Máme sklon si myslieť, že inšti-*

túcie sa aj pri tých najpriamejších útokoch automaticky o seba postarajú,“ upozorňuje nás Snyder. Zároveň uvádza príklady, ako v minulom storočí došlo v dôsledku tohto mylného predpokladu k obmedzeniu vitality a funkčnosti inštitúcií, ktoré sa napokon zmenili len na napodobeninu či na karikatúru seba samých, aby slúžili vladárom.

Naša doterajšia spolupráca mi dáva presvedčenie, že inštitúcie, o ktoré sa staráme, aj naďalej pomôžu zachovať si mravnosť, zdravý úsudok, slobodný názor aj rozmanitú tvorivosť každému, kto o to stojí, či bude stáť. A keďže iba pri otvorených dverách sa môže otvoriť aj myseľ, hľadajme ďalej to, čo nás spája a zachovajme si úctu i rešpekt voči tomu, v čom je každý z nás iný.

Želám Vám, Vaša Magnificencia, ako aj Vašim kolegom, priateľom a blízkym dobré zdravie na tele aj na duši a veľa potešenia z úspechov Vašej Alma mater a všetkých ľudí na jej slobodnej pôde. Potešším sa, ak občas budem môcť byť pri tom spolu s Vami.

prof. PhDr. Martin Šmatlák
rektor Vysokej školy múzických umení

Vaša Magnificencia, vážený pán rektor,
Spektability, Honorability,
vzácni hostia, milé študentky, milí študenti,

ďakujem za možnosť prihovoriť sa Vám pri príležitosti dnešnej slávnostnej udalosti, inaugurácie rektora Akadémie umení v Banskej Bystrici a slávnostného otvorenia akademického roka 2024/2025. V mene rektoriek a rektorov slovenských vysokých škôl želám jeho Magnificencii prof. Michalovi Murínovi veľa tvorivých síl do ďalšieho funkčného obdobia. Touto cestou chcem zároveň odovzdať pozdravy členov Slovenskej rektorskej konferencie ctenému auditóriu.

Akademický život so sebou prináša neobmedzené možnosti a príležitosti – vzdelávanie, výskum, osobitne umenie sú cestou k hľadaniu pravdy a snahou o pokrok jednotlivca, inštitúcie, ale aj celej spoločnosti. Vaša univerzita, ako umelecká vysoká škola, formuje nové generácie vzdelaných, kriticky mysliacich a spoločensky angažovaných absolventov. Umelkyne a umelcov, ktorí budú formovať slovenskú kultúrnu scénu, ale aj našu spoločnosť.

Vzdelanie a poznanie označil už Ján Amos Komenský za nástroje zlepšenia sveta a spoločnosti. Vysoké školy a univerzity sú miesta, ktoré mnohí označujú za *„majáky“*; zvykne sa používať aj označenie *„veže zo slonoviny“*. Obsahové protiklady... Na jednej strane univerzity, ktoré v rozbúrenom mori ukazujú smer, verzus univerzity, ktoré sú tak pyšné na svoju tradíciu a postavenie, že sa radšej uzavrú do seba...

V dnešnej dobe požadujeme, aby univerzity boli „bez múrov“. Cítime potrebu jasnej vízie a stratégie vypracovanej univerzitami, ako chcú reagovať na existujúce výzvy. Európska asociácia univerzít nám odporúča, aby univerzity zostali pevne zakorenené vo svojich základných hodnotách, ktorými sú akademická sloboda, inštitucionálna autonómia a vedecká integrita. Univerzity sú súčasťou každej spoločnosti. Je všeobecne akceptované, že autonómia a akademická sloboda sú predmetom novej artikulácie z dôvodu potreby štátu, aby univerzity konali v súlade so spoločenskými zmenami. Aby však bolo uchránené ich nezávislé postavenie miest hľadania pravdy, bola v roku 1988 na pôde Bolonskej univerzity prijatá a podpísaná Magna Charta Universitatum. A hoci zatiaľ žiadna zo slovenských umeleckých vysokých škôl nepristúpila k tomuto dokumentu, dovolím si zacitovať, čo o dôvodoch jej prijatia uviedol vtedajší rektor Bolonskej univerzity a iniciátor tejto aktivity – profesor Fabio Roversi–Monaco: *„všeobecné a presvedčené prijatie princípov ako nezávislosť od akejkoľvek politickej a ekonomickej moci; nezávislosť od akejkoľvek ideológie; nerozlučiteľnosť výskumnej (a tu si dovolím doplniť aj „umeleckej“) a pedagogickej činnosti. To posledné nie je cieľom samo osebe, ale vyjadrením potreby zachovať výučbu ako hraničný pohyb v súčasnosti, aby bolo možné držať krok s vývojom veľkých spoločenských problémov.“*

Na záver už len spomeniem, že aj Slovenská rektorská konferencia vo svojom stanovisku k aktivitám umeleckých vysokých škôl podporila ich ponuku poskytnúť svoju akademickú pôdu na odbornú a otvorenú diskusiu o aktuálnych otázkach umenia a kultúry na Slovensku. Nebolo by správne, ak by sa univerzity rozhodli stiahnuť do seba, do svojej pýchy akademickej korporácie. Prečo univerzity, vysoké školy, akadémie predstavujú mimoriadne dôležitý prvok spoločnosti? Odpovedám opäť slovami profesora Roversi–Monaca: *„Univerzity nikdy nemôžu predstavovať iba nástroj; sú to entity s vlastným zvláštnym účelom, na ktorý sa nevyhnutne musia zamerať. Silný pocit spolupatričnosti je životne dôležitý: hlboká hrdosť na istotu, že aj autonómia je bremenom a že univerzitu nemožno nikdy považovať za slabého partnera, inštrumentálny nástroj zbavený akýchkoľvek konkrétnych cieľov.“*

Vážený pán rektor, milý Michal, želám Ti v nie ľahkom období pevné zdravie, spoľahlivých spolupracovníkov, talentovaných študentov a mnoho pracovných i osobných úspechov.

Vivat academia!

doc. Ing. Vladimír Hiadlovský, PhD.
prezident Slovenskej rektorskej konferencie

UMENIE A UMELÁ INTELIGENCIA: REVOLUČNÉ ZMENY VO VÝUČBE NA AKADÉMII UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI

V ére technologického pokroku prechádza umenie zásadnou transformáciou. Umelá inteligencia (AI) podporuje vznik nových umeleckých foriem, ktoré redefinujú hranice tradičného umenia. Akadémia umení v Banskej Bystrici sa chce zaradiť medzi vysokoškolské umelecké inštitúcie, ktoré integrujú umelú inteligenciu do svojho vzdelávacieho programu. Študenti majú možnosť získať skúsenosti s najmodernejšími technológiami a aplikovať ich vo svojej tvorbe.

V tomto roku fakulta výtvarných umení otvorila dva predmety, ktoré študentom približujú problematiku umelej inteligencie a umenia. Nový predmet generatívna umelá inteligencia pod vedením Petra Vítka vznikol na katedre intermédií a digitálnych médií a druhý na katedre grafiky. Predmet vedie novoprijatý zahraničný profesor Arkadiusz Marcinkowsky z Poľska. Oba predmety ponúkajú študentom fakulty jedinečnú príležitosť preskúmať prepojenia medzi technológiou a umením. Táto iniciatíva nielenže odráža progresívne myslenie akadémie, ale aj nastavuje nové štandardy pre umelecké vzdelávanie. Tento článok predstavuje nového pedagóga a jeho súčasné pedagogické aktivity.

Kto je profesor Arkadiusz Marcinkowski?

Profesor Marcinkowski je renomovaný odborník na integráciu umelej inteligencie do umeleckých procesov. Svoju vášeň pre technológie spája s výtvarným umením už niekoľko rokov a jeho projekty zahŕňajú široké spektrum disciplín od generovania digitálnych ilustrácií až po vytváranie audiovizuálnych diel. Na Akadémiu umení v Banskej Bystrici ho priviedla spolupráca s Patrikom Ševčíkom, vedúcim katedry grafiky. Spolupracovali na viacerých medzinárodných výstavných projektoch, čo viedlo k pozvaniu profesora Marcinkowského na fakultu a zavedeniu nového predmetu Digitálna grafika a AI pre študijný program maľba-grafika. Predmet umožňuje študentom experimentovať s AI a využívať ju na prepojenie rôznych disciplín. Medzi kľúčové aktivity v rámci kurzu patrí:

Generovanie obrazov v spojení s hudbou a naopak – študenti vytvárajú zvuky a hudbu a následne vizuálne reprezentácie emócií, ktoré hudba vyjadruje alebo vytvárajú obrazy ako zo zvukových inšpirácií.

Tvorba príbehov a ilustrácií – študenti pracujú na vytváraní textov generovaných nástrojmi ako ChatGPT, Cloude, Microsoft Copilot, ktoré sú dopĺňané ilustráciami vytvorenými AI. Tieto projekty sú spájané do kníh alebo digitálnych katalógov, ktoré študenti spracovávajú v InDesigne.

Dizajn nových fontov – pomocou AI študenti navrhujú písmo, ktoré môže byť aplikované v ich grafických návrhoch a príbehoch.

Produkcia videí s hudobným sprievodom – študenti realizujú projekty zahŕňajúce vytváranie audiovizuálnych diel, kde AI generuje hudbu a pohyblivý obraz na základe vizuálneho obsahu alebo príbehu.

Tento inovatívny prístup umožňuje študentom experimentovať s nástrojmi, ktoré spájajú digitálnu a analógovú tvorbu, čím vytvárajú priestor pre autorské výstupy v nových formách.

Organizácia predmetu a jeho výstupy

Predmet je organizovaný v dvoch hlavných formách:

bloková výučba – intenzívne workshopy, ktoré umožňujú študentom venovať sa projektom do hĺbky;

online konzultácie – študenti majú možnosť konzultovať svoje práce s profesorom a ďalej zdokonaľovať svoje projekty.

Výstupy študentov budú dostupné vo fyzickej aj digitálnej podobe. Okrem

tlačených katalógov a kníh budú práce prezentované na webovej stránke art.aku.sk po ukončení zimného semestra.

Význam AI vo vzdelávaní a budúce perspektívy

Profesor Marcinkowski zdôrazňuje, že umelá inteligencia predstavuje neoddeliteľnú súčasť budúcnosti umeleckej tvorby. *„AI je nástrojom, ktorý sa bude rozvíjať a prenikať do všetkých oblastí umenia a vedy. Študenti musia byť pripravení na tieto zmeny, inak riskujeme, že nebudeme schopní držať krok s dynamicky sa vyvíjajúcim trhom práce,“* hovorí profesor.

Akadémia umení si túto skutočnosť plne uvedomuje a plánuje pokračovať v integrácii AI do svojich programov. Jedným z úspešných projektov bol minuloročný Erasmus+ Blended Intensive Program Graphic Art Lab, ktorý zahŕňal týždenné workshopy na tému grafického umenia a AI. Fakulta plánuje ďalšie podobné aktivity a rozšírenie spolupráce s medzinárodnými partnermi aj tento rok. Pre viac informácií môžete napísať email na patrik.sevcik@aku.sk

Čo hovoria o kurze študenti, ktorých sme zastihli počas blokovej výučby

Jakub Rendoš, študent Akadémie umení, opisuje kurz umelej inteligencie ako úplnú novinku, ktorá ho prekvapila svojou nepredvídateľnosťou. *„Radšej pracujem rukami, keďže som prišiel študovať maľbu,“* priznáva, *„ale uvedomujem si, že moderná technológia sa bude zlepšovať, a preto je lepšie sa v tom aspoň trošku vyznať, než to ignorovať.“*

Kurz hodnotí veľmi pozitívne, aj keď miestami bola práca s technológiou frustrujúca. *„Zabávame sa tu a priniesol mi to viac skúseností s technológiou, o ktorej som predtým nič nevedel. Určite by som sa zúčastnil znova a odporúčam ho aj ostatným,“* uzatvára Jakub.

Patrícia Gajdošíková, študentka Akadémie umení, hodnotí kurz umelej inteligencie pozitívne, pričom najviac ju zaujalo vytváranie hudby pomocou AI, čo predtým neskúšala. *„Výsledný produkt by som asi nepoužívala, keďže AI nie je úplne dokonalá, ale na brainstorming alebo v procese tvorby ju považujem za užitočnú,“* vysvetľuje svoj postoj.

Kurz s profesorom Marcinkowským považuje za príjemný, hoci podľa nej by mohol obsahovať viac zadaní. *„Občas je práca s AI frustrujúca, občas vtipná, ale určite je fajn si to vyskúšať, najmä keď máme možnosť konzultovať s profesionálom,“* hovorí a dodáva, že kurz by odporučila aj svojim spolužiakom ako jedinečnú skúsenosť.

Júlia Lattová, študentka Akadémie umení, považuje kurz umelej inteligencie za zaujímavý a uvádza: *„AI nie je taká dokonalá, ako si mnohí myslia. Vždy do toho musí zasiahnuť človek, nikdy to nebude úplne autonómne. Grafici sú stále potrební,“* vysvetľuje. Kurz hodnotí pozitívne a oceňuje odborné vedenie profesora Marcinkowského, ktorý jej výrazne pomohol ako AI funguje. *„AI mi vie dobre pomôcť s riešením základnej kompozície, na ktorej môžem ďalej pracovať,“* hovorí o možnostiach využitia v tvorbe. Kurz by študentka odporučila každému, kto pracuje s grafickým dizajnom, keďže technológie napredujú a je dôležité vedieť sa im prispôsobiť. *„Určite by som sa ho zúčastnila znova,“* dodáva.

Pozvánka na ai.aku.sk a sledovanie videa

Chcete sa dozvedieť viac o revolučných zmenách, ktoré prináša umelá inteligencia do umeleckého vzdelávania a tvorby? Navštívte nový webový portál ai.aku.sk. Portál je zameraný na umelú inteligenciu a súvisiace technológie. Poskytuje informácie o aktuálnych trendoch, výskume a aplikáciách umelej inteligencie v rôznych oblastiach. Nájdete tu články, štúdie a novinky týkajúce sa pokroku v tejto dynamicky sa rozvíjajúcej oblasti.

Pozrite si aj celý rozhovor medzi prorektorom Petrom Vítkom, vedúcim katedry grafiky Patrikom Ševčíkom a profesorom Arkadiuszom Marcinkowským, ktorý vedie nový predmet zameraný na umelú inteligenciu. Vo videu nájdete inšpiratívnu diskusiu o možnostiach, ktoré AI prináša do umeleckej tvorby a o projektoch, ktoré katedra grafiky pripravuje. Prejdite na tento odkaz:
https://vimeo.com/1030430819/3511139f864?share=copy

PaedDr. Peter Vítko
prorektor AU

CESTA ZA UMENÍM HERECTVA: PRIPRAVUJEME UNIKÁTNY INTENZÍVNY PROGRAM BIP NA MÁJ 2025

Blíži sa jedinečná príležitosť pre všetkých, ktorých fascinuje svet divadla a hereckých techník! Fakulta dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici pripravuje Blended Intensive Programme (BIP) – CONTEMPORARY ACTING LAB, ktorý odštartuje v máji 2025. Už teraz však rozbiehame prípravy a nábor účastníkov, ktorý začne v decembri 2024.

Tento zmiešaný intenzívny program, za ktorým stojí Filip Jekkel v spolu-organizácii s Petrom Vítkom a koordinátorkou Petrou Kovalčíkovou, spojí virtuálne prednášky a diskusie z oblasti divadelného umenia s týždňovým fyzickým stretnutím priamo v Banskej Bystrici. V rámci laboratória chceme predstaviť nielen rôznorodé herecké techniky, ktoré sa v súčasnosti využívajú vo výučbe herectva a hereckého koučingu na zahraničných vysokých školách. Nové metódy chceme prezentovať na praktických ukážkach s hercami-študentami. Ide o unikátny projekt zameraný na inovácie v divadelnej pedagogike s cieľom poskytnúť účastníkom (študentom akadémie a študentom zo zahraničných univerzít) platformu na výmenu skúseností s odborníkmi z viacerých krajín.

Prečo sa zapojiť?

CONTEMPORARY ACTING LAB je výnimočným podujatím, ktoré otvára brány do sveta divadelného umenia a pedagogiky. Jeho cieľom je nielen zdokonaľovanie praktických hereckých zručností, ale aj medzinárodná spolupráca a kultúrna výmena. Účastníci budú pracovať pod vedením renomovaných odborníkov z USA, Českej republiky, Poľska či Švajčiarska, ktorí ich prevedú osobnými know-how v oblasti hereckých techník, improvizácie a javiskových interpretácií.

Ako bude program vyzerať?

Program začne už v máji 2025 sériou online stretnutí, na ktorých lektori predstavia herecké a pedagogické metodiky, ktoré vo svojej praxi využívajú. Fyzická mobilita bude prebiehať v termíne 14. – 18. mája 2025 v priestoroch Fakulty dramatických umení AU v Banskej Bystrici. Fyzickej časti projektu sa môže zúčastniť aj odborná verejnosť, a to buď v role pozorovateľa tvorivého procesu, alebo formou aktívnej participácie na vybraných cvičeniach a postupoch. Každý deň bude nabitý interaktívnymi workshopmi, hereckými ukážkami a spoločnými diskusiami. Plánovanou súčasťou bude aj prezentácia výsledkov práce jednotlivých účastníkov na dramatických textoch. Na záver praktických blokov bude prebiehať odborná diskusia.

Do projektu budú zapojení lektori svetového formátu:

• **Tom Costello** (USA): lektor a pedagóg techniky Practical Aesthetics, známy svojou prácou na Broadwayi a v medzinárodných divadelných projektoch.

• **Lucie Rossi** (ČR): herečka a režisérka s bohatými skúsenosťami z divadla i filmu. Je tiež absolventkou prestížnych divadelných škôl ako napr. The Neighborhood Playhouse, ktorú založil Sanford Meisner.

• **Giampaolo Gotti** (Švajčiarsko): expert na improvizáciu a divadelnú pedagogiku, ktorý pôsobí na popredných školách po celej Európe.

• **Piotr Lukaszczyk** (Poľsko): režisér a pedagóg, ktorý má za sebou desiatky divadelných inscenácií a medzinárodných projektov.

Ako sa prihlásiť?

Nábor účastníkov z fakulty a zo zahraničných univerzít začne v decembri 2024. Záujemcovia môžu kontaktovať Petru Kovalčíkovú alebo autora projektu Filipa Jekkela e-mailom na: petra.kovalcikova@aku.sk a filip.jekkel@aku.sk. Miesta sú obmedzené, preto neváhajte a zabezpečte si účasť včas.

Bude sa na čo tešiť!

CONTEMPORARY ACTING LAB ponúka unikátne spojenie teórie a praxe, rozvoj tvorivosti a možnosť budovať profesionálne kontakty. Tento program je vstupenkou do sveta medzinárodného divadelného umenia a neoceniteľnou skúsenosťou pre každého, kto má záujem rozvíjať svoje herecké a pedagogické schopnosti a spoznávať metodiku hereckej práce rôznych kultúrnych a divadelných kontextov.

Nechajte sa inšpirovať, objavujte nové techniky a staňte sa súčasťou tejto umeleckej cesty. Stretneme sa v máji 2025 v srdci Slovenska!

PaedDr. Peter Vítko
prorektor AU
Mgr. et Mgr. art. Filip Jekkel, ArtD., pedagóg Katedry herectva FDU
Mgr. art. Petra Kovalčíková, ArtD., Odborná asistentka Katedry dramaturgie, réžie a teatrológie FDU
foto: Iveta Harváneková

IRON CASTING 2024/CORE MOLD SPATIAL FORMS

Blended Intensive Program Erasmus +

Polovica pieskovoživicovej formy

V termíne od 18. do 27. septembra 2024 sa v priestoroch Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici na katedre sochárstva konal už 8. ročník medzinárodného workshopu Iron Casting 2024/Core mold spatial forms, ktorý spojil študentov a pedagógov zo siedmych štátov a 10 univerzít v rámci stredoeurópskeho priestoru. Tento 10-dňový event bol opäť výnimočný nielen svojím tematickým zameraním na odlievanie liatiny, ale aj inovatívnym spojením teoretických a praktických vedomostí, ktoré šesťdesiatim účastníkom umožnili naplno prepojiť akademické poznatky s reálnou tvorbou.

Hlavným cieľom workshopu už niekoľko rokov ostáva umožniť študentom a ich pedagógom pracovať na konkrétnych projektoch, ktoré si sami navrhnú a následne transformujú do finálneho produktu v liatine. Tento intenzívny proces tvorby sa stal príležitosťou na prepojenie teórie s praxou. Študenti sa učili nielen to, ako technicky zvládnuť odlievanie liatiny, ale aj ako efektívne pracovať s modernými nástrojmi a technikami, ktoré sú dnes dostupné v oblasti zlievarenského priemyslu. Svojím zameraním tak workshop prispel k širšiemu pochopeniu procesov, ktoré hrajú kľúčovú rolu v praktickej realizácii diel vo finálnom materiáli.

Jedným z hlavných filozofických pilierov tohto workshopu je udržateľnosť, ktorá bola v plnej miere integrovaná do celého procesu. Téma recyklácie a upcyklácie bola nielen teoreticky diskutovaná, ale aj prakticky aplikovaná pri výbere materiálu a pri samotnom odlievaní. Účastníci sa naučili, ako pracovať s recyklovanou liatinou, čím sa podporil princíp zodpovedného nakladania s materiálmi a ich znovuvyužitie. Takýto prístup je v súčasnosti čoraz dôležitejší, a to nielen v kontexte ochrany životného prostredia, ale aj v prepojení na súčasnú vizuálnu tvorbu, ktorá sa snaží reflektovať aktuálne ekologické výzvy.

Z pedagogického hľadiska bol workshop príležitosťou na vzájomné zdieľanie skúseností medzi pedagógmi z rôznych krajín. Okrem samotného procesu odlievania sa zúčastnení pedagógovia zamerali aj na metódy vyučovania a spoluprácu medzi univerzitami. Vzájomná výmena poznatkov aj vďaka pozvaným odborníkom tak prispela k obohateniu pedagogických prístupov a metodík do budúcnosti.

Participujúce univerzity:
NATIONAL ACADEMY OF ART, SOFIA, BULGARIA
J. E. PURKYNĚ UNIVERSITY IN ÚSTÍ NAD LABEM, CZECH REPUBLIC
UNIVERSITY OF WEST BOHEMIA, CZECH REPUBLIC
TOMAS BATA UNIVERSITY IN ZLIN, CZECH REPUBLIC
HUNGARIAN UNIVERSITY OF FINE ARTS, HUNGARY
UNIVERSITY OF PÉCS, HUNGARY
ART ACADEMY OF LATVIA, LATVIA
UNIVERSITY OF MONTENEGRO, MONTENEGRO
ACADEMY OF FINE ARTS IN KRAKOW, POLAND
ACADEMY OF FINE ARTS AND DESIGN IN BRATISLAVA, SLOVAKIA

Projekt vznikol vďaka podpore PaedDr. Petra Vítka, prorektora pre vzdelávaciu činnosť a kvalitu na AU, pod hlavičkou BLENDED INTENSIVE PROGRAMMES ERASMUS+/CORE MOLDS SPATIAL FORM – IRON CASTING ako VIII. WORKSHOP zo série IRON CASTING. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Mgr. art. Ivana Sláviková, ArtD.
vedúca katedry priestorovej tvorby FVU
foto: autorka

Študenti zľava: Jonáš Glozik FVU AU, Viktorie Doležalková VŠVU, Samuel Krivošík VŠVU, Maximilána Gontková FVU AU pri triedení liatinového šrotu

Mgr. art. Jakub Cmarko a Mgr. art. Marek Galbavý, ArtD. – zachytávanie roztavenej liatiny pre zalievanie foriem

FILMAKERS FRIENDSHIP: FILMOVÉ UMENIE, KTORÉ SPÁJA

Projekt Filmakers Friendship realizovaný Akadémiou umení v Banskej Bystrici pod vedením prorektora Petra Vítka, fakultnej Erasmus koordinátorky Petry Kovalčíkovej (FDU) a Daniely Ondríkovej (Azyl Production) sa stal unikátnym priestorom pre mladých filmárov z piatich krajín, aby preskúmali hranice svojej kreativity a spolupráce. Tento Blended Intensive Programme (BIP) podporovaný Erasmus+ kombinuje intenzívnu fyzickú prácu s virtuálnou reflexiou, čo z neho robí výborný príklad úspešného vzdelávacieho projektu v oblasti filmového umenia.

Medzinárodná spolupráca od prvého dňa

Projekt prebiehal od 16. do 20. októbra 2024, pričom účastníci z Česka, Maďarska, Poľska, Ukrajiny a Slovenska začali svoj týždeň úvodným stretnutím na Fakulte dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Prvý deň, označovaný ako „Facilitovaný kruh", bol venovaný zoznamovaniu, tvorbe tímov a odhaleniu hlavnej témy projektu „Tabu". Mentori, medzi ktorými boli renomované osobnosti ako Peter Balko a Jan Zajíček, pomáhali tímom pri prvých kreatívnych krokoch. Účastníci diskutovali o téme a postupne rozpracovali prvotné nápady pre 1-minútové filmy. Záver prvého dňa (neskoré večerné hodiny) bol vyhradený na prípravu technického vybavenia a plánovanie produkcie.

Výzva 24-hodinovej produkcie

Druhý deň patril natáčaniu. Šesť medzinárodných tímov (zostavených z 26 domácich a zahraničných študentov) pracovalo na svojich filmoch v rámci intenzívneho 24-hodinového maratónu. Táto fáza bola mimoriadne náročná – od technických výziev po manažovanie času, no práve tieto aspekty poskytli účastníkom realistický pohľad na prácu vo filmovom priemysle.

Od castingov, výberu lokácií až po natáčanie a prvotné strihy si každý krok procesu vyžadoval rýchle rozhodovanie, efektívnu spoluprácu a komunikáciu v multikultúrnom prostredí. Výsledkom tejto intenzívnej práce bolo šesť jedinečných krátkych filmov, ktoré zachytávali rôzne pohľady na tému Tabu.

Reflexia a spätná väzba

Po skončení fyzickej časti projektu sa účastníci opäť stretli 11. novembra 2024 vo virtuálnom prostredí. Táto fáza poskytla priestor na reflexiu a spätnú väzbu, ktoré sú kľúčové pre osobný a profesionálny rozvoj.

Tímy prezentovali svoje filmy (dostupné na https://www.azylshorts.sk/domov/friendship/filmy/), diskutovali o tom, čo sa naučili, a čo by urobili inak. Účastníci simulovali prezentáciu svojich filmov ako výstupov z projektov, ktoré získali grantové financovanie. Zdieľanie skúseností z práce v multikultúrnych tímoch, vrátane riešenia konfliktov a manažmentu rôznych kultúrnych prístupov, priniesli návrhy na budúce zlepšenie: účastníci spolu s mentormi identifikovali oblasti, kde by sa mohol projekt ďalej rozvíjať.

Dopad a overenie spolupráce

Projekt Filmakers Friendship nie je len o výrobe filmov. Je to projekt, ktorý rozvíja praktické aj osobné schopnosti mladých tvorcov. Tímy nielenže vytvorili kvalitné filmy, ale tiež sa naučili, ako efektívne pracovať pod tlakom a spolupracovať s ľuďmi z rôznych kultúr.

Už teraz pracujeme na ročníku 2025, ktorý sľubuje ďalšie rozšírenie fyzického a virtuálneho komponentu a zapojenie nových partnerov. Projekt je dôkazom, že filmárska tvorba dokáže prekračovať hranice, spájať ľudí a budovať nové príležitosti. Fakulta dramatických umení si prostredníctvom tohoto projektu overila, že dokáže efektívne organizovať medzinárodné podujatia so svojimi partnermi. V tomto prípade s Azyl Production a občianskym združením 100 názorov.

PaedDr. Peter Vítko
prorektor AU
Mgr. art. Petra Kovalčíková, ArtD.
Odborná asistentka Katedry dramaturgie, réžie a teatrológie FDU
Daniela Ondríková, Azyl Production
foto: Valery Neskaradziany

Účastníci a účastníčky projektu Filmakers Friendship

PHYSICAL THEATRE LAB: HĽADANIE NEOBMEDZENEJ TVORIVOSTI V POHYBE

V dňoch 19. – 24. októbra sa na pôde Akadémie umení v Banskej Bystrici realizoval unikátny medzinárodný projekt **Physical Theatre LAB**, uskutočnený vo formáte zmiešaného intenzívneho programu Erasmus+ (Blended Intensive Program) pod vedením prorektora Petra Vítka a fakultnej Erasmus koordinátorky Petry Kovalčíkovej. Projekt bol zameraný na rozvoj hereckých zručností a rozširovanie umeleckých kompetencií v oblasti fyzického divadla.

V rámci laboratória, kde sa predmetom skúmania stáva herec a jeho fyzis, sa účastníci učili objavovať telo ako nástroj na vyjadrenie fyzickej expresie. Prostredníctvom fyzickej prítomnosti a objavovania pohybu dokázali vyjadriť vzťahy, emócie, situácie či príbehy – jednoducho komunikovať na javisku bez slov. Súčasné divadelné tendencie sa čoraz viac orientujú na prácu s telom, pričom pohyb sa stáva dominantným výrazovým prostriedkom herca, podobne ako reč.

Pilotný projekt prepojil študentov a pedagógov zo Slovenska, Slovinska a Bulharska, ako aj ďalších zahraničných účastníkov. Hosťujúcou inštitúciou tohto medzinárodného trojlístka sa stala Fakulta dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Hlavné aktivity projektu sa uskutočnili na domácej pôde v priestoroch veľkého divadelného štúdia fakulty dramatických umení a v rámci inštitucionálnej spolupráce so Záhradou – Centrom nezávislej kultúry (CNK) v priestore Z1.

Physical Theatre LAB ponúkol intenzívny tréning, počas ktorého účastníci rozvíjali vnímanie vlastného tela, jeho reakcie na partnera a hľadali autentický, silný divadelný prejav.

Formát projektu a lektori

Laboratórium začalo online formou ako virtuálny komponent, ktorý zahŕňal teoretickú prípravu účastníkov. Lektorka Soňa Kočanová, odborníčka na javiskový pohyb, predniesla príspevok **Physical Acting in the Work of the Actor** zameraný na výskum a prax v oblasti fyzického divadla. Ďalším príspevkom prispela režisérka a skúsená lektorka súčasnej drámy Katarína Burdová. Jej prezentácia s názvom **Empty Stage** sa sústredila na princípy divadelnej tvorby Petra Brooka, jedného z najvýznamnejších divadelných tvorcov druhej polovice 20. storočia.

Lektor fyzickej časti projektu, Pavol Seriš – slovenský herec a performer – priblížil účastníkom princípy svojej tvorby, ktorá spája stand-up komédiu, fyzické divadlo a javiskový pohyb. V rámci online stretnutia si účastníci vymieňali svoje osobné skúsenosti s fyzickým divadlom, čo Pavlovi Serišovi umožnilo prispôsobiť cvičenia ich individuálnym potrebám a vytvoriť metodiku šitú na mieru medzinárodnému kolektívu zo Slovenska, Slovinska a Bulharska.

Body in motion

Po prípravnej online fáze, ktorá sa realizovala približne dva týždne pred fyzickou časťou projektu, nasledoval päťdňový intenzívny tréning fyzického divadla. Skupina 26 účastníkov sa rozdelila na dve menšie, aby bola práca s jednotlivcami intenzívnejšia a efektívnejšia. Účastníci prechádzali sériami cvičení od uvedomovania si vlastného tela cez priestorové kompozície až po improvizačné a pantomimické techniky.

V posledný deň projektu sa všetci účastníci opäť spojili do jednej veľkej skupiny, aby spoločne pripravili finálny výstup z laboratória. Tento výstup nielen reflektoval ich novo získané zručnosti a poznatky, ale zároveň zdôraznil význam tímovej spolupráce a kreativity v procese divadelnej tvorby.

Intenzívna koncentrovaná práca vyústila do vytvorenia krátkeho scénického diela s názvom **Body in motion**, ktoré bolo zaradené do programu medzinárodného festivalu vysokých umeleckých škôl ARTORIUM 2024 ako *„work in progress“*. Polhodinová performancia **Body in motion** poskytla divákom pohľad do procesu divadelnej tvorby zameranej na pohybovú zložku hereckého prejavu a otvorila tak priestor na diskusiu o súčasných prístupoch, výzvach a tendenciách v scénickom umení.

Účastníci a účastníčky projektu Physical Theatre LAB

Dopad projektu

Physical Theatre LAB bol viac než len vzdelávací projekt. Stal sa inšpiratívnou skúsenosťou, ktorá priniesla nové podnety do divadelnej tvorby. Účasť na festivale **ARTORIUM** poskytla účastníkom jedinečnú príležitosť predstaviť výsledky laboratória, reflektovať ich v medzinárodnom publiku a zároveň čerpať inšpiráciu z tvorby svojich medzinárodných kolegov a rovesníkov.

Tento projekt významne prispel k prehĺbeniu kultúrneho porozumenia, budovaniu vzájomného rešpektu a pochopenia medzi zapojenými krajinami. Práca v prostredí zmiešaných medzinárodných tímov podporila nielen rozvoj umeleckého výrazu, ale aj vznik nových priateľstiev a profesijných kontaktov. Takéto vzťahy často vedú k budúcim spoluprácam, ktoré obohacujú divadelnú prax a podporujú interdisciplinárne spojenia.

Aký dopad mal Physical Theatre LAB na samotných účastníkov? Odpoveď na túto otázku sme hľadali priamo medzi študentmi, ktorí sa na projekte zúčastnili.

„S odstupom času hodnotím Physical Theatre Lab ako veľmi prínosný, inšpiratívny a svieži útvar, vďaka ktorému sme si mohli vyskúšať nielen niekoľko dní koncentrovanej práce v ustálenej skupine ľudí, ale takisto i spoznať spoluúčastníkov workshopu, rovesníkov z Bulharska či Slovinska. Pod vedením skúseného lektora Pavla Seriša sme prešli rôznymi typmi fyzických cvičení a dokázali tak zinscenovať záverečný výstup ako výsledok spoločne stráveného času. Určite by som podobný útvar privítala aj v budúcnosti, nakoľko za veľmi obohacujúce vnímam nielen vedomosti, ktoré nám Pavol posunul, ale takisto i skúsenosť podieľať sa na plynulom chode podujatia či starostlivosť o zahraničných študentov.“ (Simona Kačšáková, Divadelné umenie, 2. roč., Mgr.)

„Absolvovanie Physical Theatre Lab bolo pre mňa skutočne výnimočnou skúsenosťou. Mala som možnosť spoznať skvelých ľudí z rôznych zahraničných škôl a pracovať pod vedením samotného Pavla Seriša, ktorý nás celým workshopom profesionálne a inšpiratívne sprevádzal. Počas workshopu sme intenzívne pracovali s vlastným telom, hlasom a zapájali prvky improvizácie, čo mi otvorilo nové obzory a úplne iný pohľad na pohybovú tvorbu. Vidím to ako obrovský prínos pre môj osobný rozvoj a pevne dúfam, že sa v budúcnosti naskytne ďalšia podobná príležitosť, ktorú budem môcť opäť využiť.“ (Soňa Tuchňová, Divadelné umenie, 1. roč., Mgr.)

Aj keď bol **Physical Theatre LAB** prvým pilotným projektom Erasmus+ BIP projektom, v nasledujúcich rokoch plánujeme jeho pokračovanie. Naším cieľom je priviesť ďalších renomovaných umelcov, zapojiť účastníkov z ešte širšieho spektra zahraničných univerzít a obohatiť program o nové metódy a cvičenia. Tieto inovácie umožnia účastníkom hlbšie preskúmať a pochopiť svet fyzického divadla.

„Som veľmi vďačná za možnosť zúčastniť sa tohto pilotného projektu. Nie každý si môže skúsiť spolupracovať so zahraničnými lektormi a v skupine so zahraničnými študentmi. Bola to skvelá možnosť, ako opustiť svoju komfortnú zónu a okúsiť, aké iné techniky sa dajú pri hereckej, v tomto prípade pohybovej, práci využívať. Myslím, že ďalšie uskutočnenie takýchto projektov bude len prínosom a v zdravom duchu sa bude niesť aj rivalita o to, kto bude vybraný. Mne osobne to prinieslo aj veľa impulzov, ktoré viem využiť pri písaní diplomovej práce či pri tvorení autorského projektu.“ (Stela Hrušovská, Divadelné umenie, 2. roč., Mgr.)

autori textu:
PaedDr. Peter Vítko
prorektor AU
Mgr. art. Petra Kovalčíková, ArtD.
Odborná asistentka Katedry dramaturgie, réžie a teatrológie FDU
foto: Valery Neskaradziany

NOVÁ KAPITOLA PRE AKADÉMIU UMENÍ: MODERNÁ PRÍSTAVBA PRE POTREBY BUDÚCNOSTI

Akadémia umení v Banskej Bystrici (AU BB) sa pripravuje na výnimočný krok vo svojom rozvoji – výstavbu novej prístavby, ktorá nielenže naplní dlhodobý deficit priestorov, ale zároveň vytvorí moderné, funkčné a estetické zázemie pre rozvoj vzdelávania, umenia a administratívy. Tento projekt predstavuje dôležitý míľnik v histórii našej akadémie a zhmotňuje víziu rektora AU BB a potreby generácií študentov a pedagógov.

Potreba nových priestorov: dôvody a vízia

Súčasné priestory AU BB už dlhšie nedokážu plne pokryť rastúce nároky fakúlt, študijných programov a pedagogickej činnosti. Rozvoj nových študijných odborov, zvýšený záujem o umelecké vzdelávanie a potreba moderných učební, ateliérov, administratívnych priestorov a kultúrneho zázemia vytvorili naliehavú potrebu expanzie. Aj keď akadémia vo svojich dlhodobých zámeroch mala zadefinovanú požiadavku na nové priestory, v minulosti nedošlo k ich naplneniu, lebo chýbali finančné prostriedky a ochota dohodnúť sa na zdieľaní prostriedkov a spoločnom záujme. S druhým funkčným obdobím rektora Michala Murina sa nemožné stáva skutočnosťou. Prvé funkčné obdobie venoval stabilizácii akadémie, odstráneniu animozít medzi organizačnými súčasťami, riešeniu Covidu, energetickej optimalizácii infraštruktúry a zbytočných nákladov vynakladaných na prevádzku a obhajobe svojej pozície ako rektora na druhé funkčne obdobie. Toto zložité obdobie je za nami a hneď v prvých mesiacoch druhého funkčného obdobia spustil procesy, ktoré možno za štyri roku budú viesť k tomu, že na akadémii budú nové priestory vybudované zo zdrojov, ktoré prináša efektívne riadenie inštitúcie, akou je akadémia.

Plánovaná 5-podlažná prístavba poskytne priestor pre koncertnú sálu/auditórium, akademickú knižnicu, učebne vybavené modernou technikou, kabinety pre pedagógov, administratívne kancelárie a štúdiový apartmán pre hosťujúcich pedagógov. Nové priestory budú odrazom moderného architektonického dizajnu, ktorý kombinuje funkčnosť s nadčasovou estetikou.

Financovanie: výkonnostné zmluvy a strategická dohoda

Dôležitým krokom k realizácii tohto ambiciózneho projektu bolo naplánovanie a nájdenie vnútorných rezerv akadémie a získanie finančných prostriedkov. Akadémia v roku 2024 uzavrela výkonnostnú zmluvu s Ministerstvom školstva, výskumu vývoja a mládeže Slovenskej republiky, ktorá umožňuje čerpať dodatočné zdroje nad rámec bežne prideľovaných štátnych dotácií. Tieto prostriedky v kombinácii s rezervami bežných rozpočtov budú v nasledujúcich rokoch (2024 – 2026) využité na financovanie výstavby novej budovy. Dohoda medzi fakultami a organizačnými súčasťami zabezpečila, a aj súhlasné stanoviská Akademického senátu AU BB a Správnej rady AU BB umožnili, že všetky dostupné a na základe výkonnostných zmlúv získa-

né zdroje akadémie budú strategicky investované na pokrytie potrieb, ktoré prístavba vyrieši.

Rok 2024: príprava projektu

Tento rok je pre AU BB obdobím prípravy a koncepčných riešení. Rektor v spolupráci s fakultami, knižnicou a užším vedením akadémie doladil potreby jednotlivých organizačných súčastí. Prorektor Peter Vitko a Irena Glézlová pripravili prehľadnú 3D vizualizáciu zamýšľaného riešenia plánovanej prístavby, ktorá bola komunikovaná v kolégiách rektora a následne odsúhlasená reprezentantmi fakúlt a dekanmi a schválená.

Na základe finálneho 3D návrhu a vytvorení web stránky s VR vizualizáciami a ideovým zámerom bola 23. 9. 2024 vyhlásená podlimitná zákazka na spracovanie projektovej dokumentácie cez Portál EVO. Súťažné podklady boli zaslané na 9 spoločností. Ponuky predložili v lehote na predkladanie ponúk do 28. 10. 2024 traja uchádzači. Dňa 5. 11. 2024 boli ponuky vyhodnotené a víťaznou sa stala ponuka spoločnosti x-arch. s.r.o. v hodnote 194 532,- € s DPH.

V súčasnosti akadémia uzatvára zmluvu s vybraným projektantom, čím sa projekt presúva do ďalšej etapy realizácie.

Čo nás čaká?

V nadchádzajúcich 14 – 17 mesiacoch bude prebiehať príprava projektovej dokumentácie, územného rozhodnutia a stavebného povolenia. Po ich získaní bude vyhlásená verejná súťaž na výber zhotoviteľa stavby, ktorá následne začne hmatateľnú podobu prebiehajúcich stavebných prác. Je predpoklad, ak nenastanú komplikácie, že prvý výkop by sa mal uskutočniť v prvej polovici roka 2026.

Realizáciou tohto projektu sa naplní dlhodobý cieľ – odstránenie dlhodobého deficitu priestorov a vytvorenie podmienok pre rast a expanziu AU BB. Nová budova poskytne nielen moderné zázemie pre študentov, pedagógov a administratívu, ale zároveň sa stane symbolom kreativity a sily akadémie, ktorá prijíma výzvy a spolieha sa viac na vlastné sily ako na priazeň osudu alebo donorov.

Záver

Nová prístavba bude reprezentovať spojenie minulosti a budúcnosti. Tento komplex, ktorý kombinuje vzdelávacie, umelecké a spoločenské funkcie bude slúžiť ako živý dôkaz vízie a ambície rektora a vedenia AU BB.

Všetkým, ktorí sa na realizácii tohto projektu podieľajú rektor vyjadril veľké poďakovanie, pretože práve oni prispievajú k napĺňaniu poslania akadémie – tvoriť priestor pre umelecký a intelektuálny rozvoj ďalších generácií.

PaedDr. Peter Vítko
prorektor AU
vizualizácie: Irena Glézlová

https://sites.google.com/view/pristavba-aubb/

DNI OTVORENÝCH DVERÍ V AKADEMICKEJ KNIŽNICI AU

V dňoch od 7. 10. 2024 do 11.10.2024 sa v Akademickej knižnici Akadémie umení v Banskej Bystrici uskutočnili „Dni otvorených dverí“, ktorých cieľom bolo pozitívne zviditeľniť knižnicu AU ako kultúrnu a vzdelávaciu inštitúciu prostredníctvom širokého spektra aktivít a podujatí.

Predaj publikácií AU za akciové ceny

Počas DOD ponúkala Akademická knižnica AU BB na predaj vybrané publikácie AU za zvýhodnené akciové ceny za účelom podpory predaja publikácií, ktoré vydala Akadémia umení v Banskej Bystrici. Celkovo bola znížená cena 47 publikáciám AU, niektoré sa predávali až s 90 % zľavou. Počas DOD tak bolo možné zakúpiť napríklad publikáciu Nemecká piesňová tvorba obdobia romantizmu za 0,10,- €, Zborníky doktorandov za 1,00,- €, Dejiny umenia I. a II. za 3,00,- €, Divadlo na východnom Slovensku za 2,00,- €, Divadlo a divadelníci za 2,00,- €, Hra na Ľuda Ondrejova za 1,00,- €, Horizonty umenia za 0,10,- €, COPY/20/RIDE za 0,50,- €, Zoči-voči: Práce na papieri za 0,10,- € a mnohé ďalšie. Akcia platila do vypredania zásob.

Prolongácie čitateľských preukazov zdarma

Počas celého týždňa Akademická knižnica AU BB poskytovala prolongácie čitateľských preukazov na ďalší jeden rok zdarma. Túto službu poskytovala knižnica „na počkanie“ všetkým návštevníkom; stačilo len predložiť čitateľský preukaz.

Workshop 1 „Vyhľadávanie v online katalógu Knižnice AU“

Workshop 2 „Vyhľadávanie v Centrálnom registri záverečných prác“

Knižnično-informačný systém tretej generácie „Kis3g“ je spoločným projektom Slovenskej národnej knižnice a knižníc, ktoré sa k tomuto projektu pripojili. Hlavným výstupom projektu je súborný online katalóg. Študenti sa naučili pracovať s katalógom knižnice, prakticky si vyskúšali prihlásenie, vyhľadávanie v katalógu, predĺženie výpožičnej doby publikácií... Súčasťou workshopov bolo aj oboznámenie študentov s online Centrálnym registrom záverečných a kvalifikačných prác, vyhľadávanie a pracovanie s registrom CRZP.

Vyhlásenie súťaže „o najaktívnejšieho čitateľa knižnice AU“

V termíne od 7. 10. 2024 do 6. 12. 2024 majú študenti AU možnosť zapojiť sa do súťaže o najaktívnejšieho čitateľa knižnice AU. Cieľom tejto súťaže je zvýšiť návštevnosť knižnice AU za účelom využitia hlavných a doplnkových služieb knižnice. Hlavnou cenou je bezplatné členstvo v Akademickej knižnici AU BB počas celého štúdia na AU a tiež balík vecných cien v spolupráci s PR oddelením AU.

Ďakujeme našim kolegom a pedagógom za spoluprácu pri organizovaní DOD a zároveň Vás pozývame na 26. ročník celoslovenského podujatia „Týždeň slovenských knižníc“, ktoré plánujeme zrealizovať v marci 2025.

Ing. Ivana Badinská
riaditeľka knižnice
foto: archív knižnice

DOKTORANDI AKADÉMIE PREZENTOVALI A DISKUTOVALI

Prvé celouniverzitné brainstormingové stretnutie doktorandov Akadémie umení v Banskej Bystrici sa uskutočnilo 16. októbra 2024.

Podujatie spojené s prezentáciou dizertačných projektov doktorandov všetkých fakúlt otvorené príhovorom rektora Akadémie umení prof. MgA. Ing. Michala Murina, ArtD. prinieslo mnoho zaujímavých podnetov na podporu umeleckých, vedecko-výskumných tvorivých činností a grantovej aktivity študentov interného aj externého doktorandského štúdia Akadémie umení v Banskej Bystrici. Stretnutie prinieslo aj priestor na obohacujúcu a inšpirujúcu diskusiu medzi doktorandmi, vedením akadémie a školiteľmi doktorandov. Ďakujeme všetkým zúčastneným za dobrú atmosféru a veľmi peknú účasť.

doc. Mgr. art. Eva Varhaníková, ArtD., univ. prof.
prorektorka AU BB
foto: Maximiliana Gontková

ERASMUS DAYS

Erasmus Days je každoročná medzinárodná oslava programu Erasmus+ a všetkých jeho projektov a úspechov. Cieľom je zvýšiť povedomie o výhodách, ktoré tento program prináša a podporiť zapojenie do vzdelávacích, kultúrnych a dobrovoľníckych výmen, ktoré Erasmus+ ponúka. Tieto dni sa konajú po celej Európe, ale aj mimo nej, zvyčajne v októbri a zahŕňajú rôzne aktivity, ako sú workshopy, konferencie, výstavy, webináre alebo kultúrne podujatia.

Účastníci programu Erasmus+ (študenti, pedagógovia, organizácie) zdieľajú svoje skúsenosti, úspechy a inšpiráciu s komunitou a verejnosťou prostredníctvom sociálnych médií, blogov a rôznych udalostí. Je to skvelá príležitosť pre ľudí, ktorí sa chcú zapojiť do programu Erasmus+, aby získali viac informácií a motiváciu.

Národné agentúry programu Erasmus+ aj jednotlivé inštitúcie (školy, univerzity, neziskové organizácie) organizujú v rámci Erasmus Days rôzne podujatia, ktoré pomáhajú šíriť myšlienky medzinárodnej spolupráce, kultúrnej výmeny a celoživotného vzdelávania.

Erasmus Makes Music je projekt od roku 2021 na Akadémii umení v Banskej Bystrici, v rámci ktorého od roku 2021 pravidelne hovoríme o skvelých príležitostiach, ktoré program Erasmus+ dáva študentom a o možnosti prežiť taký inšpiratívny zážitok. Hudbou ukážeme, ako kultúrna rozmanitosť pomáha mladým hudobníkom!

Projekt pripravil Andrei Simanchuk za účasti Petra Dekreta, Mariii Zanko, Kariny Lizen, pána prorektora Vítka a pani Bakaljarovej.

Mgr. art. Andrei Simanchuk
foto: autor

NOVÝ PREDMET NA FAKULTE VÝTVARNÝCH UMENÍ: BEZPILOTNÁ TECHNIKA A DOPRAVNÉ PREDPISY

Fakulta výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici v akademickom roku 2024/2025 zaviedla nový inovatívny predmet **bezpilotná technika a dopravné predpisy**. Tento kurz pod vedením Petra Vítka s asistenciou Valeryho Neskaradzianyho predstavuje odvážny krok k prepojeniu moderných technológií s umeleckými disciplínami a hľadaniu spolupráce medzi fakultou a Simulačným centrom akadémie.

Nový predmet ponúkol študentom nielen teoretické vedomosti v oblasti dopravných predpisov, ale aj dvadsať hodín intenzívnej praktickej výučby, počas ktorej sa študenti naučili bezpečne a efektívne lietať s rôznymi typmi dronov. Akadémia nakúpila moderné drony a príslušenstvo pre výučbu vrátane modelov DJI Avata, DJI Mini 4 Pro, DJI Mavic 3 Pro a DJI Neo, ktoré poskytli ideálne podmienky na praktický výcvik. Študenti si osvojili základné a pokročilé manévre s dronom, pričom operácie zahŕňali techniky ako krúženie okolo pevného a pohyblivého bodu, sledovanie pohybujúceho sa objektu vpred a vzad, let po predom definovanej trase, zameranie kamery na konkrétny bod počas letu, športové a cinematic režimy umožňujúci dynamickejšie letové vlastnosti alebo vlastnosti vhodné na filmovanie leteckých záberov.

Kurz zdôraznil aj dôležitosť zodpovedného prístupu k prevádzke dronov. Študenti sa naučili dodržiavať všetky legislatívne požiadavky, lietať iba v povolených zónach, kontrolovať stav dronov a batérií, zohľadňovať poveternostné podmienky a analyzovať možnosti filmových záberov, 360 fotografií a časozberných záberov v umeleckej tvorbe.

Študenti počas kurzu úspešne zvládli aj online skúšky v anglickom jazyku v Luxembursku, vďaka čomu získali certifikáty A1 a A3. Tieto certifikáty ich oprávňujú na obdobie 5 rokov lietať v kategóriách OPEN v celej Európskej únii. Kategória A1 umožňuje lietanie v blízkosti ľudí s dronmi do 250 gramov, zatiaľ čo kategória A3 zahŕňa lety vo vzdialených oblastiach (minimálnu vzdialenosť 150 metrov od ľudí a obývaných zón) s dronmi do 25 kilogramov.

Predmet **bezpilotná technika a dopravné predpisy** je významným príspevkom k modernizácii vzdelávacieho procesu na Fakulte výtvarných umení AU v Banskej Bystrici. Študenti majú možnosť využívať drony na rozmanité umelecké projekty, ako sú filmová tvorba, fotografia, mapovanie prostredia či digitálne umenie vrátane herného dizajnu a interaktívnych inštalácií. Tento predmet je mostom medzi modernými technológiami a umeleckou tvorbou, ktorý pripravuje študentov na výzvy súčasného technologického a umeleckého sveta. Fakulta týmto potvrdzuje svoju inovačnú víziu a odhodlanie formovať budúcich lídrov v oblasti kreatívneho využitia moderných technológií. Predmet sa plánuje rozšíriť aj pre iných študentov Akadémie umení v Banskej Bystrici prostredníctvom kurzov, ktoré by ponúklo Simulačné centrum. Rokovania o presnej podobe ešte prebiehajú.

PaedDr. Peter Vítko
prorektor AU
foto: Maximiliana Gontková

PSYCHOLOGICKÉ SLUŽBY PRE ŠTUDENTOV V NOVÝCH PRIESTOROCH

ROZHOVOR S MGR. MARTINOU KALČOKOVOU

Na umeleckej škole, kde sa tvorivosť a emotívny prejav prelínajú s akademickými a technickými výzvami, je otázka duševného zdravia študentov čoraz aktuálnejšia. V spoločnosti rezonuje téma starostlivosti o psychické zdravie, a to nielen v kontexte bežného života, ale aj v prostredí škôl. Počet mladých ľudí, ktorí sa stretávajú s úzkosťami, stratou motivácie či depresívnymi náladami, neustále stúpa. Mnohí vyhľadajú odbornú pomoc až vtedy, keď ich stav vyžaduje komplexnú liečbu, často sprevádzanú medikamentmi.

Naša akadémia však kladie dôraz na prevenciu. Služby školského psychológa sú neoddeliteľnou súčasťou života študentov, pričom sa zameriavajú na to, aby mladí ľudia mali k dispozícii odbornú podporu včas – ešte pri prvých náznakoch nepohody. V nových priestoroch, navrhnutých s ohľadom na potreby a náročný akademický život našich študentov, sa tak vytvára prostredie, ktoré ich motivuje k vyhľadaniu pomoci a zvládaniu tlaku spojeného so štúdiom.

Preto je dôležité, aby si každý uvedomil význam všímavosti k sebe samému – cesta k zlepšeniu psychického zdravia môže byť oveľa ľahšia, ak ju začneme včas a s podporou odborníka.

Pripravili sme pre vás rozhovor zo školskou psychologičkou pre lepšie pochopenie služieb, ktoré ponúka.

Prorektor Vítko: Mohla by si sa predstaviť našim čitateľom?

Martina Kolčoková: Volám sa Martina Kalčoková, vyštudovala som učiteľstvo etickej výchovy + učiteľstvo psychológie a jednoodborovú psychológiu na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. Momentálne som vo výcviku Terapia hrou a filiálna terapia. Pracujem ako školská psychologička na strednej škole Jozefa Murgaša a ako psychologička v CPP Brezno.

PV: Čo ťa motivovalo stať sa psychologičkou?

MK: Moja mama bola detská lekárka a ja som chcela byť ako ona. No na strednej škole som pochopila, že chémia nie je moja silná stránka, a preto som sa vzdala myšlienky študovať medicínu a byť lekárkou. A tak som hľadala alternatívu – pracovať s ľuďmi, pomáhať im a zároveň nebyť lekárkou. Vyšla z toho psychológia 😊.

PV: Aké najčastejšie problémy a témy majú študenti?

Neviem povedať, čo je najčastejšie. Pre niekoho je veľkou výzvou množstvo povinností, život na internáte, prokrastinácia a pre iných rodinné záležitosti, partnerské vzťahy. Pokiaľ ide o témy, s ktorými za mnou prichádzajú študenti, sú to hlavne pocity úzkosti, zvládanie stresu, rodinné situácie, výzvy vo vzťahu. No niekedy prídu študenti, ktorí ešte nikdy neboli u psychológa a chcú to vyskúšať. Vtedy máme priateľské rozhovory o živote 😊.

PV: Ako môžu študenti rozpoznať, že potrebujú pomoc psychológa?

MK: Keď vám vaše starosti ovplyvňujú kvalitu života. Keď to trvá dlhšie ako ste schopný uniesť. Keď sa nedokážete tešiť z maličkostí počas dňa. Keď nevidíte riešenia alebo sa nedokážete rozhodnúť.... Keď zlyhajú všetky zdroje, ktoré dovtedy fungovali.

PV: Je návšteva vhodná pre kohokoľvek?

MK: Určite. Rozprávať sa potrebujeme všetci. Sme spoločenské stvorenia, potrebujeme kontakt. Vyrozprávať sa je liečivé. Povedať o svojich výzvach priateľom, známym je veľmi fajn. Niekedy však človek nechce druhých zaťažiť, hanbí sa za svoje pocity, má dojem, že ho druhí nepochopia. Preto je dobré stretnúť sa s človekom, ktorý vás nepozná, nevkladá do rozhovoru a vášho príbehu emócie, nehodnotí vás a nedáva vám návod ako žiť. Tým človekom môže byť práve psychológ.

PV: Čo by ste odkázali študentom,

ktorí sa hanbia alebo váhajú vyhľadať pomoc?

MK: Môj odkaz by znel, že každý je zodpovedný za svoj život, teda aj za to, či ho bude žiť plnohodnotne a v spokojnosti. Prácu na sebe za nás nikto iný neurobí. A niekedy je fajn mať pri tej práci sprievodcu, napríklad psychológa.

PV: Ako sa dá k tebe prihlásiť alebo vyhľadať ťa?

MK: Študentom som k dispozícii v poobedňajších hodinách. Kontaktovať ma môžu prostredníctvom mailu martina.kalcokova@aku.sk, ktorý je uvedený na stránke školy alebo pri mojich dverách psychologickej poradne na rektoráte akadémie (č. d.124). Snažím sa odpovedať a nájsť vyhovujúci termín čo najskôr. Nebránim sa ani online konzultáciám, no uprednostňujem osobné stretnutia. Náplňou mojej práce na Akadémii sú väčšinou individuálne stretnutia vo veľmi príjemnom novovytvorenom priestore, ktorý spĺňa všetky atribúty poradenskej činnosti.

PV: Ako prebieha prvé stretnutie a čo môžu študenti očakávať?

MK: Prvé stretnutie je o zoznámení sa, o prvom kontakte. Myslím si, že netreba mať veľké očakávania, aby človek nebol sklamaný. Veci sa nedajú vyriešiť na jednom a už vôbec nie na prvom stretnutí.

PV: Existujú nejaké všeobecné rady na podporu duševného zdravia/pohody?

MK: Dnes má človek množstvo zdrojov informácií ako zvládať stres, ako relaxovať, ako sa zbaviť úzkosti. Keď si zadáte do Googlu akúkoľvek tému duševného zdravia, nájdete tam stovky návodov, čo a ako robiť, aby ste sa cítili lepšie a ako sa starať o svoje psychické zdravie. No chýba tam ľudský rozmer. Čítate o tom, čo robiť. Nerozprávate sa o tom a ani vám nikto nedáva spätnú väzbu. Google vám nedodá odvahu, nepovzbudí vás v odhodlaní niečo pre seba urobiť. A v tom je stretnutie so psychológom príjemnejšie a efektívnejšie (v tom lepšom prípade 😊).

PV: Pracuješ na viacerých miestach. Ako by si hodnotila spoluprácu/prácu na Akadémii a s umelcami?

MK: Vedenie školy je ústretové k budovaniu vzájomne prospešnej spolupráce. Byť študentom umenia môže byť výnimočne náročné. Tvorivý proces je pre mnohých z nás vnútorným bojom plným emocionálnych výkyvov a neistôt. Akákoľvek moja požiadavka bola vždy vypočutá a skôr či neskôr splnená. Akadémia mi vytvorila krásny priestor na individuálne konzultácie, čo si nesmierne vážim. Pre mňa je to dôkaz, že ľuďom na vedúcich miestach záleží na tom, aby ich študenti mali možnosť postarať sa o svoj well-being 😊.

PV: Ako si ovplyvňovala návrh nového interiéru?

MK: Málo. Na Akadémii sú kreatívni ľudia a vedia čo robia 😊. Ale spolupracovali sme s pani Glézlovou a myslím si, že sme vytvorili prostredie, ktoré je nielen funkčné, ale aj príjemné a podnecuje pocit pokoja. Svetlé tóny, prírodné materiály a minimalistické usporiadanie je to, čo som chcela, aby priestor pôsobil pokojne a útulne a nevyzeral ako kancelária. V minulosti sme so študentmi putovali po rôznych priestoroch, kanceláriách, zasadačkách, ale nemali sme vlastný vhodný priestor na naše stretnutia. Som rada, že tento rok sa vytvorilo takéto miesto. Jednoduchosť dizajnu pomáha študentom uvoľniť sa a sústrediť na to podstatné – svoje vnútorné pocity a myšlienky. Súčasťou priestoru je pohodlné sedenie a diskrétne oddelené zóny, ktoré študentom umožňujú cítiť sa bezpečne a byť sami sebou. Malé detaily, ako napríklad jemná zeleň v podobe izbových rastlín či mäkké svetlo z lampy dodávajú priestoru príjemný, až domáci nádych, ktorý môže podporiť úprimný a otvorený rozhovor.

PV: Som, rád, že sa Ti priestor páči a že pracuješ pre Akadémiu a jej študentov. Želám ti veľa spokojných študentov.

MK: Ďakujem, aj ja som rada a príjemne sa tu cítim.

PaedDr. Peter Vítko
prorektor AU
foto: archív autora

VYTVÁRAME PRIESTOR PRE POHODU ŠTUDENTOV

ROZHOVOR S AUTORKOU DIZAJNU NOVÝCH PRIESTOROV ŠKOLSKÉHO PSYCHOLÓGA

Peter Vitko: Naša univerzita sa neustále snaží napredovať nielen v oblasti vzdelávania a umeleckého rozvoja, ale aj v poskytovaní podpornej infraštruktúry pre našich študentov. Nedávno sme otvorili nové priestory pre školského psychológa, ktoré boli navrhnuté s ohľadom na pohodu a bezpečie. Pani Glézlová, môžete nám priblížiť, ako vznikal koncept tohto priestoru?

Irena Glézlová: Pri tvorbe tohto priestoru sme s Martinou Kalčokovou kládli dôraz na harmóniu a komfort, ktoré sú pre psychologickú prácu kľúčové. Študenti prichádzajú s rôznymi problémami, preto je dôležité, aby sa cítili pohodlne v bezpečnom a príjemnom prostredí. Rozhodli sme sa pre minimalistický a útulný dizajn s prírodnými materiálmi a jemnými tónmi, aby sme vytvorili pocit pokoja. Každý prvok bol vybraný tak, aby napomáhal otvorenému a úprimnému rozhovoru.

PV: Jednou z vecí, ktoré ma na vašej práci najviac zaujali je, ako verne realizácia kopíruje pôvodnú vizualizáciu. Takmer každý detail, od nábytku až po usporiadanie paravánov a svietidiel, je v súlade s tým, čo ste vedeniu Akadémie pôvodne predstavili pred samotnou realizáciou. Čo vás viedlo k tak precíznemu prístupu k realizácii tohto priestoru?

IG: Vernosť vizualizácii je pre mňa zásadná, a to najmä preto, že je potrebné mať jasnú predstavu o atmosfére a funkcionalite priestoru. Veľkú rolu pri mojej práci zohrala spolupráca s našou školskou psychologičkou Martinou Kalčokovou. Martina mi poskytla cenné postrehy o potrebách študentov, čo mi pomohlo lepšie pochopiť, aký dôležitý je každý prvok priestoru. Veľa času mi zabral prieskum dostupnosti cenovo prijateľných, ale zároveň kvalitných materiálov a nábytku, aby škola pri realizácii nemusela robiť zbytočné kompromisy a riešenie bolo cenovo dostupné.

PV: Pri prechode od vizualizácie k realizácii bývajú zmeny nevyhnutné, no v tomto prípade je výsledok takmer identický s návrhom. Čo ste urobili, aby ste udržali takúto presnosť?

IG: Každý prvok som starostlivo konzultovala a uistila sa, že zodpovedá vízii a je zároveň na Slovensku v obchodnej sieti dostupný. Martina Kalčoková mi pomohla identifikovať, ktoré prvky sú pre psychologickú prácu najdôležitejšie, čo mi umožnilo sústrediť sa na kľúčové detaily. Mojim cieľom bolo vytvoriť priestor, ktorý je funkčný a pohodlný, pričom verne kopíruje pôvodný návrh, aby výsledný efekt nebol len esteticky príjemný, ale aj psychologicky podporný.

PV: Veľmi oceňujem váš prístup, ktorý umožnil premeniť pôvodnú vizualizáciu na skutočnosť bez kompromisov. Myslíte si, že tento proces môže čo-to napovedať pre ďalšie projekty, ktoré Akadémia plánuje v budúcnosti (napríklad pri budovaní novej prístavby)?

IG: Určite áno. Skúsenosť s týmto projektom ukazuje, že presnosť a vernosť vizualizácie uľahčuje realizáciu a umožňuje efektívnu komunikáciu s projektantmi, dodávateľmi a remeselníkmi. Pri budovaní novej budovy je možné tento prístup využiť na vytváranie priestorov, ktoré budú estetické, funkčné a zároveň cenovo udržateľné.

Tento malý projekt je dôkazom, že dôkladná príprava, spolupráca s dotknutými konečnými užívateľmi priestorov a vernosť vizualizácii môžu viesť k úspešnej a rýchlej realizácii, ktorá nestráca nič zo svojej pôvodnej estetiky a funkčnosti.

PaedDr. Peter Vítko,
prorektor AU
3D vizualizácia: Irena Glézlová

INTERNÝ GRANTOVÝ SYSTÉM AKADÉMIE 2024

Vedenie Akadémie umení v Banskej Bystrici vypísalo 1. júla 2024 už druhú výzvu na podporu tvorivej, vedeckej, publikačnej, vzdelávacej a inej tvorivej činnosti pre pedagógov a študentov z Interného grantového systému Akadémie umení v Banskej Bystrici, s realizáciou projektov od októbra 2024 do novembra 2025. IGS prispieva k rozvíjaniu umeleckej, vedeckej a výskumnej úrovne Akadémie umení v Banskej Bystrici na jednotlivých fakultách, cieľom je aj **podpora a rozvíjanie medzifakultnej spolupráce. Grantový systém má byť** podporným mechanizmom pre intenzívnejšie zapojenie študentov, pedagogických a vedecko-výskumných pracovníkov do umeleckej a vedecko-výskumnej činnosti, dosahovanie excelentnosti v umeleckých výstupoch, ale aj rozvíjanie medzinárodnej spolupráce a nadnárodnej etablovanosti Akadémie umení v Banskej Bystrici. Výzva bola rozdelená IGS v roku podľa oblastí grantovej podpory nasledovne:

Program 01

Podpora publikačnej a umeleckej činnosti garantov v akreditačnom procese habilitačného a inauguračného konania, podpora excelentných výstupov so špičkovou medzinárodnou úrovňou

Program 02

Podpora publikačnej, výskumnej a umeleckej činnosti pedagógov, najmä osôb zabezpečujúcich študijné programy 1. - 3. stupňa za účelom kontinuálneho plnenia kritérií akreditačných štandardov, plnenia navyšovania merateľných ukazovateľov výkonnostných zmlúv a zvyšovania kvality výstupov v periodickom hodnotení tvorivých činností.

Program 03

Podpora pedagogickej a študentskej umeleckej medzifakultnej spolupráce

Program 04

Podpora je určená pre doktorandov a mladých výskumníkov v dennej forme a štandardnej dĺžke štúdia na podporu ich umelecko-vedeckých tvorivých aktivít. Podpora je určená na začínajúci výskum a realizáciu umeleckých projektov.

Informácie o podporených projektoch, dokumenty, vnútorné predpisy a pokyny pokyny pre riešiteľov sú zverejnené na:
https://aku.sk/umenie-a-veda/igs

doc. Mgr. art. Eva Varhaníková, ArtD., univ. prof.
prorektorka AU BB

PARTNERSTVÁ

Akadémia umení potvrdzuje spoluprácu s partnermi uzatvorením memoranda, ktoré vytvára systém vzájomnej efektívnej spolupráce a budovania vzťahov. Zároveň otvára priestor pre uskutočňovanie podujatí, akcií, výstav, koncertov, divadelných predstavení a workshopov s potenciálnymi budúcimi zamestnávateľmi. Poskytuje príležitosť predstaviť sa širokej kultúrnej verejnosti a podporiť regionálne aktivity a spolupráce.

Vydavateľstvo CBS Banská Bystrica
Univerzitná nemocnica Martin
Hotel Jantár Dudince
Inštitút pre demokraciu pri UMB Banská Bystrica

Vítame nové partnerstvá a podporu, ktorá nám umožní dosahovať viac spoločných a efektívnych aktivít a prepojení!

Marta Holécyová

HISTORICKÉ PARTNERSTVO BANSKOBYSTRICKÝCH UNIVERZÍT: PROJEKT PODPORA VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT VEDÚCICH, RIADIACICH A KĽÚČOVÝCH ZAMESTNANCOV NA UMB A AU

Akadémia umení v Banskej Bystrici

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI

Akadémia umení (AU) a Univerzita Mateja Bela (UMB) v Banskej Bystrici spoločne získali jedinečný projekt zameraný na rozvoj manažérskych a líderských kompetencií zamestnancov vysokých škôl. Tento projekt, ktorý získal podporu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, predstavuje prelomový krok nielen v spolupráci týchto dvoch inštitúcií, ale aj vo vytváraní lepšieho zázemia pre vysokoškolské vzdelávanie na Slovensku.

Projekt s celkovým rozpočtom 80 000,- eur sa zameriava na kľúčové oblasti, ako sú manažérske zručnosti, riadenie tímov, efektívna komunikácia, manažment zmien a interkultúrna komunikácia. Jeho cieľom je poskytnúť vedúcim a kľúčovým zamestnancom oboch univerzít nástroje a poznatky na zvládnutie každodenných výziev spojených s riadením a rozvojom vysokých škôl. Okrem školení vedených externými odborníkmi zahŕňa projekt aj mentoring, coaching, jazykovú prípravu a výmenu skúseností prostredníctvom medzinárodnej spolupráce.

Projekt okrem zlepšovania kompetencií zamestnancov prispeje aj k posilneniu spolupráce medzi AU a UMB, čím sa vytvorí priestor pre efektívnejšie zdieľanie zdrojov a know-how. Očakáva sa, že zlepšenie pracovného prostredia a celkovej spokojnosti zamestnancov zvýši ich motiváciu, efektivitu a kvalitu riadenia, čo sa prejaví na kvalite poskytovaného vzdelávania.

Projekt, ktorý bude prebiehať od decembra 2024 do decembra 2025, je prvým krokom k zdieľaniu zdrojov oboch univerzít a k vytváraniu spoločných pracovísk, ku ktorým sa obe inštitúcie zaviazali aj pri napĺňaní merateľných ukazovateľov výkonnostných zmlúv.

PaedDr. Peter Vítko
prorektor AU

ČLENOVIA SRK NA NEMECKEJ REKTORSKEJ KONFERENCII V BONNE

Spoločná fotografia zástupcov SRK a partnerov HRK
Zľava: Rudolf Smolarczyk (HRK), Oliver Moravčík (STU), Michal Murin (AKU), Jürgen Bode (H-BRS), Mária Čikešová (SRK), Peter Šimko (SZU), Paulina Hinz (H-BRS) a Daniel Pella (UPJŠ)

V dňoch 20. až 22. októbra 2024 sa delegácia Slovenskej rektorskej konferencie pod vedením viceprezidenta Dr.h.c. MUDr. Petra Šimka, CSc., rektora Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave, zúčastnila návštevy partnerskej Nemeckej rektorskej konferencie v Bonne.

V delegácii SRK boli aj rektor Oliver Moravčík zo Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, rektor Michal Murin z Akadémie umení v Banskej Bystrici, rektor Daniel Pella z Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach a generálna sekretárka SRK Mária Čikešová. Plánované stretnutie s prezidentom HRK Walterom Rosenthalom bolo preložené z dôvodu jeho pozvania na Ukrajinu s vládnou delegáciou Nemeckej spolkovej republiky. Napriek tomu mali členovia SRK zaujímavý a podnetný program. Viceprezident SRK Peter Šimko približuje: „HRK patrí k najväčším rektorským konferenciám v Európe, má viac ako 100 zamestnancov na plný úväzok a na projektoch. V Bonne sme rokovali s generálnym sekretárom HRK Jensom-Petrom Gaulom a jeho zástupkyňou Marijke Wahlers, ktorí nám predstavili organizáciu, jej štruktúry a vybrané aktivity. My sme predstavili SRK a slovenský sektor vysokých škôl, naše úspechy a informovali sme o aktuálnom dianí v sektore. Nemeckí partneri sa zaujímali nielen o legislatívne podmienky, ale aj praktické fungovanie vysokých škôl. Oceňujem, že sme mali príležitosť spolu diskutovať a hovoriť aj o možnostiach, ako rozvíjať spoluprácu s nemeckými vysokými školami. Veľmi inšpiratívne boli aj projekty administrované Nemeckou nadáciou pre výskum (Deutsche Forschungsgemeinschaft, DFG) na podporu excelentnosti nemeckých univerzít, ktorú nám prišli predstaviť priamo jej zástupcovia."

Program delegácie obsiahol diskusiu o štruktúre, úlohách a výzvach HRK a SRK, ako aj o súčasných medzinárodných aktivitách oboch združení, prezentáciu DFG s dôrazom na projekt Excelentné univerzity, prezentáciu projektov HRK ako sú MODUS, Hochschulkompass a Research Map. Na záver SRK delegácia navštívila Odbornú vysokú školu Bonn-Rhein-Sieg a jej nový kampus.

SRK chce týmto vyjadriť poďakovanie HRK za prijatie delegácie slovenských rektorov a za zabezpečenie plnohodnotného a inšpiratívneho programu. Ďakujeme generálnemu sekretárovi HRK Jensovi-Petrovi Gaulovi a osobitne aj expertovi HRK pre strednú a východnú Európu Rudolfovi Smolarczykovi, ktorý sa po celý čas staral o delegáciu SRK.

Tlačová správa prevzatá zo stránky https://www.srk.sk/sk/

AU BB & LITTERRA

VÝJAZDOVÉ ZASADNUTIE GRÉMIA REKTORA AU BB V REVÚCEJ

Dňa 6. novembra 2024 sa uskutočnilo grémium rektora AU BB v neobvyklých priestoroch inštitúcie Litterra v Revúcej, na ktorom sa okrem rektora AU BB zúčastnili aj Peter Vítko (prorektor), Igor Benca (dekan FVU), Peter Špilák (dekan FMU) a Ľubomír Viluda (dekan FDU). Prvé výjazdové pracovné zasadanie malo svoj dôvod. Bolo ním nadviazanie užšej a konštruktívnej spolupráce s novovzniknutou kultúrnou inštitúciou v kraji, k čomu nás vedú aj tzv. výkonnostne zmluvy na obdobie 2024 – 2026 pre regionálnu a nadregionálnu spoluprácu.

Po hodine a pol cesty z Banskej Bystrice sme sa ocitli v okresnom meste s viac ako 10 000 obyvateľmi a s najväčšou nezamestnanosťou na Slovensku. Mesto je historicky výnimočné a je známe nielen Prvým slovenským gymnáziom (1862), prvou slovenskou knižnicou pre žiakov a verejnosť (1822), ale aj prvou učebnicou fyziky (1869). Tu vznikol prvý slovenský vedecko-fantastický (sci-fi) román Gustáva Reussa Hviezdoveda, ktorý bol napísaný o desaťročie skôr ako román Julesa Verna Cesta na mesiac. Je osudom, že uvedený román čakal na svoje vydanie 80 rokov, a preto nebol prvým vydaným dielom o vesmírnych letoch.

Dnes je mesto mediálne známe aj novou neziskovou organizáciou, Literárnym múzeom Litterra, ktorej zakladateľom je Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK). Tento kultúrno-vzdelávací hub je priestorom pre nové formy múzejníctva a práce s mladou generáciou v oblasti umenia. Nová budova Prvého slovenského gymnázia v Revúcej bola zrekonštruovaná v rokoch 2020 – 2024 a otvorenie expozície prebehlo v júni 2024. Osobne tento projekt BBSK sledujem od roku 2019, kedy som bol spolu s Richardom Kittom v pracovnej skupine zadefinovania zámeru tejto inštitúcie. Naša akadémia bola po celú dobu rekonštrukcie v úzkom prepojení s týmto projektom prostredníctvom našich predošlých prorektorov Barbory Špánikovej (FDU) a Richarda Kittu (FVU), ktorí aj dnes naďalej pôsobia vo vedeckej rade tejto inštitúcie.

V záujme rozvoja vzťahov oboch inštitúcií, AU BB a Litterra, bolo prirodzené realizovať kontaktné pracovné stretnutie, prehliadku priestorov a prezentovanie vzájomných možností oboch inštitúcii. Dekani jednotlivých fakúlt odprezentovali svoje možnosti a záujmy a oboznámili pracovníkov Litterra so štruktúrou pracovísk na fakultách. Deklarovali sme, že chceme využiť možnosť realizovať expozičnú a výstavnú činnosť, výchovno-vzdelávaciu činnosť a prezentáciu umeleckej a pedagogickej činnosti akadémie. Uzatvorenie memoranda o spolupráci a následné zazmluvnenie jednotlivých podujatí je nevyhnutné formálne a administratívne zázemie spolupráce.

Dekani referovali, že sú otvorení prezentácii študentských prác, realizácii vzdelávacích workshopov a aj umeleckých podujatí.

Ponúkli sme možnosť pravidelného vystavovania študentských prác z fakulty výtvarných umení, pričom by mohli byť prezentované maľby, kresby, grafiky a fotografie pre ich ergonomickú inštaláciu v interiéri múzea. Ďalej by mohlo ísť o inštalácie, video art a multimediálne inštalácie, vrátane virtuálnej reality a projektov s umelou inteligenciou.

Tieto projekty by mohli interpretovať aj literárne témy a historické obdobia prezentované v múzeu. Sochárske a priestorové objekty by mohli byť umiestnené na celej ploche múzea ako intervencia do expozície.

Fakulta dramatických umení ponúkla prezentáciu študentských dokumentárnych filmov, prezentácie menších javiskových inscenácií a monodrám študentov, tvorivé dielne zamerané na interpretačné formy javiskového prednesu, dramatizácie tvorby súčasných slovenských autorov, scénické čítanie, workshop prípravy reklamných spotov práce s textom a interpretáciu literárnych textov súčasných autorov. Zaujímavou ponukou je vedenie workshopov pre základné a stredné školy (oblasť dramatické umenie – možnosti prepojenia s učebnými osnovami základných a stredných škôl), ale aj nahrávanie rozprávok pre všetky vekové kategórie.

Fakulta múzických umení ponúkla koncerty študentov, ako aj hudobné workshopy. Svoju participáciu vidí aj v intermediálnych spojeniach s výtvarníkmi pri príležitosti rôznych výstavných projektov.

K dispozícii za strany AU by boli aj odborné diskusie a prednášky, ktoré by priblížili verejnosti umelecké a vzdelávacie aspekty jednotlivých odborov umenia.

Pre umelcov je inšpiratívna ponuka umeleckých rezidencií v priestoroch Litterry. Vhodné sú na tvorivé pobyty pri realizovaní diel v priestoroch inštitúcie alebo terénnej práce v regióne Revúcej (napr. tvorba dokumentárneho filmu, scenára, hudobnej kompozície). AU prijala možnosť umeleckých rezidencií, v rámci ktorých by študenti pôsobili priamo v priestoroch Litterra, čím by mohli čerpať inšpiráciu z jeho literárnych a historických zbierok. Výstupom rezidencií by bola verejná prezentácia alebo výstava diel. Verejnosť by mala prístup k otvoreným ateliérom a prednáškam o umeleckom procese, čo by prehĺbilo jej pochopenie tvorivých procesov v umeleckých disciplínach. Bola formulovaná aj možnosť využitia Simulačného centra AU, ktoré by mohlo produkovať audio-, video- alebo grafické materiály na podporu projektov Litterra.

Ako schodný sa javí pravidelný projekt Týždeň Akadémie umení v Revúcej, na ktorom by participovali jednotlivé fakulty a ktorý by spĺňal aj propagačné zámery AU v danom regióne. Týždeň Akadémie umení by prilákal rôznorodé publikum a podporil návštevnosť múzea, pričom by predstavil tvorivú činnosť AU a prehĺbil kontakt s lokálnou komunitou a školami. Predbežne vytypovaným obdobím by boli mesiace máj – jún.

V diskusii vznikol aj koncept pilotného projektu Digitálna hra o literárnych osobnostiach a dejinách. Cieľom by bolo vytvoriť interaktívnu digitálnu hru alebo aplikáciu, ktorá by tematicky zahŕňala významné osobnosti slovenského literárneho a kultúrneho života. AU by poskytla odborné poradenstvo v oblasti koncept artu, digitálneho dizajnu a virtuálnych médií. Vývoj hry by zahŕňal študentov a pedagógov AU, ktorí by zároveň mohli viesť workshopy pre verejnosť zamerané na tvorbu v digitálnom prostredí.

Tematické okruhy možnej spolupráce však závisia od celkovej stratégie Litterra. Prvé stretnutie bolo zamerané na ujasnenie si možností zo strany AU po zhliadnutí priestorov a oboznámení sa s ambíciami literárneho múzea. Konkrétnu spoluprácu, možnosti rezidenčných pobytov a aktivity na podporu rozvoja regiónu a cestovného ruchu formou inštitucionálnych a individuálnych aktivít zastrešíme memorandom o spolupráci a následnými zmluvami o realizácii konkrétnych podujatí.

Partnerstvá sú pre nás strategicky dôležité: https://www.litterra.sk/

prof. MgA. Ing. Michal Murin, ArtD.
rektor AU BB
foto: Igor Benca, Michal Murin

PS:
Literatúra (z latinčiny **littera**tura = písmo/jazykoveda)
Latinský výraz **terra** možno preložiť ako zem, pôda, krajina.

ROZŠÍRENIE PARKOVACÍCH PLÔCH V AREÁLI AKADÉMIE UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI

S radosťou vám oznamujeme, že Akadémia umení v Banskej Bystrici úspešne získala späť správu nad parkovacími plochami v areáli svojej inštitúcie. Tento významný krok umožňuje výrazné rozšírenie parkovacích kapacít pre študentov, zamestnancov i návštevníkov.

Vďaka ukončeniu dlhodobého nájomného vzťahu, ktorý v roku 2017 uzavrelo bývalé vedenie akadémie a prenajalo pozemok firme BETA - CAR s.r.o., ktorá tam vybudovala parkovacie plochy pre nájomníkov priľahlej bytovky, sa tieto plochy opätovne integrujú do infraštruktúry akadémie. Tým akadémia posilní komfort a dostupnosť parkovania pre väčší počet užívateľov.

Nové parkovisko ponúkne celkovo 30 parkovacích miest, čím sa zvýši kapacita parkovacích miest akadémie v jej sídle. Akadémia odkúpila parkovacie plochy, ukončila nájomný vzťah a dokončuje drobné stavebné úpravy, po ktorých sprístupní parkovanie akademickej obci. Zároveň plánuje navrhnúť a schváliť režim, ktorý by spevnené parkovacie plochy sprístupnil aj študentom akadémie na športové vyžitie a fakultám na realizáciu krátkodobých workshopov a iných umeleckých aktivít. Veríme, že táto zmena prispeje k ešte lepšiemu prostrediu pre kreatívne a vzdelávacie aktivity v našej inštitúcii.

prof. MgA. Ing. Michal Murin, ArtD.
rektor AU BB
foto: archív autora

DEKAN FAKULTY DRAMATICKÝCH UMENÍ

Výberové konanie na obsadenie funkcie dekana Fakulty dramatických umení Akadémie umení bolo vyhlásené rektorom Akadémie umení v súvislosti s končiacim funkčným obdobím dekana FDU 15. júla 2024. V zmysle § 22 ods. 3 zák. č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s vnútorným predpisom Zásadami výberového konania Akadémie umení na obsadzovanie pracovných miest vysokoškolských učiteľov, pracovných miest výskumných a umeleckých pracovníkov, funkčných miest profesorov a docentov a funkcií vedúcich zamestnancov a dekanov fakúlt sa do výberového konania prihlásil jediný kandidát, ktorý splnil požadované podmienky a kritériá v súlade s platnou legislatívou.

Pán doc. Mgr. art. Ľubomír Viluda, ArtD. predložil 7 člennej výberovej komisii predpísané osobné dokumenty, koncepciu rozvoja fakulty, a stratégiu plnenia merateľných ukazovateľov výkonnostných zmlúv. Súčasťou výberového konania bolo verejné vypočutie kandidáta, ktoré sa konalo dňa 24. októbra 2024 na pôde FDU AU BB.

Výberová komisia pracovala v zložení:

doc. Mgr. art. Eva Varhaníková, ArtD., menovaná rektorom AU BB – predsedníčka VK

PaedDr. Peter Vítko, menovaný rektorom AU BB

Mgr. Petra Fornayová, menovaná Správnou radou AU BB

prof. Mgr. Ľudovít Labík, ArtD., zvolený AS AU BB

Mgr. art. Barbora Špániková, ArtD., zvolená akademickou obcou FDU AU BB

Mgr. art. Richard Sanitra, ArtD., zvolený akademickou obcou FDU AU BB

Mgr. art. Laura Gubalová, zvolená akademickou obcou FDU AU BB a zabezpečovala proces verejného vypočutia v spolupráci s technickým a administratívnym tímom zamestnancov.

Na základe tajného hlasovania sa úspešným uchádzačom výberového konania stal doc. Mgr. art. Ľubomírovi Viludovi, ArtD., ktorému srdečne blahoželáme a prajeme veľa pracovných a osobných úspechov pri vykonávaní funkcie na následné štvorročné obdobie od 1. decembra 2024.

Marta Holécyová

Naši jubilanti

Jún 2024
60. narodeniny – Jana Hubinská

Júl 2024
50. narodeniny – Patrik Ševčík

August 2024
60. narodeniny – Ingrid Dobišová
65. narodeniny – Alena Kubincová

September 2024
65. narodeniny – Matúš Oľha

Október 2024
45. narodeniny – Peter Špilák

November 2024
55. narodeniny – Ingrid Klimová
70. narodeniny – Anna Hríbiková

December 2024
45. narodeniny – Denisa Dobisová

Z celého srdca prajeme veľa zdravia, šťastia a úspechov v osobnom a pracovnom živote,

tím redakcie ART3

Marta Holécyová

MELODRÁMA

OŽIVENIE ZABUDNUTÉHO ŽÁNRU V RÁMCI MEDZIFAKULTNEJ SPOLUPRÁCE

Koncertná melodráma je kultivovaná miniaturizovaná dramatická forma, prostredníctvom ktorej získavajú interpreti cit pre poéziu i hudbu. Vyžaduje dôslednosť javiskovej reči a vzájomný súlad interpretov a predstavuje veľmi príťažlivý prostriedok porozumenia hudbe. Špecifické spojenie hovoreného slova a hudby vytvára atmosféru, v ktorej sa estetický dojem ešte viac umocňuje; ide totiž o hudobne podfarbený javiskový dej. O jeho oprávnenosti hudobní a divadelní estetici v minulosti pochybovali a niektorí pochybujú naďalej. Melodráma ako žáner je v našich končinách zabudnutá, avšak stále žije a má svojich interpretov, svoje publikum i celý rad historických aj nových autorov, najmä v českej zemi a zahraničí.

Melodráma ponecháva voľný priestor pre vyjadrenie tak autorov, ako aj interpretov. V melodramatickej forme nachádzame zdroj pre hru, dramatizáciu, pohyb, vyvodzovanie hudobných prostriedkov typických pre hudobnú reč skladateľa, hľadanie prvkov hudobnej teórie, harmónie a podobne. Ide však predovšetkým o súhru dvoch interpretov – klaviristu a recitátora. Potenciál Akadémie umení, kde sa študuje hudobné interpretačné umenie na fakulte múzických umení a herectvo na fakulte dramatických umení, ponúka zaujímavé medziodborové spojenie vysokoškolskej činnosti dvoch fakúlt s presahom na prezentáciu slovenského umenia v zahraničí a je ojedinelým počinom svojho druhu v oblasti slova a hudby, nakoľko ide o náročný, menšinový žáner.

Medzinárodná súťaž Zdeňka Fibicha v interpretácii melodrámy je prvou súťažou tohto typu na svete. Organizuje sa v Čechách každé dva roky a má už svoju tradíciu. Vízia súťaže nadväzuje na bohatú umeleckú, vedecko-výskumnú a pedagogickú činnosť v oblasti náročného menšinového žánru melodrámy a zároveň smeruje na nové cieľové skupiny účastníkov – vysoké umelecké školy v zahraničí. Súčasťou podujatia je aj slávnostný koncert, na ktorom sa predstavujú účastníci aj širokej odbornej, aj laickej verejnosti, čím propagujú a prezentujú interpretačné umenie svojej krajiny. Hlavným organizátorom medzinárodného podujatia je Spoločnosť Zdeňka Fibicha, z. s. v Prahe v spolupráci s Hudobnou fakultou AMU Praha a Divadelnou fakultou AMU Praha za podpory Ministerstva kultúry ČR, Mesta Praha, Nadácie Život umelca a Nadácie Český hudobný fond.

Na 13. ročníku súťaže v termíne 26. – 27. 10. 2024 sa zúčastnili poslucháčka 1. ročníka magisterského štúdia herectva na FDU AU BB Júlia Micíková a poslucháč doktorandského štúdia na FMU AU BB klavirista Peter Pláňavský, ktorí premiérovali cyklus koncertných melodrám aj v Kuzmányho koncertnej sále FMU koncom októbra. Ide vôbec o prvú aktivitu AU BB tohto typu v oblasti menšinového žánru, ktorý je rozšírený viac v zahraničí ako na Slovensku. Za skvelú reprezentáciu školy ďakujeme!

Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.
prodekanka pre rozvoj FDU
foto: Maximiliána Gontková

AKTUÁLNE Z KATEDRY HERECTVA

/AKADÉMIA UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI, FAKULTA DRAMATICKÝCH UMENÍ/

Katedra herectva postupne a systematicky reaguje na zavedenie nových štandardov, ktoré sú zamerané na skvalitnenie vyučovacieho procesu v daných oblastiach.

Postupne reflektujeme všetky zmeny súvisiace s adaptáciou na nové štandardy. Katedra herectva zaviedla mechanizmy na zabezpečenie vyššej kvality vzdelávacieho procesu v oblasti herectva a umenia vôbec. Prostredníctvom nových študijných plánov sa darí upevňovať profil absolventa vychádzajúci zo súčasných potrieb umeleckej praxe. V rámci chodu a vedenia sme schopní samohodnotenia, k čomu pomáha napríklad pravidelné vyhodnotenie rôznych druhov ankiet. Spätná väzba od študentov je pre nás dôležitá a na jednej strane aj zaväzujúca reagovať na požiadavky zo strany študentov.

Na katedre herectva došlo k aktualizácií vyučovacích predmetov s dôrazom na väčšie interdisciplinárne prepojenie vedomostí a zručností. Študijný plán je nastavený tak, aby bol schopný zmien vzhľadom k neustále meniacim sa potrebám v zmysle nových informácií, poznatkov, vedomostí. Môžeme konštatovať je študijné plány sú flexibilné, svojimi procesmi schopné poskytovať širokospektrálne vedomosti v oblasti umenia. Nie sú už zamerané len na úzkoprofilové možnosti absolventa, ale naopak poskytuj širšiu škálu uplatniteľnosti sa na trhu práce. Absolvent sa tak stáva osobnosťou schopnou ďalšieho rozvoja nadobudnutých vedomostí.

Na katedre pôsobia 3 vetvy pedagogického zabezpečenia výučby. Osoby zodpovedné za vyučovací predmet tvoria pedagógovia, ktorý sú mimoriadne činný v umelecko, publikačnej a výskumnej oblasti. Predmety ďalej zabezpečujú lektori a osobnosti z umeleckej praxe. Táto vetva zabezpečuje špecifické potreby vyučovaciemu procesu smerujúce k rozvoju základných predpokladov.

Tretiu vetvu tvoria doktorandi, ktorí sa v doktorandskom štúdiu venujú rozmanitým, inovačným technikám hereckej tvorby. Svoje výskumno-umelecké metódy už počas štúdia prenášajú do výučby. Prostredníctvom nového študijného plánu im je umožnená priama implementácia získaných poznatkov. Široká škála tém a poznatkov zaručujú udržateľnosť inovačných foriem a tvorby metodických postupov, ktoré aj vďaka doktorandom postupne zavádzame do vyučovacieho procesu.

Doktorand Filip Jekkel vo svojom doktorandskom výskume skúmal herecku techniku s názvom Praktická estetika a možnosti jej praktického využitia v pedagogickom procese na slovenských umeleckých vysokých školách, ale aj v skúšobnom procese v profesionálnych divadlách. Praktická estetika pochádza z USA a viacerí odborníci ju považujú za prirodzený vývoj Stanislavského systému pre potreby súčasného divadla. Vo veľkej miere je ovplyvnená Meisnerovou hereckou technikou. Majú rovnakú filozofiu herectva a základné herecké cvičenie s názvom „the repetition game" alebo aj repetície. V rámci výskumu absolvoval intenzívny herecký tréning v Acting Coach Scotland v Glasgowe, ktorá sa ako jediná inštitúcia v Európe venuje výučbe Praktickej estetiky. Zúčastnil sa aj praktického hereckého workshopu s Tomom Costellom, ktorý vyučuje Praktickú estetiku priamo v rodisku Praktickej estetiky – na Atlantic Acting School v New Yorku. Výskum realizoval na vzorke študentov herectva na Akadémie umení, z ktorých väčšina už pôsobila aj v profesionálnych divadlách. Skúmanú hereckú techniku využíva pravidelne aj v pedagogickom procese, nakoľko sa v praxi osvedčila ako veľmi efektívny spôsob pri kultivácii pravdivého a autentického hereckého prejavu.

Mária Tóčik- Knoppová sa svojom doktorandskom výskume zaoberá fyzickým jazykom herca a nutnosťou jeho ovládania v kontexte smerovania divadla v 21. storočí. Neoddeliteľnou súčasťou hereckého prejavu je pohyb herca, ktorý je vyjadrovacím, komunikačným a tvorivým prostriedkom. V súčasnosti na Slovensku môžeme pozorovať trend vzrastu alternatívnych divadiel využívajúcich rôzne moderné a alternatívne inscenačné postupy, pri ktorých sa často krát kladie dôraz na fyzický prejav, ale aj flexibilitu herca a jeho schopností. Tieto trendy sa čoraz viac dostávajú aj na scény zriaďovaných tzv. „kamenných divadiel", čím sú na herca kladené oveľa väčšie nároky v škále jeho schopností.

Herec v súčasnom divadle už nie je len médium pre divadelnú postavu, je performerom, ktorého schopnosti zahŕňajú poznatky a zručnosti tanečníka, hudobníka autora, režiséra... Vo svojom výskume sa venuje technikám 20. a 21. storočia, ktoré rozvíjajú tvorivosť, plasticitu v prejave, flexibilitu a kreativitu, so zameraním na telo a jeho schopnosti. V doterajšom výskume doktorandka skúmala metódu „Viewpoints" alebo v preklade „Uhly pohľadu", ktorú vypracovala významná americká režisérka, v spolupráci s dramatičkou a režisérkou Tinou Landau. Ide o metódu, ktorá je otvoreným procesom napádajúcim k hľadaniu a objavovaniu, predstavujúci alternatívu k tradičným prístupom k herectvu, či réžii, kde je cez komplexný súbor cvičení, teda tréning možné prísť k novému spôsobu vnímania, bytia tvorby. Ďalšou skúmanou technikou bol tréningový proces alebo výskumný program Fighting Money, ktorého autorom je performer, režisér a pedagóg Jozef Fruček v spolupráci s tanečnicou a choreografkou Lindou Kapetanea. Ide o techniku , ktorá prostredníctvom nekonvenčných hier a cvičení rozvíja prispôsobivosť vlastného tela a plasticitu myslenia. Cieľom týchto hier je povzbudzovať tvorivosť, vynaliezavosť a zdokonaľovať rytmus a koordináciu celého tela. Ďalším postupom výskumu je skúmať iné, nové techniky, preniesť ich do praxe a prakticky overiť ich funkčnosť, pri výučbe a príprave adeptov herectva, Cieľom výskumu tak bude obohatiť metodické postupy, o novodobé techniky a zlepšiť tak pripravenosť adeptov herectva pre prax v súčasnom divadle na Slovensku.

Matúš Hollý v rámci dizertačnej práce skúmal funkciu hereckého kouča ako inovatívnu súčasť tvorivého tímu v divadelnom inscenačnom procese. Herecký kouč je funkcia známa najmä zo zahraničia, konkrétne zo Spojených štátov amerických, z prostredia filmového tvorivého priemyslu a zameriava sa na krátkodobú spoluprácu s hercami alebo herečkami, a to najmä v rámci konkrétnych projektov. Je to osoba, ktorá pomáha hercom rozvíjať ich herecké schopnosti, zlepšovať ich herecké výkony a riešiť konkrétne výzvy v súvislosti s ich rolami alebo projektami. Cieľom dizertačnej práce je definovať a overiť túto funkciu v divadelnom inscenačnom procese. Pre hereckého kouča bolo potrebné vytvoriť teoretickú bázu pozostávajúcu z nepreskúmaných zahraničných hereckých techník, z ktorej by mohol čerpať. Táto báza slúžila ako východisko pre hereckého kouča v praktickom výskume. Doktorand zvolil zahraničné herecké techniky Stelly Adler, Ivany Chubbuck a Violy Spolin, ktoré v rámci teoretickej časti práce dôkladne analyzoval.

Kevin Ivanko sa vo svojej dizertačnej práci venuje hereckej improvizácii a jej postaveniu v súčasných pedagogických postupoch, v slovenskom vysokoškolskom prostredí. Pozornosť upriamuje na spôsoby, akými herecký pedagógovia podporujú tvorivosť pri svojich študentoch, s osobitným zameraním na využívanie princípov improvizácie. Následne prostredníctvom vybraných hereckých improvizačných techník zostaví metodické postupy, pomocou ktorých budeme budovať herecké zručnosti a rozvoj umeleckej kreativity adeptov herectva. Výskum rozdelil do niekoľkých fáz. V tej prvej analyzuje herecké techniky, ktoré rozvíjajú improvizáciu, tvorivosť a kreativitu adeptov herectva. Pozornosť upriamil na teoretické práce hereckých pedagógov Keitha Jonestona a Daria Fo. Do výskumu ďalej zapracoval poznatky z workshopu talianskej herečky a pedagogičky Chiary D´Anna, ktorý bol zameraný práve na techniku Daria Fo. Technika Keitha Johnstonea je pre adeptov herectva obohacujúca pre jeho myšlienky v rámci práce so študentami. Z jeho pedagogických postupov vyplýva, že pracoval s tvorivou individualitou každého jednotlivca osobitne. Nesnažil sa poskytnúť rovnakú cestu pre všetkých. Vychádzal z ich prirodzenosti a snažil sa upratať ich zatiaľ nenadobudnuté poznatky. Využiteľnosť teoretickej práce Daria Fo spočíva najmä vo fyzickej príprave študentov herectva.. Počas doktorandského štúdia Kevin Ivanko podrobnejšie analyzuje aj hereckú techniku Michaila Čechova, či americkej pedagogičky Violy Spolin a sleduje aktuálny stav v príprave adeptov herectva prostredníctvom improvizačných techník v našom divadelnom prostredí, so zameraním na ďalší rozvoj v tejto oblasti. Vo výskume doktoranda by mala dominovať fáza zostavenia konkrétnych metodických postupov a odporúčaní pre pedagógov a taktiež overovacia fáza v podobe praktickej časti.

Spolupráca

Silnou postupne rozvíjajúcou sa aktivitou Katedry herectva je spolupráca Katedry herectva /FDU/ s externým prostredím. Rozvíjajúci sa trend nachádzame v medzi- inštitucionálnej spolupráci s univerzitami, profesionálnymi umeleckými inštitúciami, Zvyšuje sa aj podiel spoluprác s nezávislými kultúrnymi centrami na Slovensku. Prebiehajúce spolupráce majú nesmierne pozitívnu spätnú väzbu a ich potenciál sa neustále rozvíja. Študenti katedry herectva aj vďaka spoluprácam zažívajú modelové situácie, v ktorých využívajú doteraz nadobudnuté skúsenosti a vedomosti. Výsledky našich spoluprác vám predstavíme v ďalšom vydaní časopisu Art3.

Mgr. art. Barbora Špániková, ArtD.
vedúca Katedry herectva FDU

ARTORIUM 2024 – SLOBODA AKO UMELECKÝ PRINCÍP A PRIESTOR PRE MLADÝCH TVORCOV

Od 21. do 24. októbra 2024 sa Fakulta dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici stala dejiskom výnimočného festivalu ARTORIUM 2024. Tento medzinárodný projekt spojil študentov, pedagógov a umelcov z prestížnych umeleckých škôl zo Slovenska, Slovinska, Srbska, Poľska a Bulharska. Hlavnou témou festivalu bola „Sloboda“, ktorá sa odrážala nielen v divadelných predstaveniach, ale aj v sprievodných podujatiach a neformálnych diskusiách.

MEDZINÁRODNÉ INSCENÁCIE: VÝNIMOČNÁ DRAMATURGIA A TALENT

ARTORIUM 2024 privítalo divadelné diela, ktoré odrážali široké spektrum umeleckých prístupov:

„Idioti“ Akadémie divadelných umení Stanisława Wyspiańskeho vo Vroclave (Poľsko) priniesli inscenáciu inšpirovanú filmom Larsa von Triera. Skupina mladých hercov pod vedením režiséra Piotra Łukaszczyka stvárnila skupinu, ktorá skúma svoje „vnútorné ja“ cez spasticitu.

„Smrtonostné spojenie“ Akadémie umení v Belehrade (Srbsko) sa sústredilo na ženské právo na voľbu a otázky vzťahov medzi mužmi a ženami. V réžii Milana Neškovića a Nikolu Rakočevića zazneli silné emócie, podporené živou hudbou, ktorá podčiarkovala dramatickosť príbehu. **Akadémia umení v Belehrade** odprezentovala na festivale aj druhú inscenáciu - drámu **„Čierna diera“** od Gorana Stefanovského, ktorá skúmala ľudské túžby po slobode a potrebe príslušnosti. Pod vedením profesorov Dragany Varagić a Željka Đukića študenti pracovali s improvizáciou na prenikavé vyjadrenie tejto nadčasovej témy.

„Tri sestry“ Akadémie umení v Novom Sade (Srbsko) bola inscenácia s hlbokou analýzou Čechovovho diela. Réžia Borisa Liješevića bola zameraná na realistické vzťahy medzi postavami a výnimočné výkony študentov tretieho ročníka herectva vytvorili autentický divadelný zážitok.

„Folklórna mágia z Pirinu“ Národnej akadémie divadelného a filmového umenia „Kr. Sarafov“ (Bulharsko) predstavila synkretickú inscenáciu kombinujúcu bábkové divadlo, spev a tanec. Režiséri Bonyo Lungov a Konstantin Karakostov oživili tradičné bulharské príbehy v pôsobivých scénach z vidieckeho života.

„Ach, Carmela!“ Akadémie divadla, rozhlasu, filmu a televízie v Ľubľane (Slovinsko) ponúkla tragikomický pohľad na občiansku vojnu v Španielsku. Skupinová práca režiséra Marka Rengea a študentov zdôraznila silu spolupráce a rozmanité pohľady na historické témy.

DOMÁCI UMELCI: TÉMY, KTORÉ REZONOVALI

Akadémia umení v Banskej Bystrici priniesla inscenácie, ktoré sa dotkli dôležitých spoločenských otázok. Monodráma **„Ja, dieťa zo stanice ZOO“** v réžii Jany Ovšonkovej predstavila intímny príbeh o boji so závislosťou a osamelosťou. Alžbeta Kráľová vo svojej role dokázala emotívne a autenticky pretlmočiť silu a zraniteľnosť hlavnej postavy.

„Mučeník“ od Mariusza von Mayenburga sa zaoberal otázkami náboženského fanatizmu a jeho dopadmi na spoločnosť. Pod vedením režisérky Terezy Mankoveckej študenti herectva fakulty dramatických umení dokázali vytvoriť napätú atmosféru, ktorá nútila divákov zamyslieť sa nad zdanlivo neotrasiteľnými dogmami.

>>

1998

WORKSHOPY

ARTORIUM 2024 ponúklo nielen umelecké predstavenia, ale aj edukačné aktivity:

Workshop kreatívneho písania viedla spisovateľka Soňa Uríková, ktorá účastníkov previedla bežnými chybami v próze a technikami písania dialógov.

Vamos a Bailar Latino Workshop vol. 2 pod vedením Tomáša Džadžovského a Barbory Blaškovej priviedol účastníkov do sveta horúcej salsy a bachaty, čo prispelo k uvoľnenej atmosfére festivalu.

SPRIEVODNÝ PROGRAM: OD KLASIKY PO IMPROVIZÁCIU

Festival ponúkol aj hosťujúce predstavenia:

„Zo života hmyzu“ študentov Konzervatória Jána Levoslava Bellu v Banskej Bystrici pod pedagogickým vedením Gabriely Mušky Jankovej. Predstavenie prinieslo cez mladícku energiu a tvorivosť poetiku bratov Čapkovcov.

„Ako vám chutilo, páni?“ Pavla Seriša bola pohybovou komédiou, kde herec stvárnil viac než 20 postáv s minimálnym využitím rekvizít. Tento interaktívny výkon vznikol v spolupráci s režisérom Arnoštom Goldflamom a zaujal divákov svojou kreativitou.

V sprievodnom programe prebiehal projekt **BIP – Body in Progress**, ktorý prezentoval výstupy vzdelávacieho kurzu pohybového divadla. Študenti pod vedením lektora Pavla Seriša a svojich pedagógov predviedli work-in-progress performance, ktoré skúmalo prepojenie tela a emócií cez pohybové techniky. Ich výstup poukázal na dôležitosť fyzickej prítomnosti a precíznosti na javisku.

Medzi sprievodné podujatia patril aj koncert vokálneho zoskupenia **Canso-na Neosoliensis** a prezentácie študentských filmov z dokumentárnej tvorby.

Večery patrili **Off programu** v Klube 77, kde študenti pripravili improvizačné hry, súťaže a voľné aktivity, ktoré spájali účastníkov festivalu a vytvárali priestor pre neformálne diskusie a zábavu.

ŠTUDENTI AKO ZÁKLAD ÚSPECHU

Študenti Fakulty dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici zohrali kľúčovú úlohu v organizácii a priebehu festivalu. Svojou energiou, nápadmi a nasadením vytvorili atmosféru, ktorá robila z ARTORIA 2024 výnimočné podujatie. *„Ich zanietenie bolo neoceniteľné – práve oni zabezpečili, že festival nebol len o divadle, ale aj o budovaní komunít a vzájomnom obohacovaní,“* uviedol manažér divadla Michal Ditte.

SLOBODA AKO LEITMOTÍV UMENIA A SPOLOČNOSTI

ARTORIUM 2024 ukázalo, že sloboda nie je len koncept, ale živá téma, ktorá inšpiruje a spája. V divadelných inscenáciách, workshopoch a diskusiách rezonovali otázky identity, vzťahov, spoločenských noriem a umeleckej individuality.

Projekt ARTORIUM 2024 bol z verejných zdrojov podporený **Fondom na podporu umenia**, ktorý umožnil realizáciu tohto jedinečného festivalu podporujúceho medzinárodnú umeleckú výmenu a tvorivosť mladých talentov.

Mgr. art. Michal Ditte
Manažér divadla FDU,
foto: autor

RECEPT NA VYDANIE KNIHY

Študenti filmovej scenáristiky a dramaturgie sa v budúcnosti nemusia uplatniť len „na poli filmu“. Ich talent na rozprávanie príbehu či práca so slovom sa dá presadiť aj pri tvorbe kníh či iných publikácii. Kniha navyše môže byť pre autora dobrým „odrazovým mostíkom“ do profesionálneho sveta spisovateľov. Vydať knihu však nemusí byť jednoduché: vydavateľstvá môžu byť nemilosrdné a dostať sa na pulty kníhkupectiev tak môže trvať roky. Existuje preto možnosť založiť si svoje vlastné vydavateľstvo a vydať knihu vo svojom menšom náklade.

A práve na túto tému bola zameraná prednáška známeho slovenského moderátora, hudobníka, ale najmä spisovateľa a vydavateľa Štefana Chrappu. Jeho jednodňový workshop sa uskutočnil na pôde Katedry filmovej dramaturgie a scenáristiky FDU AU v máji 2024. Štefan Chrappa na ňom študentov oboznámil s krokmi, ktoré vedú k založeniu malého vydavateľstva a rovnako aj k napísaniu a vydaniu publikácie a jej následnej distribúcii. Jeho vydavateľstvo Limerick prinieslo na pulty kníhkupectiev za uplynulých 20 rokov viacero známych kníh rozhovorov, románov či dokonca kníh s detskou tematikou.

Štefan Chrappa zároveň začal od zimného semestra 2024 pôsobiť aj ako hosťujúci pedagóg a na fakulte dramatických umení prednáša predmet osobnosti slovenskej literatúry. Štefan Chrappa vyštudoval slovenčinu a poľštinu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde po absolvovaní doktorandského štúdia prednášal literárnovedné disciplíny. Je dlhoročným redaktorom Slovenského rozhlasu, ale aj známym hudobníkom. Jeho kapela ČAD vyhrala 4 ocenenia prestížnej hudobnej ceny Radiohead awards. Ako moderátor, spoluscenárista a spolurežisér sa podieľal na viacerých televíznych projektoch ako napr. Božie domy s Vandalom, Najväčší Slovák... Dlhodobo spolupracoval s časopisom .týždeň. Dnes je autorom dvadsiatich knižných publikácií.

Štefan Chrappa sa bude snažiť študentov Akadémie umení naučiť nielen to, ako vnímať a rozumieť výnimočnej súčasnej slovenskej literatúre, ale zároveň ich aj inšpirovať k písaniu vlastných kníh, z ktorých sa neskôr môžu stať filmové adaptácie.

Mgr. art. Marek Janičík, ArtD.
vedúci katedry filmovej dramaturgie a scenáristiky FDU

ŠTIPENDIUM ZA UMENIE

Fakulta dramatických umení prišla v roku 2024 s novou formou poskytovania financií pre študentov na podporu výsledkov a aktivít v oblasti umeleckej činnosti. Prostredníctvom štipendijného fondu ŠTIPENDIUM ZA UMENIE ich z vlastných zdrojov priznáva za dosiahnutie vynikajúceho výsledku v oblasti umenia vo všetkých troch stupňoch štúdia.

Do polovice januára 2024 mohli študenti FDU na základe výzvy podávať žiadosti na predpísanom formulári s jasne definovaným tvorivým zámerom, realizačným tímom, cieľom umeleckej tvorby a jej prínosom. Žiadosti následne posúdila Štipendijná komisia zložená z vedúcich všetkých katedier a prodekanky pre rozvoj FDU ako poradný orgán dekana fakulty na svojom zasadnutí 25. januára 2024. Štipendiá sa priznali na základe rozhodnutia dekana vždy po realizácii a verejnej prezentácii projektu.

V priebehu roka 2024 bolo podporených 9 žiadateľov, ktorí splnili obsahové a formálne náležitosti pri podaní žiadosti o štipendium a dosiahli vynikajúci výsledok v oblasti umeleckej činnosti.

Bc. Zuzana Zaušková
Zabi klinček a pomojkaj ma! (inscenácia)

Bc. Tereza Mankovecká
Mučeník (inscenácia)

Bc. Klára Novotná
Sojka (monodráma)

Bc. Veronika Lackovičová
Čerešne pre Carmen (životopisná monodráma o H. Hegerovej)

Bc. Rebeka Fučeková
Nedeľné šachy s Tisom (inscenácia)

Bc. Tereza Farkašová
Bábovka (inscenácia)

Bc. Matúš Gálik
Pekelná trieda (film)

Mgr. art. Sonia Slaninková
Mama (film)

Bc. Martina Chmelanová Dis. art.
Correlation (monodráma)

Fakulta dramatických umení vypísala koncom kalendárneho roka novú výzvu na predkladanie žiadostí o ŠTIPENDIUM ZA UMENIE pre rok 2025. Žiadatelia ich môžu poslať do 13. januára 2025.

Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.
prodekanka pre rozvoj FDU
foto: archív FDU

https://fdu.aku.sk/sk/studium/informacie/stipendium-za-umenie.html

TRIUMF ANNY SURÁKOVEJ VO VALMEZE

Keď sa povie pred českými a slovenskými recitátormi slovo ValMez, znie to ako zaklínadlo. Každému sa vynorí príjemný priestor M-klubu na Žerotínskom zámku vo Valašskom Meziříčí. Medzinárodný festival poézie, ktorý má súťažné pozadie, sa tu organizuje už od roku 1965 a patrí medzi najvýznamnejšie udalosti v oblasti umeleckého prednesu. Na aktuálnom 59. ročníku so svojím interpretačným umením zaujala poslucháčka herectva Anna Suráková, ktorá si zo súťaže odniesla 2. miesto v II. kategórii a zaradila sa tak medzi úspešných účastníkov česko-slovenskej prehliadky.

Vrcholová prehliadka recitátorov sa uskutočnila v dňoch 18. – 19. Októbra 2024. Súťaž je dvojkolová a atmosféra napínavá, lebo od svojho počiatku je známa špecifickým hodnotením. Je to nepochybne spôsobené tým, že zakladateľ festivalu Jíři Broll bol inžinier chémie a nechal sa inšpirovať racionálnym hodnotením športových disciplín ako krasokorčuľovanie či gymnastika. Jeho bodový systém počíta so sedemčlennou porotou zloženou zo skúsených odborníkov v oblasti prednesu, ktorá hodnotí výkony súťažiacich verejne pomocou číselných tabuliek na škále od jedného do desiatich bodov. Najvyššia a najnižšia známka sa škrtajú a o výslednom poradí rozhoduje súčet bodov z oboch kôl.

Na festival so svojím interpretačným umením vycestovala aj poslucháčka herectva Fakulty dramatických umení Akadémie umení Anna Suráková: *„Súťaž je veľmi jedinečná v spôsobe hodnotenia. Porotcovia hneď po výkone recitátora zhodnotia jeho prednes zdvihnutím udeleného počtu bodov. Tento spôsob bol pre mňa na začiatku dosť stresujúci aspekt. Na súťažiacich som si však stres vôbec nevšimla, a tým pádom sa celou súťažou niesla veľmi príjemná atmosféra. Navzájom sme počúvali svoje texty a takýto typ podpory je podľa mňa kľúčový.“* (zo záznamu rozhovoru autorky s Annou Surákovou, ďalej len A. S.)

Meziříčsky festival je v mnohom unikátny nielen výnimočnou atmosférou a precízne prepracovanými pravidlami, ale predovšetkým neutíchajúcou príležitosťou pre vzájomné stretnutie českého a slovenského prednesu, ktoré je inšpiratívne a obohacujúce pre obe strany. *„Myslím si, že je veľmi dôležité, aby si každý herec vyskúšal prednes. Mne to osobne otvára oči aj v oblasti herectva, aj keď je to odlišný spôsob. Prednes je samostatnou kategóriu, nakoľko pracuje na iných princípoch ako herectvo. Nie je prežitkom. Prináša výpovednú hodnotu a vnútornú motiváciu, prečo práve tento text chcem ľudom priniesť, ale neprežívam ho ako to je pri hereckom monológu. Je to o istej komunikácii v spojení s poslucháčom. A to je podľa mňa to, čo ho robí zaujímavým. Pre diváka, ako aj interpreta. Tá možnosť vychádzať z ľudí, keď si ich „chytíte“ prvým slovom a môžete ich preniesť celým vaším príbehom je čarovná. Prednes vôbec nemusí byť nudný a nemusí vyzerať tak, ako si ho nešťastne pamätáme zo základnej školy. Prednesové umenie vôbec nie je jednoduché a v spoločnosti ho mnoho ľudí podceňuje. Pre mňa je však veľmi dôležité a má obrovskú výpovednú hodnotu. Je to jedinečná forma umenia, ktorá dáva možnosť odovzdať ľuďom vaše vnímanie okolností, a to je dnes veľmi vzácne a potrebné. Baví ma podrobná až detailná práca na texte a hľadanie rôznych významov a presahov. Je to pre mňa veľmi zaujímavá javisková forma, kde idete s vlastnou kožou na trh a ukazujete ľuďom, ako vnímate súvislosti medzi vami a autorom.“* (A. S.)

Anna Suráková do súťaže pôsobivo spracovala montáž básní pod názvom **Som** od známej poľskej poetky W. Szymborskej a báseň **Pár-nepár** od L. Vadkert-Gavorníkovej, v ktorej plasticky a funkčne pracovala aj s neverbálnymi prostriedkami, čo ocenila aj samotná porota, ktorá na odbornom seminári k jej umeleckému výkonu vyslovila nasledovné: *„Počas celej súťaže sme v dvoch prípadoch zažili niečo, čo by sme nazvali bravúrou a jeden z nich bol prípad Anny Surákovej. Išlo o prednes, ktorý vychádza z dôsledného čítania textu, veľmi presnej interpretácie a z autentického individuálneho vkladu, ktorý môže vyústiť do dominancie, ktorú sme zažili. Dominancia v zmysle práce s publikom. Vy ste ovládli tú situáciu a my sme iba čakali, čo sa stane. Váš kontakt s publikom je neuveriteľný. Je to strhujúce a príťažlivé. Ste v tom absolútne výnimočná. Vy zaujmete ľudí tak jednoducho a sugestívne. Avšak čím prirodzenejšie a ľahšie to vyzerá, tým je to ťažšie. Vy ich máte na sebe úplne nalepených a s tým publikom sa úplne hráte.“*

Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.
prodekanka pre rozvoj FDU
foto: Archív FDU a mfp.kzvalmez.cz

VEČNE MLADÝ SEDEMDESIATNIK FRANTIŠEK VÝROSTKO

Ani sme sa nenazdali a v máji (presnejšie 14. 5. 2024) nás prekvapila zvesť, že doc. Mgr. art. František Výrostko sa dožíva významného životného jubilea sedemdesiatich rokov. Jubileum oslávil vo veľkom štýle. Vydal rozsiahlu publikáciu s názvom **Viac-menej traja** „Výrostkovia", v ktorej zhromaždil bohatý dokumentačný a spomienkový materiál, ktorý veľmi šikovne a pútavo pospájal do celku Ferov priateľ, kolega, režisér, herec a bývalý riaditeľ martinského divadla Viliam Hriadel. Publikácia sa nevenuje iba oslávencovi, ale aj jeho nebohej manželke, významnej výtvarnej umelkyni Barbore (Borke) Výrostkovej-Opršalovej a ich synovi Františkovi (Feďovi) Výrostkovi, ktorý patrí medzi súčasných špičkových hráčov na kontrabase. Ak sa raz bude niekto venovať bohatej umeleckej, spoločensko-kultúrnej, pedagogickej, ale aj osobnej stránke života a diela Františka Výrostka nájde v tejto publikácii bohatý zdroj informácií o pôvode, životnom zápase a pôsobení nášho oslávenca.

František Výrostko pochádza zo svojráznej obce na východe Slovenska: Valaliky (časť Buzice), okres Košice-vidiek, kde sa narodil a vyrastal vo veľkej rodine medzi piatimi súrodencami (len bratia, žiadna sestra). Jeho veselé príbehy z detstva a mladosti na dedine, ale aj rodinné ságy, napríklad tá, ako sa jeho dedo plavil do Ameriky a loď sa takmer potopila, rozosmievali poslucháčov na neformálnych posedeniach, kde ich Fero rád prezentoval pre potešenie a zábavu. Pôvodne chcel byť zverolekárom, ale ochotnícke divadlo v rodnej obci ho natoľko zaujalo, že sa prihlásil na Divadelnú fakultu Vysokej školy múzických umení, odbor herectvo, a dostal sa do triedy národného umelca prof. Mikuláša Hubu, zakladateľskej osobnosti slovenského profesionálneho divadla. Po skončení školy sa stáva členom Divadla Slovenského národného povstania v Martine (dnes Slovenské komorné divadlo Martin) a prežíva v ňom celú svoju umeleckú kariéru, pretože si myslím, že na Fera čaká ešte celý rad úloh, ktoré si vyžadujú temperament, humor a vtip i nasadenie interpreta, čo sa týka invenčnosti a nápadov. V martinskom divadle som mal možnosť s naším oslávencom istý čas pracovať, a tak môžem spomínať aj na inscenácie, pri ktorých som mal možnosť zblízka pozorovať tvorivú prácu Františka Výrostka. Z množstva spomeniem aspoň slávnu inscenáciu hry Carla Goldoniho Sluha dvoch pánov. František Výrostko v hlavnej postave Truffaldina dokázal originálne zapojiť improvizačné, pohybové a naratívne herecké prostriedky v takej miere, že sa z jeho výkonu tešili diváci niekoľko sezón. Medzi jeho najväčšie úspechy patrí predstavenie **Dotyky a spojenia**, pod ktorým sa v martinskom divadle v roku 1988 hrala inscenácia hry Pierre Carlet de Chamblain de Marivaux, francúzskeho dramatika z osemnásteho storočia **Spor** v réžii vtedy ešte mladého rozbiehajúceho sa režiséra Romana Poláka. Inscenácia, po ktorej nesie meno aj známy festival slovenskej divadelnej tvorby v Martine, zožala medzinárodný úspech na festivale v Edinburgu začiatkom deväťdesiatych rokov, čo bolo uznanie nášmu divadelnému umeniu zo strany dovtedy pre nás nie tak prístupnému západu. Cena denníka **Guardian** sa ocitla na Slovensku, a to nie v centre, v Bratislave, ale medzi kopcami na severe Slovenska v malom meste s veľkým kultúrnym a spoločenským významom, v Martine. Režiséra R. Poláka táto cena katapultovala do hlavného mesta, Fero však ostal verný svojej jedinej milovanej divadelnej inštitúcii. Neznamená to však, že by sa Ferko bol medzi kopcami v Turci zašíval. Už v osemdesiatych rokoch spolupracoval na známej relácii Československej televízie pre deti **Od Kuka do Kuka** ako jej moderátor. Na tejto relácii vyrástla generácia dnešných päťdesiatnikov a k herectvu a osobe Fera Výrostka majú dodnes vrelý vzťah ľudia aj vďaka jeho televíznej popularite.

V časoch, keď to jeho martinské divadlo veľmi potrebovalo, František sa podujal na neľahkú úlohu stáť na čele inštitúcie ako jej riaditeľ. A nešlo iba o bežnú prevádzku. Bolo potrebné dokončiť dve desaťročia sa vlečúcu rekonštrukciu divadelnej budovy, ktorá sídli v Národnom dome v Martine. To sa mu podarilo v roku 2009, keď slávnostne otváral jeho novú zrekonštruovanú podobu.

V spoločenskom živote sa Fero taktiež angažoval a angažuje dodnes; bol poslancom mestského zastupiteľstva, aj župného parlamentu v Žilinskom samosprávnom kraji.

Pre našu školu sa František Výrostko stal docentom, ktorý je dnes na funkčnom mieste profesora ako garant študijného programu Divadelné umenie. Na Akadémiu umení v Banskej Bystrici prišiel učiť v roku 1999, teda dva roky po jej vzniku a zažil tu aj turbulentné roky, kedy sa musela škola presadiť v mori neprajnosti a obhajovať svoju existenciu. Docent František Výrostko bol vedúcim katedry herectva od roku 2004 do roku 2020. Stál pri rozbehu mnohých hereckých talentov, ktoré zasväcoval do tajomstiev divadelného a hereckého majstrovstva. V neposlednom rade ako školiteľ viedol doktorandov. Na oslave, ktorá pri príležitosti jeho sedemdesiatročného životného jubilea prebehla na fakulte dramatických umení nás prekvapil piesňami, ktoré sme doteraz nemali možnosť nikde počuť. Spievalo ich kedysi pri rôznych neformálnych príležitostiach trio spolužiakov, študentov herectva: Vlado Oktávec, Ľubo Pavlovič a František Výrostko. Žartovné piesne zo západného Slovenska mali kedysi chlapci nacvičené trojhlasne! Perfektne zladení ohurovali svoje publikum speváckym výkonom. Vladimír Oktávec sa z divadla už dávno vytratil, Ľubomír Pavlovič nás nedávno predbehol na ceste do večnosti, ale František Výrostko neúnavne pokračuje v bohatých umeleckých, pedagogických aj spoločensko-kultúrnych aktivitách. Nebyť toho, že občas mám možnosť nahliadnuť do jeho dobre utajovaných osobných údajov, neveril by som, že tento mladík má už sedemdesiat.

Milý Fero, prajem Ti aj v mene Tvojich kolegov z Fakulty dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici do ďalších rokov pevné zdravie, silu a úspech i radosť a pokoj v kruhu najbližších.

prof. Mgr. art. Matúš Oľha, PhD.
pedagóg Katedry dramaturgie, réžie a teatrológie FDU AU
foto: archív autora

S kolegyňou Eliškou Nosáľovou počas prípravy slávnosti k stému výročiu
Otvorenia budovy Národného domu v Martine, december 1989

doc. Jan Přeučil a doc. František Výrostko – FDU, Banská Bystrica,
február 2024

Syn Feďo a Otec Fero v Kyrmezerovej Komédii o Bohatci a Lazarovi – premiéra v Divadle SNP Martin, december 1995

Z programu k 100. výročiu otvorenia budovy Národného domu v Martine, december 1989

FESTIVALOVÁ TELEVÍZIA ART FILMU V RUKÁCH ŠTUDENTOV Z AKADÉMIE UMENÍ

Medzinárodný filmový festival Art Film Košice patrí medzi najväčšie podujatia na Slovensku. Festival je úzko previazaný aj s Fakultou dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici, nakoľko jeho riaditeľ doc. Martin Palúch je zároveň aj pedagógom na filmových odboroch Akadémie umení. Podobne ako minulý rok, tak aj v roku 2024 sa na festivale zúčastnili aj študenti katedry filmovej dramaturgie a scenáristiky a katedry dokumentárnej tvorby, ktorí zároveň mapovali dianie pre festivalovú televíziu.

11 študentov Akadémie umení sa pod vedením doktoranda Stanislava Králika snažilo zachytiť atmosféru 30. ročníka Art Filmu. Pracovali v tímoch, kde si vyskúšali prácu moderátorov, redaktorov, kameramanov či strihačov. Išlo o náročný niekoľkodňový pracovný „maratón", ktorý nebol jednoduchý. *„Dni boli pre nás dlhé a robota nikdy nekončiaca. Každý deň sme mali nabitý harmonogram. Rozdelili sme si úlohy a v menších štáboch sme behali po rôznych lokáciách Art Filmu, ktoré boli rozmiestnené po celom meste Košice. Častokrát sme mali čas iba natočiť zopár ilustračných záberov a hneď sme utekali na druhú stranu mesta točiť ďalší rozhovor či iný program. Následne sme materiály odovzdávali strihačom a spolu s nimi sme ostávali v strižni aj do 2 – 3 hodiny ráno. Za tých 5 – 6 dní sme toho naozaj veľa nenaspali,"* spätne hodnotí festival študentka druhého magisterského ročníka dokumentárnej tvorby Noémi Galajdová.

Študenti vyprodukovali spolu 195 exportov video- a audio-nahrávok, medzi ktorými bolo až 74 rozhovorov či 7 tlačových konferencií. Dokopy odovzdali 8 komplexných filmových denníkov, ktoré preberali iné médiá. Napriek tomu, že išlo o náročný proces, študenti dnes oceňujú možnosť byť „v zákulisí" veľkého festivalu. *„Výnimočné a zaujímavé je pre mňa to stretnutie s oceňovanými ľuďmi. Minulý rok, a aj tento rok som mala možnosť byť pri viacerých udalostiach, na ktorých sa tieto osobnosti nachádzali. A bolo to veľmi zaujímavé. Nielen mať možnosť ich nasnímať a urobiť s nimi rozhovor, ale rovnako aj pozorovať okolie ľudí, návštevníkov, ako reagujú na tieto osobnosti,"* spomína budúca dokumentaristka Simona Lániová. Jej spolužiačka Noémi Galajdová dodáva: *„Dalo mi to dosť komplexný vhľad do toho, ako funguje takýto veľký festival. Zároveň ma naučil rýchlo reagovať a pracovať efektívne. Za tie dva ročníky, čo na festivale točím, už viem veľmi rýchlo vyberať najlepšie miesta na rozhovory, nazvučiť respondenta, zbaliť techniku, vybrať si najlepší uhol na zachytenie konkrétnej situácie. Je to práca, ktorá si vyžaduje flexibilitu a rýchlu reakciu. Určite som si vďaka práci vo festivalovej TV uvedomila to, čo dokážem a čo viem, dalo mi to sebavedomie a mnoho skvelých zážitkov a možnosť spoznať mnohých profesionálov z rôznych odvetví, ktorí na festivale robia."* Snahu študentov Akadémie umení oceňuje aj tento medzinárodný festival, ktorý sa rozhodol túto pracovnú stáž pre študentov zopakovať aj na budúci rok.

Mgr. art. Marek Janičík, ArtD.
vedúci katedry filmovej dramaturgie a scenáristiky FDU

DRAMATURG ZO SALAŠA

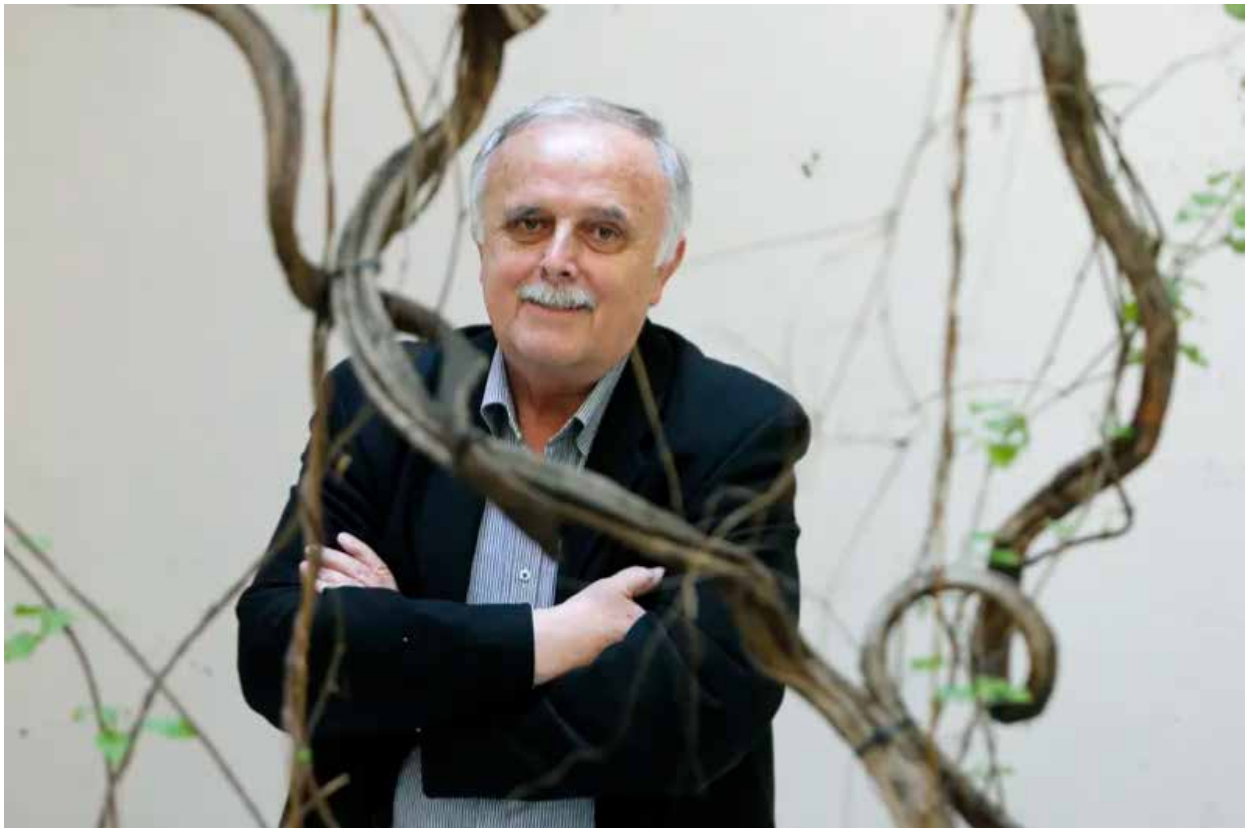

Profesor Jan Gogola oslávil v roku 2024 okrúhle jubileum 80 rokov. Zároveň však bol tento rok aj posledným pre jeho úlohu pedagóga na Akadémii umení, kde pôsobil viac ako 18 rokov a stál pri zrode Katedry filmovej scenáristiky a dramaturgie na Fakulte dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici.

„Dramaturg je pri písaní scenára, ale scenár nepíše. Je taktiež pri natáčaní filmu, ale film netočí. A taktiež je pri jeho strihaní, ale film nestrihá. Dramaturg je neviditeľná profesia,“ zhrnul profesor Jan Gogola svoje povolanie, ktorému sa profesionálne venuje skoro 50 rokov. Neviditeľným však počas svojho života nebol, práve naopak. Vďaka talentu, priateľskej povahe a veľkému zmyslu pre humor sa počas života dostal medzi výrazné osobnosti, ktoré ho formovali už od mladosti.

„Mám slovenského otca a matku z Moravy. Skoro ako Tomáš Garrigue Masaryk,“ s úsmevom spomína Jan Gogola na svoj československý pôvod. Ako vyštudovaný pedagóg pracoval na základnej škole v moravských Kunoviciach. Počas normalizácie sa však rozhodol zlepšovať kultúrny život vo svojom rodnom Uherskom Hradišti. Spoluzakladal Letnú filmovú školu v Uherskom Hradišti, bol členom miestneho filmového klubu, organizoval kultúrne udalosti spojené s lokálnymi cimbalovými skupinami, stretával sa s významnými disidentmi z oblasti kultúry a neskôr sa zamestnal ako dramaturg v Slováckom divadle. Od 80. rokov pôsobil ako dramaturg vo filmových ateliéroch vo vtedajšom Gottwaldove (dnešný Zlín), kde v ateliéroch na Kudlově spolupracoval na 18-tich hraných filmoch pre deti a mládež. Mnohé z nich boli ocenené v zahraničí a boli ceneným vývozným artiklom Československa.

Po roku 1989 odštartoval svoju kariéru na Barrandove a neskôr pôsobil ako dramaturg na voľnej nohe, pričom spolupracoval s najväčšími osobnosťami zo sveta československej kinematografie ako napr. Zdeněk Svěrák, Jiří Křižan, Hynek Bočan, Jiří Menzel, Tomáš Vorel či Václav Marhoul. Filmy ako Fany alebo Kouř sa stali veľmi populárne a napríklad film Je třeba zabít Sekala si odniesol aj viacero ocenení, vrátane Českého leva a nominácie na Oscara. Jan Gogola paralelne pôsobil aj na Slovensku, kde rozvoj kinematografie v 90. rokoch v porovnaní Českou republikou výrazne stagnoval. Aj vďaka práci Jana Gogolu sa pohli ľady aj v slovenskej kinematografii a jeho vklad je možné vidieť na filmoch Juraja Nvotu alebo Juraja Lehotského. Dramaturgii sa Jan

Gogola venuje dodnes a spolupracuje aj na historických veľkofilmoch, akým boli napr. Tobruk (2008), Hastrman (2018) alebo Havel (2020).

V 90. rokoch sa Jan Gogola vrátil aj naspäť k svojmu pedagogickému pôsobeniu a začal vyučovať mladých filmových scenáristov a dramaturgov na pražskej FAMU, brnenskej JAMU, na vtedajšej zlínskej filmovej škole a od roku 2006 aj na Akadémii umení v Banskej Bystrici. V roku 2010 bol prezidentom Václavom Klausom vymenovaný za profesora.

Jan Gogola je aj otcom dvoch detí, pričom jeho syn Jan Gogola mladší je taktiež významným dramaturgom, dokumentaristom a rovnako aj vysokoškolským profesorom. Jan Gogola humorne dodáva: *„Spolu so synom bývame v malej dedine Salaš. Táto dedinka tak má najväčší počet profesorov v prepočte na obyvateľov na svete."* Malá moravská dedinka Salaš sa tak dnes stáva miestom, kde dochádzajú konzultovať scenáre filmári z celého Česka a Slovenska.

Profesor Jan Gogola cestoval z obce Salaš pravidelne viac ako 18 rokov do Banskej Bystrice. Študenti Akadémie umení si tieto jeho dlhé a namáhavé jazdy veľmi cenili. Letný semester 2024 však bol pre profesora Jana Gogolu posledným, ktorý na Akadémii umení vyučoval. Vo svojich 80-tich rokoch sa rozhodol svoju pedagogickú činnosť na Slovensku ukončiť. Akadémia umení sa však s profesorom Janom Gogolom rozhodla rozlúčiť špeciálne – od roku 2023 vzniká pod režijným vedením pedagóga scenáristiky Mareka Janičíka dokumentárny film o živote tohto výnimočného dramaturga. *„Pán profesor Gogola ma vychoval ako dramaturga. Keď som sa dozvedel, že pán profesor už nebude vyučovať, prišlo mi ľúto, že ho študenti nezažijú. A tak som zobral kameru a zaznamenávam jeho stopy, ktoré zanechal nielen v rámci kinematografie,"* vyjadril sa o pripravovanom filme jeho tvorca. Dokumentárny film by mal mať premiéru v roku 2025 a Jan Gogola sa bude snažiť divákom vysvetliť, čo je vlastne úlohou dramaturga. Tak, ako to v podstate robil celých 18 rokov aj na Akadémii umení v Banskej Bystrici, za čo mu patrí veľké poďakovanie.

Mgr. art. Marek Janičík, ArtD.
vedúci katedry filmovej dramaturgie a scenáristiky FDU
zdroj foto: novinky.cz

GRANT PRE UMENIE

Fakulta dramatických umení v rámci svojho rozvoja spustila v roku 2024 nový grantový systém, ktorým chce systematicky podporovať tvorivú, publikačnú a vzdelávaciu činnosť svojich pedagógov, doktorandov a študentských kolektívov. Zriadila fond **GRANT PRE UMENIE**, ktorý je zacielený na rozvoj aktivít, prezentáciu originálnych výsledkov práce na významných umeleckých a vedeckých fórach, tvorbu a realizáciu vlastných umeleckých, vedeckých a vzdelávacích projektov a zvyšovanie umelecko-pedagogickej alebo vedecko-pedagogickej kvalifikácie.

V celoročnej otvorenej výzve sa projekty môžu predkladať v troch programoch.

Program 01 podpora tvorivej, publikačnej a vzdelávacej činnosti interných pedagógov a interných aj externých doktorandov FDU.

Program 02 podpora umeleckej tvorby študentského kolektívu FDU pod garanciou interného pedagóga, prípadne v spolupráci s externými profesionálnymi tvorcami alebo interného a externého doktoranda FDU.

Program 03 podpora projektov realizovaných cez iné grantové systémy, ktorých riešiteľom je FDU, podpora aktívnej účasti študentských kolektívov na umeleckých, vedeckých podujatiach a vzdelávacích akciách pod garanciou interného pedagóga alebo doktoranda FDU, domáca a medzinárodná reprezentácia tvorby FDU. Súčasťou tohto programu je podpora zvyšovania umelecko-pedagogickej alebo vedecko-pedagogickej kvalifikácie.

Predkladané projekty musia mať jasne formulovaný cieľ, prínos, projektové výstupy a ďalšie prezentácie a popularizácie výsledkov riešenia. Odborná komisia priebežne vyhodnocuje splnenie podmienok vyhlásenia výzvy a podáva svoje stanovisko dekanovi FDU s odporučením na priznanie finančných prostriedkov.

Do konca kalendárneho roka 2024 fakulta prostredníctvom fondu GRANT PRE UMENIE podporila viaceré projekty v celkovej výške cca 9 000,- Eur.

Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD.
prodekanka pre rozvoj FDU

https://fdu.aku.sk/sk/fakulta/grant-pre-umenie.html

IGRIC AJ PRE PEDAGÓGOV AKADÉMIE UMENÍ

Už od roku 1967 sa udeľuje prestížna cena IGRIC. Ide o najstaršiu národnú cenu za filmovú a audiovizuálnu tvorbu na Slovensku. V nedeľu 22. 9. 2024 prebehol jej 35. ročník a hrdými držiteľmi sošky IGRIC za uplynulý rok sa stali aj traja pedagógovia Akadémie umení.

Za najlepší hraný slovenský film v kinodistribúcii boli ocenení Ivan Ostrochovský a Pavol Pekarčík. Ich film Svetloplachosť rozpráva príbeh detí v charkovskom metre, ktoré nemôžu vyjsť z podzemia stanice kvôli bombardovaniu ich mesta. Film bol v troch kategóriách nominovaný aj na ocenenie Slnko v sieti, získal aj Cenu českej filmovej kritiky a má za sebou množstvo uvedení na prestížnych filmových festivaloch ako napríklad Warsaw International Film Festival alebo Medzinárodný festival dokumentárnych filmov Jihlava. Na oboch film získal hlavné ceny. Snáď najvýznamnejším uvedením bola premiéra filmu na Medzinárodnom filmovom festivale v Benátkach, kde zároveň tvorcovia získali prestížnu cenu Europa Cinemas Label. Film Svetloplachosť bol zároveň aj slovenským kandidátom na ocenenie Oscar.

Ako najlepší dokumentárny film bol na odovzdávaní cien IGRIC vyhlásený experimentálny dokument režisérky Viery Čákanyovej s názvom Poznámky z Eremocénu. Porota ocenila výnimočné spojenie filmových žánrov tejto snímky, ide o akúsi audiovizuálnu pohľadnicu, ktorú autorka posiela do budúcnosti. Kombinuje v nej denníkové záznamy na klasickú filmovú surovinu a obrazy z 3D skenera, a zdôrazňuje tak napätie medzi digitálnym a analógovým svetom. V roku 2023 uviedla Viera Čákanyová svoj film v premiére na jednom z najlepších filmových festivalov na svete – na nemeckom Berlinale. Film bol neskôr premietaný na viacerých prestížnych filmových festivaloch ako napr. MFDF Ji.hlava alebo RIDM Montreal. Viera Čákanyová bola s touto snímkou ocenená aj ako Najlepšia režisérka na medzinárodnom filmovom festivale MIRAGE v Osle.

Porota zároveň udelila tvorivé prémie. Jednu z nich získal pedagóg Jaro Vojtek za dokument Tretí koniec palice. Dokument sleduje osudy Rómov, ktorí sa stali minoritou v minoritnej spoločnosti. Film získal už v roku 2023 ocenenie Opus Bonum: Cena za nejlepší film z visegrádského regionu na medzinárodnom filmovom festivale dokumentárnych filmov Ji.hlava.

Soška prestížneho ocenenia IGRIC, ktoré udeľuje Slovenský filmový zväz, Únia slovenských televíznych tvorcov a Literárny fond, skončila za posledné roky v rukách pedagógov z Akadémie umení už viackrát. Minulý rok si napríklad sošku odniesol herec Tomáš Mischura a filmový teoretik a režisér Martin Palúch.

Mgr. art. Marek Janičík, ArtD.
vedúci katedry filmovej dramaturgie a scenáristiky FDU
zdroj foto: Aktuality.sk

POĎAKOVANIE KATKE

V letnom semestri 2024 ukončila pôsobenie na Akadémii umení aj pedagogička Kateřina Javorská, ktorá na Fakulte dramatických umení AU v Banskej Bystrici pôsobila od roku 2001. Zároveň bola aj dlhoročnou vedúcou katedry filmovej scenáristiky a dramaturgie.

Kateřina Javorská sa narodila v českej Ostrave, je absolventkou VŠMU v Bratislave, ktorú ukončila v roku 1974. Už od mladosti sa zaujímala o detskú filmovú a animovanú tvorbu. Zamestnala sa v Československej televízii, odkiaľ ju však neskôr pre zlý kádrový posudok otca prepustili. Napriek normalizačnému útlaku pôsobila vo filme a televízii naďalej, predovšetkým však po roku 1989. V Slovenskej televízii sa podpísala pod stovku programov pre deti a je autorkou legendárnej relácie „Od Kuka do Kuka". Vo svojej tvorbe sa Kateřina Javorská zaoberala aj environmentálnymi témami. Bola dlhoročnou predsedníčkou Medzinárodného filmového festivalu ENVIROFILM a členkou porôt viacerých medzinárodných festivalov s ekologickým posolstvom ako napr. EKOFILM v Českom Krumlove. Zároveň je tvorkyňou prvého slovenského televízneho ekologického seriálu pre deti TAK I TAK. V Slovenskej televízii pracovala aj na reláciách ako Ekomagazín, Ráčte vstúpiť alebo Cesty nádeje. Bola jednou zo zakladateľov Únie slovenských televíznych tvorcov a 10 rokov jej predsedníčkou. V súčasnej dobe je členkou komisie Audiovizuálneho fondu.

Kateřina Javorská viedla katedru filmovej scenáristiky a dramaturgie viac ako 15 rokov, pričom viedla aj hlavný predmet autorská tvorba, umelecké dielo či viacero ďalších predmetov ako adaptácie, dejiny svetovej literatúry či predmet detský ateliér. Pod jej vedením sa za uplynulých 18 rokov rozšírili rady slovenských scenáristov a dramaturgov, pričom vychovala viacerých absolventov, ktorí dosiahli na „poli kinematografie" výrazné úspechy. Poďakovanie si však zaslúži najmä za rozvoj celej filmovej katedry Fakulty dramatických umení, ako aj celej Akadémie umení.

Mgr. art. Marek Janičík, ArtD.
vedúci katedry filmovej dramaturgie a scenáristiky FDU
zdroj foto: Azyl production

„FILMOVÍ NOVÁČIKOVIA“

Zimný semester 2024 privítal nielen nových študentov, ale aj nových pedagógov. Zvlášť na filmových odboroch fakulty dramatických umení je možné naraziť na viacero nových mien, ktoré sú však v profesionálnom svete známe a uznávané.

Prvým z nich je docentka Mária Ferenčuhová, známa slovenská filmová kritička, teoretička, ale aj poetka, spisovateľka a prekladateľka. Je autorkou známych odborných publikácií ako napríklad Odložený čas (2009), Dokumentárny film v krajinách V4 (2014), Nový slovenský film (2015)... Jej kniha Imunita (2016) získala Cenu Bibliotéky 2017 a Cenu Nadácie Tatrabanky 2017. Ako filmová kritička uverejňuje recenzie vo viacerých filmových časopisoch, pričom sa zameriava najmä na súčasný dokumentárny film. Na filmovej katedre prednáša študentom predmet filmová scenáristika a dramaturgia dokumentárneho filmu a vedie aj dramaturgický ateliér v magisterskom ročníku.

Ďalšou významnou posilou medzi pedagógmi je doktorka umenia Viera Čákanyová. Je absolventkou filmovej dramaturgie a scenáristiky na bratislavskej VŠMU a zároveň absolvovala aj odbor dokumentárnej tvorby na pražskej FAMU. Už jej prvé snímky získali niekoľko medzinárodných ocenení, pričom porota týchto uznávaných festivalov oceňovala, ako sa táto režisérka pohybovala na hranici medzi hraným filmom a dokumentom. Medzi jej najznámejšie celovečerné dokumentárne snímky patrí FREM (2019), Biela na bielej (2020) a medzi jej posledné filmy patrí experimentálny dokumentárny film Poznámky z Eremocénu (2023), ktorý autorke priniesol aj cenu IGRIC za najlepší slovenský dokumentárny film za rok 2023. Viera Čákanyová vyučuje druhý ročník filmových scenáristov a dramaturgov, vedie hlavné predmety autorská tvorba a umelecké dielo.

Novým pedagógom na filmovej fakulte je aj dokumentarista Pavol Pekarčík. Absolvent VŠMU pôsobí ako režisér, kameraman a strihač a spolupracoval na snímkach ako Cigán (2011), Až do mesta Aš (2012) alebo Zamatoví teroristi (2013). V roku 2019 nakrútil kritikou oceňovanú hybridnú snímku Hluché dni o nepočujúcich rómskych deťoch. Jeho zatiaľ posledný film Svetloplachosť, ktorý režíroval spolu s Ivanom Ostrochovským, bol ocenený na festivale v Benátkach, kde mal svetovú premiéru a získal tiež hlavnú cenu (v sekcii Česká radosť) festivalu dokumentárnych filmov Ji.hlava. Film je slovenským kandidátom na Oscara. V súčasnosti sa Pavol Pekarčík venuje témam z vojnovej Ukrajiny, kam pravidelne cestuje a realizuje tam svoje natáčania.

Na filmovej fakulte pribudol aj nový študent na doktorandskom štúdiu, ktorý bude viesť aj dva predmety na bakalárskom a magisterskom štúdiu. Je ním oceňovaný režisér Juraj Lehotský. Jeho prvý celovečerný dokumentárny film Slepé lásky (2008) mal premiéru v sekcii Quinzaine des Réalisateurs na festivale v Cannes, kde získal Cenu artových kín udeľovanú C.I.C.A.E. Film získal množstvo ocenení a Jurajovi Lehotskému otvoril dvere aj k hranému filmu. V roku 2013 debutoval snímkou Zázrak, v roku 2017 pokračoval filmom Zázrak a v roku 2022 filmom Plastic symphony. Juraj Lehotský je aj uznávaným režisérom videoklipov či televíznych dokumentov.

Mgr. art. Marek Janičík, ArtD.
vedúci katedry filmovej dramaturgie a scenáristiky FDU

Mária Ferenčuhová
zdroj foto: Slovenské literárne centrum

Viera Čákanyová
zdroj foto: dafilms.sk

Juraj Lehotský
zdroj foto: Denník N

Pavol Pekarčík
zdroj foto: Tyzden.sk

ĽUDSKOSŤ, ODBORNOSŤ A NEKOMPROMISNOSŤ SÚ TOU NAJVÄČŠOU HODNOTOU

Divadlo Akadémie umení má od septembra nového manažéra. **Michal Ditte vyštudoval divadelnú dramaturgiu na VŠMU v Bratislave v ročníku Juraja Nvotu a Mirky Čibenkovej a má za sebou bohaté skúsenosti v oblasti divadelnej tvorby a manažmentu kultúry.**

Ako projektový manažér festivalu Scénická žatva, riaditeľ siete nezávislých kultúrnych centier Anténa a riaditeľ Divadla Pôtoň priniesol množstvo nových impulzov a príležitostí pre kultúrnu scénu. Dramaturgicky úzko spolupracoval s režisérkou Ivetou Ditte Jurčovou a jeho hry boli uvedené v mnohých divadlách vrátane Slovenského národného divadla, Štátneho divadla Košice, Slovenského komorného divadla v Martine a Divadla Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene. Ako scenárista spolupracoval na denných seriáloch pre súkromné televízie a napísal niekoľko rozhlasových hier pre Rádio Devín. V roku 2018 dramatizoval román „Americký cisár" Martina Pollacka, pričom rovnomenná inscenácia v réžii Ivety Ditte Jurčovej získala Cenu Dosky 2018 za najlepšiu inscenáciu sezóny.

TVOJA CESTA DO DIVADLA AKADÉMIE UMENÍ

Čo ťa priviedlo k rozhodnutiu prijať pozíciu manažéra Divadla Akadémie umení?

Po trinástich rokoch v riadiacej pozícii v Divadle Pôtoň som mal pocit, že musím zmeniť miesto, ľudí a okruh aktivít. Myslím si, že Divadlu Pôtoň som už odovzdal všetko, čo som mohol a že potrebuje nový nádych, novú energiu. Prispela k tomu aj skutočnosť, že budova divadla prechádza aktuálne rozsiahlou rekonštrukciou za pol milióna eur. Pochopil som, že revitalizácia by mala prebehnúť aj vo vnútri organizácie, že je na to ten správny čas. Pôtoň má teraz výbornú riaditeľku.

Aké výzvy a príležitosti vidíš v práci s univerzitným divadlom?

Ešte stále sa zoznamujem s procesmi, nastaveniami a snažím sa získavať zdroje informácií o tom, aké sú očakávania od vedenia fakulty, od študentov, pedagógov a ďalších ľudí, ktorí sa okolo tohto priestoru pohybujú. Cítim sa momentálne ako výsadkár, ktorý dopadol na neznáme miesto a má za úlohu zmapovať terén. Samozrejme, nejaké drobné výzvy sa už objavujú. Ale nebudem predbiehať, všetko má svoj čas.

PROFESIONÁLNA SKÚSENOSŤ

Ako ovplyvnila tvoja práca v Divadle Pôtoň a na festivaloch, ako je Scénická žatva, tvoj pohľad na divadelný manažment?

Divadelné prostredie je veľmi živý organizmus. Je to Petriho miska, ktorej obsah nekontrolovane bujnie a rastie v závislosti od podmienok. V jednom čase a na jednom mieste sa stretáva množstvo ľudí s rôznymi skúsenosťami, očakávaniami, schopnosťami, talentmi a je to priestor nabitý emocionalitou, vášňami a priznajme si to, aj egami. Manažér by mal byť naopak racionálny, konštruktívny, vecný a priamy.

Čo ťa inšpiruje pri práci v oblasti kultúrneho manažmentu a dramaturgie?

Tak ako dramaturg, aj manažér by mal byť neviditeľný a zároveň zastihnuteľný. Dramaturgia a aj projektový manažment sú najmä o plánovaní, dôkladnej príprave a logickom nastave-

Michal Ditte

ní procesov. Vnímam veľmi pozitívne moje vnútorné prepojenie praktického dramaturga a projektového manažéra. Myslím si, že vďaka tomu dokážem vnímať mnohé situácie a okolnosti komplexnejšie. Neviem, či som bol skôr dramaturg alebo manažér, ale to zrejme ani nie je dôležité. Predtým, ako som začal študovať na vysokej škole, hrával som druhú dorasteneckú futbalovú ligu. Zdá sa, že mnohé moje pracovné návyky vychádzajú z kolektívneho športu. Futbal ma naučil byť dochvíľny, nehrať za seba a vštepil mi zodpovednosť za tím, ale aj zodpovednosť za moju úlohu v tíme. Súťažný zápas bol už len odmenou. Tréningové jednotky boli na každodennom poriadku.

TVORIVÁ ČINNOSŤ

Si autorom úspešných hier ako Terra Granus, Psota alebo Americký cisár. Akú úlohu hrá autorská tvorba v tvojom profesijnom živote?

Bolo to dôležité. Myslel som si, že bez písania to v skutočnosti nie som ja. Že moja skutočná ľudská hodnota je v tom, že píšem. Pri písaní existuje bezčasie. A neexistuje tam žiadny priestor. Je to pustovnícky spôsob tvorby. Ako autor si na všetko sám. Žiješ vo vnútornej samote. Zatvorený vo svojej hlave. Nemáš partnera na korektný dialóg, pokiaľ si toho partnera nevymyslíš, ale to je na návštevu psychiatra. Písanie nie je ako tvorba inscenácie, kde je režisér, dramaturg, scénograf, hudobník, herci a všetci spoločne uvažujú nad jedným problémom. Byť spisovateľom je v istom zmysle desivou profesiou a dá sa pri nej celkom dobre zblázniť.

Hovoríš v minulom čase, preto položím doplňujúcu otázku: „Plánuješ pokračovať v písaní divadelných hier popri manažérskej práci?"

Mám pocit, a možno by mi to neurológ vysvetlil lepšie, ale hlava manažéra musí mať iné nastavenie ako má hlava dramatika. Jednoducho je to tak. Manažér má byť racionálny, má mať všetko dokonale usporiadané a mal by myslieť logicky. Nemusí byť kreatívny. A môže byť aj pomerne prízemný. Dramatik musí obsiahnuť komplexnosť komplikovaného sveta a musí sa snažiť ísť od celku k jadru problému. Na dreň zvolenej témy. V istom období života som nebol schopný prepínať medzi týmito dvoma pólmi a bol som z toho pomerne nešťastný, čo je dosť slabé pomenovanie toho, čo sa v skutočnosti vo mne dialo. Rozhodol som sa, že ako manažér nebudem tak veľa vnútorne trpieť. Takže pre tento čas je to tak, že sa písaniu pre divadlo vyhýbam. Dobrovoľne.

VÍZIA PRE DIVADLO AKADÉMIE UMENÍ

Aké zmeny alebo nové projekty plánuješ priniesť do divadla?

Divadlo Akadémie umení, rovnako ako Divadlo Lab v Bratislave alebo Disk v Prahe, nie je štandardným typom divadelnej prevádzky. Prvoradý je vzdelávací rozmer a až druhoradým je prezentácia pred verejnosťou. Klasickú divadelnú prevádzku tu len simulujeme. A pre študentov je táto simulácia nesmierne dôležitá. Nateraz je mojim cieľom zdokonaľovať procesy vzniku divadelných inscenácií, aby mali študenti a pedagógovia dostatok času na tvorbu v divadelnom priestore, aby si uvedomovali tú nekonečnosť možností divadelnej tvorby, napriek tomu, že finančné krytie inscenácií je minimálne. Ale ako som spomínal vyššie, dnes si

ešte netrúfam pomenovať zmeny alebo vízie, pretože nemám na to všetko dostatok dát. Zbieram ich.

Ako by si chcel zapojiť študentov do umeleckého procesu a rozhodovania?

Študenti a študentky už dnes majú slobodnú voľbu vo výbere titulov, ktoré chcú na škole realizovať. Za mojich študentských čias sme nemohli inscenovať autorské projekty a siahať po súčasnej dráme sa veľmi neodporúčalo. Toto sa už našťastie zmenilo. Uvedomujem si, že aktivizovať mladú generáciu príkazom je cesta do pekla. Mojou snahou je prinášať im nové impulzy, zaujímavé osobnosti, či už ako lektorov workshopov alebo hostí diskusií a hovoriť im neskutočne veľa vecí, ktoré sa im budú zdať v tomto období nedôležité a nezaujímavé, ale pre divadlo sú podstatné.

SKÚSENOSTI Z NEZÁVISLEJ KULTÚRY

Divadlo Pôtoň je známe pre svoju jedinečnú tvorbu a aktivity rezidenčného umeleckého centra. Vidíš možnosť preniesť podobné prístupy aj do akademického prostredia?

Je to neprenosné. Divadlo Pôtoň vznikalo v roku 2000 ako iniciatíva niekoľkých ľudí, ktorých spájala spoločná vízia, poetika a nebojím sa povedať, že aj misia. Nie je možné aplikovať to na vysokoškolské prostredie, aj keď umelecké. Akadémia umení a Divadlo AU majú úplne iné poslanie a ciele, ako malo alebo ešte má Divadlo Pôtoň.

Čo považuješ za kľúčové pri riadení kultúrnych inštitúcií v dnešnej dobe?

Medzi riaditeľmi divadiel a rôznych kultúrnych centier na Slovensku a aj v Českej republike mám množstvo kamarátov. Mám nesmiernu radosť, že všetci vytvárajú slobodný, otvorený a bezpečný priestor. A je úplne jedno, či je to Milan Zvada v banskobystrickej Záhrade CNK alebo Ondrej Remiáš v Horáckom divadle v Jihlave, či je to Robo Blaško v Novej Synagóge v Žiline alebo Zuzana Hekel v Divadle Jána Palárika v Trnave. Zriaďovaná a nezriaďovaná kultúra nemali k sebe nikdy tak blízko, ako je tomu dnes. A cítim neskutočnú snahu o budovanie nového publika. Nielen dramaturgiou kultúrnych priestorov, ale aj komunikáciou v online priestore. Ľudskosť, odbornosť a nekompromisnosť sú pre mňa tou najväčšou hodnotou riaditeľa alebo riaditeľky v kultúrnej inštitúcii.

BUDÚCNOSŤ DIVADLA

Aký význam má podľa teba univerzitné divadlo pre študentov a komunitu?

Divadlo AU je pre mňa laboratórium tvorby. Prebieha v ňom množstvo pokusov. Nie každý pokus sa podarí, ale to je zmyslom laboratória. A my hľadáme diváka, ktorý bude pripravený na to, že bude súčasťou neúspešného pokusu. Alebo úspešného. Môže to byť výnimočné a neopakovateľné pre obe strany – pre tvorcov a aj pre publikum. Divák by mal vedieť, že vchádza do laboratória. Rátame s tolerantným a otvoreným divákom.

Ako vnímaš rolu divadla v súčasnej spoločnosti a v živote mladých ľudí?

Nepoznám odpoveď. Chýbajú nám štatistiky a výskumy publika. Nevieme, prečo ľudia do divadla chodia. Máme len domnienky. Nevieme, prečo ľudia do divadla nechodia. Máme len domnienky. Udržujeme, ako hovoria chlapi v bátovskej krčme, Status quo. A uvedomujeme si, ako spoločnosť, že mať divadlo sa jednoducho patrí. Máme to vštepené od nášho národného obrodenia, keďže všetky vyspelé krajiny mali svoje divadlá. Odvtedy sme sa veľmi nepohli, alebo ak sme sa aj pohli, tak len pár krokov dopredu. A za posledných pár mesiacov aj pár krokov vzad.

INOVÁCIE A SPOLUPRÁCA

Aké technologické alebo umelecké inovácie by si rád implementoval do fungovania divadla?

Na Slovensku nám chýbajú štandardné divadelné technológie. To je fakt. Preto sa môžeme spoliehať len na svoju kreativitu, invenciu, originalitu a ľudský potenciál. Myslím si, že akýkoľvek impulz v podobe kvalitného tvorcu zo Slovenska alebo zo zahraničia je pre študentov a študentky prínosom. Pevne verím, že sa nám podarí už v budúcom roku rozšíriť vzdelávací program na festivale Artorium.

Vidíš potenciál pre medzinárodnú spoluprácu a partnerstvá?

Vidím potenciál pre budovanie networku v tomto meste. Je to základ, z ktorého môžeme všetci spoločne vyrásť. Medzinárodné spolupráce sú behom na dlhú trať. Je potrebné na nich pracovať a rozvíjať ich. Ale v lokálnom prostredí vidím potenciál, ktorý nám môže priniesť množstvo benefitov.

PRÁCA S VEREJNOSŤOU

Ako plánuješ zvýšiť návštevnosť predstavení a zapojiť širšiu komunitu do aktivít divadla?

Ľahšiu otázku nemáš? Nemáme za sebou renomovanú PR agentúru, takže musíme hľadať správne nástroje, ako komunikovať s divákmi, ktorí nás navštevujú pravidelne a ako komunikovať s potenciálnym publikom. Najskôr musí prísť definícia toho, akého diváka u nás chceme mať. Ak si to zodpovieme, môžeme začať hľadať spôsoby, ako ho osloviť a prinútiť vystúpiť z jeho komfortnej zóny. Možno použijeme nesprávny nástroj, možno použijeme nesprávny jazyk. Ale ak nemáme renomovanú PR agentúru za svojím chrbtom, musíme sa učiť na svojich chybách a v ďalšom kroku urobiť všetko lepšie.

Aké PR alebo marketingové nástroje považuješ za kľúčové v propagácii divadelných projektov?

Opakujem sa, nemáme definovaného diváka. S iným nástrojom ideš za seniorom a aj sa s ním iným spôsobom rozprávaš. A s úplne odlišným jazykom a nástrojom ideš za študentmi fakulty politických vied UMB. V tomto okamihu neviem, či máme tlačiť viac plagátov alebo máme investovať väčšiu energiu do sociálnych sietí alebo máme lepiť QR kódy na stĺpy verejného osvetlenia. Každý marketingový nástroj je dôležitý. Nám však chýbajú peniaze, ľudské kapacity a čas. Pri tvorbe marketingových stratégií aj toto zohráva svoju úlohu a musíme sa prispôsobiť daným podmienkam.

OSOBNÉ MOTIVÁCIE A POHĽAD

Čo ťa na divadle fascinuje najviac?

Nekonečno.

Akú stopu by si chcel po sebe zanechať v Divadle Akadémie umení?

Ešte som ani nevykročil a ty chceš, aby som niečo zanechal.

Zhovárala sa Mgr. art. Soňa Kočanová, ArtD.
prodekanka FDU
foto: Boris Németh

SPOLUPRÁCA FAKULTY DRAMATICKÝCH UMENÍ AU V BANSKEJ BYSTRICI S EXTERNÝM PROSTREDÍM

Ďalšia vzájomne obohacujúca spolupráca, ktorá má významný sociálny rozmer a spoločenský dopad. Študenti Fakulty dramatických umení AU v Banskej Bystrici participovali na dvoch výcvikoch.

V dňoch 20. a 21. novembra 2024 sa zúčastnili výcviku v poskytovaní krízovej intervencie. Duchovní ordinariátu, ktorých služba vo väzenskom prostredí denne konfrontuje s rozličnými, pre človeka náročnými, situáciami sa v spolupráci s Odborom výkonu väzby a výkonu trestu Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže zúčastnili výcviku v poskytovaní krízovej intervencie. Pod vedením metodičky pre psychologické činnosti pplk. Mgr. Vandy Balacenkovej a lektorov z neziskovej organizácie Modrý anjel psychológov Mgr. Borisa Demetera a Mgr. Ivana Sopoligu získavali ďalšie zručnosti na zvládanie záťažových a krízových situácií, s ktorými sa ako duchovní môžu pri vykonávaní svojej služby vo väzniciach stretnúť. Eliminovanie ohrozenia klienta, objavovanie a posilňovanie jeho potenciál, ako sa účinné vysporiadanie sa so záťažou, manažment stresu či krízová komunikácia boli súčasťou rozsiahleho obsahu kurzu, ktorý je nevyhnutnou súčasťou celoživotného špecializačného vzdelávania pre kvalitný výkon náročnej služby v tomto špecifickom prostredí.

V dňoch 25. a 26. novembra 2024 študenti Fakulty dramatických umení AU participovali na realizácii Vstupného odborného kurzu Vojenskej polície pre novoprijatých príslušníkov Vojenskej polície. Kurz sa konal v priestoroch Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek a základným cieľom kurzu bolo osvojenie si vedomostí, zručností, návykov, spôsobilostí a kompetencií potrebných pre kvalifikovaný výkon činnosti vojenského policajta. Frekventanti kurzu prešli pod vedením mjr. Mgr. Martina Čákovského a nrtm. Bc. Martina Áča základným výcvikom a odbornou prípravou, ktorá bola rozdelená na teoretickú a praktickú časť. Teoretická časť kurzu pomáhala frekventantom osvojiť si základy z trestného práva hmotného a procesného, priestupkového práva a získať poznatky zo Zákona o Vojenskej polícii. Praktická časť kurzu bola zameraná na získavanie praktických návykov, ktoré vojenský policajt môže využívať v bežnej činnosti: streľba, vedenie vozidla s právom prednostnej jazdy, rôzne techniky a taktiky vykonávania služobných zákrokov, základy kriminalistiky, riadenie cestnej premávky a úkony a opatrenia na mieste dopravnej nehody. Vyvrcholením kurzu pred samotnými skúškami bolo riešenie modelových situácií, ktoré vďaka študentom Fakulty dramatických umení AU v Banskej Bystrici nadobudli autentický rozmer.

Pod vedením pedagogičky Sone Kočanovej podali ako figuranti študenti herectva Júlia Miciková, Vanesa Šanková, Jakub Petrík, Peter Furda, Benjamín Oguľčák, Lukáš Strašík, Romana Babicová, Žaneta Krónerová a Lukáš Magda nielen skvelé herecké výkony, ale tiež hodnotné spätné väzby na záverečných debriefoch simulovaných častí.

Mgr. art. Soňa Kočanová, ArtD.
prodekanka pre umenie, vedu, výskum a medzinárodné vzťahy FDU AU

NOVÁ POSILA KATEDRY HERECTVA FDU AU

V akademickom roku 2024/2025 sa novou posilou katedry herectva stal **doc. Mgr. art. Peter Palik, ArtD.,** s ktorým fakulta spolupracovala ako s externým režisérom na predstavení **HRUBÉ ČIARY.**

Išlo o autorský projekt poslucháčov 4. ročníka hereckej katedry. Hrubé čiary ako medzníky medzi minulosťou a prítomnosťou. Hrubé čiary, ktoré nás rozdeľujú i spájajú. *„Všetky myšlienky v tejto inscenácii vychádzajú zo skutočných životných príbehov.“* Premiéra inscenácie bola 26. januára 2023.

Aj na základe tejto pozitívnej skúsenosti sa fakulta rozhodla prehĺbiť spoluprácu s p. Palikoma, ktorý sa stal interným pedagógom našej fakulty, a tak môže svoje bohaté divadelné skúsenosti ponúknuť našim študentom.

PREDSTAVENIE HRUBÉ ČIARY DIVADLO AKADÉMIE UMENÍ V BB

doc. Mgr. art Peter Palik, ArtD. sa stal umeleckým šéfom Divadla Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene v máji 2020. Zvolenské divadlo poznal vďaka svojej predošlej režijnej spolupráci; pripravil tu oceňované inscenácie BALADA PRE BANDITU, MANDRAGORA a POM POMOVE ROZPRÁVKY. Následne, už ako umelecký šéf a interný režisér, pripravil silnú drámu Petra Karvaša POLNOČNÁ OMŠA, oceňovanú inscenáciu ČEPIEC či Gogoľovu satirickú komédiu REVÍZOR. Podpísal sa tiež pod réžiu inscenovaného čítania URAZENÍ. BIELO(R)USKO, ktoré uviedlo DJGT ako svoju prvú online premiéru v čase zatvorených divadiel. Inscenácia ČEPIEC v jeho réžii a dramatizácii získala silný ohlas a pozvania na viaceré medzinárodné festivaly.

V roku 2003 absolvoval štúdium v odbore environmentálna výchova na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. Neskôr bol prijatý na Divadelnú fakultu VŠMU v Bratislave, kde na katedre bábkarskej tvorby vyštudoval bábkarskú réžiu a dramaturgiu. V roku 2009 sa stal dramaturgom v Bábkovom divadle Žilina a stál pri založení festivalu Bábková Žilina. V rokoch 2014 – 2017 bol interným režisérom v Spišskom divadle. Ako dramaturg a režisér spolupracuje s viacerými divadlami na Slovensku, v Česku, Poľsku, Nemecku a Maďarsku. Tiež ako režisér a autor rozhlasových hier spolupracuje s STVR. Systematicky sa venuje tvorbe pre deti a mládež. Je autorom vyše tridsiatich divadelných hier a dramatizácií, tiež niekoľkých kníh pre deti. V roku 2017 vyšla zbierka jeho dramatických textov s názvom 1+3 bábkohry.

Za svoju umeleckú torbu získal viaceré významné ocenenia doma i v zahraničí. Jeho inscenácie sa zúčastnili na medzinárodných festivaloch v Číne, Rusku, Maďarsku, Poľsku, Česku, Srbsku, Bulharsku, na Ukrajine.

OCENENIA PETRA PALIKA:

2018 – PRÉMIA LITERÁRNEHO FONDU za réžiu inscenácie BALADA PRE BANDITU

2021 – PRÉMIA LITERÁRNEHO FONDU za réžiu inscenácie ČEPIEC

Réžie: Hamlet, Hauerland, Zázračná cesta králika Eduarda, Dobrý ročník, Ženský zákon, Postaraj sa!, Revízor, Čepiec, Polnočná omša, Pom Pomove rozprávky, Mandragora, Balada pre banditu.

PhDr. Silvia Kováčiková, ArtD.
prodekanka pre vzdelávaciu činnosť
foro: Stella Šuranská

ŠTUDENTI KATEDRY HERECTVA FDU AU V BB VO VÝNIMOČNOM PROJEKTE

Úzke spolupráce s externým prostredím prinášajú spätnú väzbu v podobe nadobudnutia umeleckej praxe. Pre študentov Katedry herectva FDU AU v BB je umelecká prax v profesionálnom divadle v plnohodnotnom skúšobnom procese vynikajúcim a nezastupiteľným aktom súvisiacim s vyučovacím procesom. Nový študijný plán katedry herectva garantuje a počíta s prepojením vyučovacieho procesu s umeleckou praxou. Garanti študijných programov spolu s pedagógmi zabezpečujú možnosti účinkovania našich študentov aj v profesionálnych kultúrnych inštitúciách. Sedem študentov z katedry herectva prešlo konkurzom a stali sa súčasťou významného projektu/inscenácie pod režijnou taktovkou Patrika Lančariča. Študenti tak dostali možnosť už počas štúdia zažiť skúšobný proces s profesionálnym realizačným tímom.

Podrobne sa nám k inscenácii a k účinkovaniu študentov Akadémie umení vyjadrila dramaturgička Divadla Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene Uršuľa Turčanová: *„Inscenácia DEŽO HOFFMANN: „FOTIL SOM BEATLES“ vzbudzovala očakávania už od prvých zmienok o jej realizácii. Znásobené boli zaradením titulu do jubilejnej 75. sezóny Divadla Jozefa Gregora Tajovského s mottom Legendy.“*

Režisér Patrik Lančarič sa výnimočnej osobnosti rodáka z Banskej Štiavnice venoval už v dokumentárnom filme *Dežo Hoffmann – fotograf Beatles,* za ktorý získal prestížnu Cenu Slnko v sieti. V pripravovanej divadelnej inscenácii kládol od začiatku dôraz na jej odlíšenie od filmového spracovania. Autor hry Peter Pavlac preto zvolil koncept viacerých časových línií, ktoré sa striedajú nie v chronologickom, ale v asociačnom modeli. Aj preto sa divák stretne s tromi postavami Deža Hoffmanna v troch rôznych životných etapách.

Hra napísaná priamo pre DJGT nie je len príbehom o ikonickom fotografovi. Je strhujúcim opusom plným hudby, piesní, choreografií, epických výjavov a odkazov na legendárne udalosti 20. storočia. Veľké obsadenie, v ktorom hrá prakticky každý viacero postáv, bolo doplnené o výrazný počet osôb z radov študentstva AU v BB. A študenti a študentky tu rozhodne nie sú len do počtu. Autenticky dotvárajú obdobie španielskej občianskej vojny, druhej svetovej vojny, revolučnej Beatlemánie, socialistického Československa, aj londýnskeho redakčného života.

Romana Babicová, Zuzana Zaušková, Alexandra Ferková, Filip Ďuriš, Alžbeta Kráľová, Benjamín Ogurčák a Adam Jozef Török boli na konkurze osobne vybratí režisérom inscenácie Patrikom Lančaričom. Veľkú časť skúšok absolvovali tiež s českou choreografkou Hanou Achilles. Drobnokresba každého jedinca a zároveň prepojenosť v rámci celku boli métou každého výstupu a každej stvárňovanej postavy či postavičky.

Okrem sviežej mladistvej energie priniesli do viacgeneračnej inscenácie na čele s najstarším Hoffmannom v podaní Štefana Šafárika aj unikátne stvárnenie začínajúcich členov kapely Beatles. Na javisku DJGT sú novými, neznámymi a neopozeranými tvárami, rovnako ako John, Paul, George a Ringo vo svojich liverpoolskych začiatkoch, kedy ich Dežo Hoffmann objavil. Pointou tejto koncepcie sa stala záverečná replika Deža Hoffmanna. Ten hovorí Hemingwayovi a Capovi (ktorí sa po návrate z vojny nedokázali začleniť do bežného života) o stretnutí s nimi: *„Chuť ďalej žiť mi pomohli nájsť štyria nedospelí chalani...“*

Okrem už spomínaných študentov a študentiek účinkujú v inscenácii s na-

rastajúcim renomé aj herci DJGT ešte študujúci na AU v BB Ondrej Ferko (ako najmladší Dežo Hoffmann) v precíznej interpretácii a Martina Chmelanová (ako Dolores a Gerda Taro). Efektívny chod skúšania podporila koordinácia s herečkou DJGT a zároveň pedagogičkou AU v BB Barborou Špánikovou, ktorá bola asistentkou réžie.

Režisér Patrik Lančarič k odkazu Deža Hoffmanna povedal: *„Dežo je človek, ktorého príbeh nám okrem iného ukazuje, ako dôležité je nikdy neprestať bojovať o prežitie naplneného života, nestať sa apatickým a v žiadnej hraničnej situácii nerezignovať na možnosť použiť svoj obrovský talent ako službu iným."* A ja osobne verím, že si študentstvo AU v BB odnieslo z tejto inscenácie mnohé inšpiratívne impulzy, ako použiť svoj talent do budúcna.

Mgr. art. Barbora Špániková, ArtD.
Vedúca katedry herectva FDU
foto: archív DJGT, Autorka fotografií: Vanda Mesiariková

https://djgt.sk/dezo-hoffmann-fotil-som-beatles/

TRÉNUJ DNES, ZACHRAŇUJ ZAJTRA

FAKULTA DRAMATICKÝCH UMENÍ NA MEDGAMES 2024

V dňoch 25. a 26. októbra sa konal 9. ročník súťaže pre študentov medicíny a ošetrovateľstva MedGames 2024, ktorú organizujú študenti z Martinského klubu medikov v spolupráci s Jesseniovou lekárskou fakultou, Univerzitnou nemocnicou Martin a Fakultou dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Cieľom súťaže je zvýšiť praktické zručnosti budúcich lekárov i sestier. Študenti mali príležitosť overiť si svoje nadobudnuté teoretické vedomosti a ukázať, ako ich vedia využiť v praxi. Použili sa kazuistiky, ktoré vychádzali zo skutočných skúseností lekárov z rôznych odborov a využili sa najmodernejšie trenažéry Simulačného výučbového centra. Všetko prebiehalo pod dohľadom skúsených pedagógov a klinických pracovníkov v spolupráci s ďalšími záchrannými zložkami.

Piatkovou prvou súťažnou úlohou bol simulovaný útok strelca na vysokej škole. Je dôležité o týchto situáciách vedieť a tiež je dôležité informovať o tom, akým spôsobom sa môžeme chrániť a akým spôsobom záchranné zložky v takýchto prípadoch zasahujú. Úlohou medikov rozdelených do trojčlenných tímov bolo v extrémne stresových podmienkach a v stanovenom čase správne vyhodnotiť situáciu, zranenia a rozhodnúť sa, aké ošetrenie obete útoku na mieste dostanú. Rýchle správne rozhodnutie na základe analytického a kritického myslenia je v podobných prípadoch veľmi dôležité. Úloha pre súťažiacich prebiehala v Edukačnom centre Jesseniovej lekárskej fakulty na štyroch poschodiach. V sobotu súťaž pokračovala v rôznych priestoroch Univerzitnej nemocnice v Martine na rôznych oddeleniach. Študenti fakulty dramatických umení simulovali rôzne zranenia či príznaky chorôb na základe predchádzajúcej inštruktáže od profesionálnych zdravotníkov.

Cieľom simulovaného vzdelávania je umožniť študentom alebo profesionálom získať skúsenosti a zručnosti bez rizika, ktoré by mohlo byť spojené s reálnym prostredím. Chyby, ktoré študenti medicíny a ošetrovateľstva urobili počas MedGames, už v praxi nezopakujú.
Herci v simulovaných situáciách zohrávajú kľúčovú úlohu a je dôležité, aby čo najvernejšie reagovali na rôzne možné scenáre. Študenti fakulty dramatických umení mali možnosť simulovať čo najautentickejšie rôzne situácie v novom prostredí, flexibilne reagovať na neočakávané zmeny a výzvy a pohotovo v daných okolnostiach improvizovať, konať. Zodpovedným prístupom a skvelými hereckými výkonmi sa im podarilo pre budúcich zdravotníkov vytvoriť situácie veľmi podobné praxi. Ako v ďakovnom príhovore budúcim profesionálnym hercom povedal námestník liečebno-preventívnej starostlivosti pre chirurgické disciplíny doc. MUDr. Dalibor Murgaš, PhD., MHA.: „Posunuli MedGames na oveľa vyššiu úroveň." Okrem toho naši študenti získali tiež mnoho poznatkov z oblasti medicíny.

Veľmi pozitívne spätné väzby z oboch strán len potvrdzujú, že podobné spolupráce majú v rámci spoločenského dopadu skutočný význam. Kooperácia medzi lekárskymi a divadelnými odbormi nám ponúka príležitosť posúvať hranice, učiť sa od seba navzájom, nadobúdať jedinečné praktické skúsenosti a využívať naše schopnosti, zručnosti a talenty na vytváranie pozitívnej zmeny pre celú spoločnosť.
Na MedGames sa zúčastnilo 24 študentov herectva z rôznych ročníkov, menovite Zuzana Motýľová, Filip Koiš, Jakub Petrík, Adrián Urda, Viktória Čoláková, Ivana Kmecová, Vanesa Šanková, Júlia Šidlovská, Soňa Tuchyňová, Marián Hric, Lukáš Strašík, Romana Babicová, Adela Gaľová, Veronika Gašperanová, Alina Kravchenko, Žaneta Krónerová, Eva Kubaliaková, Alexandra Sokolová, Samuel Konečný, Lukáš Magda, Tibor Szalona, Timotej Taraba, Laura Rumanská a Lukas Proksa pod vedením pedagogičiek Mgr. art. Sone Kočanovej, ArtD. a Mgr. art. Petry Kovalčíkovej, ArtD., ktoré boli tiež súčasťou rozhodcovských tímov. O súťaži MedGames 2024 informovali aj rôzne médiá.

Mgr. art. Soňa Kočanová, ArtD.
prodekanka pre umenie, vedu, výskum a medzinárodné vzťahy FDU
foto: archív autorky

NOVAE SONATAE ROSARII (KONCERT)

Dňa 29. októbra tohto roku sa v Katedrále svätého Františka Xaverského v Banskej Bystrici uskutočnil jedinečný koncert, na ktorom odznela slovenská premiéra 1. a 2. časti diela poľského skladateľa Piotra Tabakiernia NOVAE SONATAE ROSARII (Nove Ružencové sonáty). Účinkovali pedagógovia FMU AU: sólistka Jolanta Sosnowska (husle), ktorú sprevádzala skupina v zložení Ján Krigovský (Violone 8) a umelci z Poľska a Nemecka Andreas Arend (lutna) a Tomasz Piętak (organ). Dielo Tabakiernika sprevádzal gregoriánsky chorál popretkávaný husľovými sonátami v podaní Cansona Neosoliensis v zložení: Lenka Kubíková, Miriama Trembáčová, Viera Semaňáková, Simona Richter Vargová, Terézia Králiková. Súbor viedla Veronika Veverková (FMU AU).

NOVAE SONATAE ROSARII (2020/22) Piotra Tabakiernika (nar. 1986) bol venovaný Jolante Sosnowskej. Pozostáva z miniatúr rôznej dĺžky a je jedinečným dielom husľovej literatúry, ktoré si vyžaduje hru na 20 rôznych nástrojoch. V rámci posledného storočia taktiež ide o unikátnu programovú skladbu pre husle, ktorá vyniká aj svojím rozsahom. Cyklus je rozdelený na štyri časti a obsahuje 20 Sonát a Passacagliu. V ten večer si publikum vypočulo 10 z 20 sonát, teda polovicu diela (prvé dve časti). NOVAE SONATAE ROSARII je jediné takto rozsiahle dielo programovej povahy napísané pre tento nástroj za posledných niekoľko sto rokov. Za zmienku stojí, že svetová premiéra 1. a 2. časti diela sa uskutočnila v roku 2022 vo viedenskom Musikvereine.

Koncert bol realizovaný ako projekt FMU AU s finančnou podporou univerzity a Fondu na podporu umenia v spolupráci s mestom, rádiom Lumen a hostiteľskou katedrálou.

Mgr. art. M. Mus. Ewa Jolanta Sosnowska, ArtD.
odborná asistentka na Katedre strunových nástrojov FMU AU

NOVAE SONATAE ROSARII (PREDNÁŠKA)

29. októbra 2024 sa uskutočnila prednáška Jolanty Sosnowskej-Kern, M.A., Art.D. s názvom „Novae Sonatae Rosarii od Piotra Tabakiernika ako príklad modernej skordatúry“. Počas tejto hodinovej prezentácie sa početní študenti akadémie a žiaci konzervatória dozvedeli o histórii techniky ladenia huslí, ktorá bola obľúbená v baroku, ako aj o Tabakiernikovej unikátnej skladbe z rokov 2020 – 2022, ktorej prevedenie si vyžaduje 20 rôzne ladených huslí. Diskutovalo sa o vplyve ladenia na farbu a zvuk nástroja, ako aj o nových technických možnostiach, ktoré vyplývajú z rôznych skordatúr použitých v diele. Zdôraznila sa jedinečnosť diela vďaka spomínanej skordatúre, ktorá bola v 18. storočí ešte na ústupe.

Mgr. art. M. Mus. Ewa Jolanta Sosnowska, ArtD.
odborná asistentka Katedry strunových nástrojov FMU AU

MEDZINÁRODNÉ LETNÉ MAJSTROVSKÉ KURZY FMU AU

Medzinárodné letné majstrovské kurzy FMU sú novým projektom fakulty múzických umení. Prvý ročník sa konal v dňoch 28. 8. 2024 – 31. 8. 2024 na pôde Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Lektormi kurzov boli medzinárodne renomovaní interpreti klasickej hudby prof. MARIÁN LAPŠANSKÝ – klavír, prof. IVAN ŽENATÝ (ČR) – husle a MgA. PETR NOUZOVSKÝ (ČR) –violončelo, ktorí sa okrem vedenia majstrovských lekcií predstavili aj na unikátnom koncerte lektorov v hoteli Národný dom 30. 8. 2024 o 18:00. Lektormi klavírnej spolupráce boli doc. MgA. MATEJ ARENDÁRIK, ArtD. a Mgr. art. XÉNIA EGEDOVÁ, ArtD. Prihlásení boli účastníci zo Slovenskej republiky, Českej republiky, Ukrajiny a Tadžigistanu.

Hlavnou cieľovou skupinou pre účasť na majstrovských kurzoch boli poslucháči slovenských a zahraničných hudobných vysokých škôl a študenti konzervatórií, ktorí chcú pokračovať v štúdiu na vysokej škole. Aktívni aj pasívni účastníci mali možnosť prostredníctvom workshopov s renomovanými lektormi prehĺbiť svoje vedomosti a zručnosti v oblasti interpretácie, zažiť dotyk s vysokým umením a získať nové a veľmi cenné podnety pre svoju vlastnú interpretačnú budúcnosť. Intenzívna práca v prostredí majstrovských kurzov a neformálne diskusie budú u frekventantov dlho rezonovať. Nezanedbateľnou cieľovou skupinou bola hudbymilovná verejnosť Banskej Bystrice a okolia, ktorej podujatie prinieslo dva umelecky hodnotné koncerty.

Napriek tomu, že sa kurzy konali v čase 80. výročia Slovenského národného povstania, ktoré určitým spôsobom zasiahli do priebehu podujatia, KONCERT LEKTOROV v priestore hotela Národný dom v tretí deň kurzov sa stretol s vysokým záujmom z radov návštevníkov. Spoločenské priestory hotela Národný dom sú rešpektovaným a frekventovaným miestom organizovania koncertov klasickej hudby v Banskej Bystrici. Koncert lektorov sa stretol aj s pozitívnym ohlasom samotných frekventantov kurzov a bol výnimočným obohatením kultúrneho života mesta.

ZÁVEREČNÝ KONCERT FREKVENTANTOV konal 31. augusta v Komornej sále FMU a bol spojený so slávnostným odovzdávaním certifikátov účastníkom kurzov. Certifikát o absolvovaní kurzov sa stáva súčasťou ich umeleckého portfólia.

Medzinárodné letné majstrovské kurzy sú podobným podujatím, aké organizujú v letných mesiacoch hudobné akadémie po celej Európe. Veľmi nás teší, že FMU AU bola v tomto roku jednou z nich. Dúfame, že projekt majstrovských kurzov sa stane jednou z ďalších periodicky sa opakujúcich aktivít fakulty múzických umení a stane sa po čase tradíciou.

Mgr. art. Peter Pažický, ArtD. univ. doc.
prodekan pre umenie, tvorivú činnosť, habilitačné a inauguračné konanie FMU
foto: Peter Pažický

FLAUTY A KLARINETY, DO ŠÍKU A KO-LHO!

NIEČO AKO RECENZIA NA KONCERT

V utorok, 22. októbra 2024 o 19:00 sa v banskobystrickom Bábkovom divadle na Rázcestí odohrala (už) ôsma epizóda v rámci koncertného cyklu (NOVÁ) HUDBA NA RÁZCESTÍ, ktorý sa pokúša do tohto regiónu priniesť „čím novšiu" hudbu, respektíve hudbu bežne v ňom neuvádzanú. Vo všeobecnosti túto iniciatívu nemožno s čistým svedomím neoceniť a nepodporiť, špeciálne v prípade človeka so záujmom o bdelé poznanie plurality zvukového umenia a vyprevádzanie ho na turbulentnej ceste, len nedávno prekročiac hranicu vekov „nástročných". Dodajme, že priemerný rok narodenia (všetkých jedenástich) skladateľov z programu koncertu je 1935; teda človek narodený v tomto roku by mal dnes úctyhodných 89 rokov – vskutku vek, ktorého je teoreticky možné sa dožiť a možno i zúčastniť sa koncertu novej hudby (na Rázcestí), ktorý tentokrát ozdobila jedna premiéra – skladba Obraz 1 pre flautu sólo od Lenky Novosedlíkovej.

Celková koncepcia – program a dramaturgia koncertu fungovali v zrozumiteľných, prehľadných súvzťažnostiach; možno v niektorých aspektoch nadbytočne prehľadných, každopádne však funkčných. Napríklad vzápätí, keď interpreti po spoločnom príchode a uklonení a posadivší sa v jednom rade čelom k auditóriu v zadnej časti pódia, skrsla v (minimálne jednom) divákovi zvedavosť, či ho náhodou nečaká nejaká subtílna ekvilibristika z hľadiska „choreografie" interpretov počas koncertu na „stejdži". Odpoveď na túto otázku bola zodpovedaná prvou a potvrdená druhou skladbou a (minimálne jedného) diváka platonicky sklamala a nad potenciálom tohto aspektu sa podvedome zamýšľal, kým mohol radšej pozornejšie sledovať dianie, o ktorom teraz píše, hoc na koncert s takýmto zámerom neprichádzal. Navyše taktiež „uposlúchol" výzvu z úvodného slova Daniela Mateja, dramaturga tohto koncertného cyklu a nevenoval sledovaniu programu (teda poradiu skladieb a skladateľov v bulletine) skoro žiadnu pozornosť, dokonca nepokúšal sa ani o „počúvanie s porozumením". Jeho percepciu tak nezaplnili pozitívne a negatívne predsudky, očakávania či podobné neduhy, hoc istotne uznáte, že človek si môže pripadať až diletantsky, keď si v retrospektíve uvedomí, že mnohé zo skladieb počul prvýkrát a rukopis autora (aj svetového formátu) v tej-ktorej kompozícii nerozpoznal. Každopádne uznávam, že je zaujímavým experimentom nesledovať bulletin a zároveň to nebrať ako skúšku z dejín hudby. Prvým pozitívom je, že výsledok experimentu nemôže byť neúspech, druhým, že divák má čas sledovať dianie po vlastnej (asociatívnej) osi, čo je experiment sám o sebe.

Kombinácia „učiteľov a žiakov" v radoch hráčov je prevažne rozumná vec, človek so zavretými očami ich skoro nevedel odlíšiť. Nemali to však vôbec ľahké, na pomoc im neprichádzal takmer žiadny dozvuk či ozvena. Akustika tejto sály je výzvou pre akúkoľvek zvukovú produkciu; tu však hovoríme o akustickom nástroji sólo, ktorého zvuk do uší samotného interpreta dolieha ostro a nekompromisne v podobe „skoro schizofrenickej". Napriek tomu bola miera interpretačnej zručnosti nadpriemerná a umný výber skladieb, ich častí a ich následností nechal znieť flauty a klarinety v rozličných úlohách a rolách, vytvárajúc vhodné podmienky pre pohodlnú fluktuáciu pozornosti, snažiac sa zamedziť „únave" auditória.

Tento večer mal pre mňa dva percepčné vrcholy (na troch miestach). Najmä v týchto momentoch mi bolo jasné, že som na správnom koncerte a nestalo sa mi, že by moja pozornosť zablúdila na miesto, ktoré by priamo nezáviselo od prezentovaného zvukového umenia. Šlo o skladby G. Scelsiho a S. Sciarrina, ktoré sa nachádzali kdesi v strede programu, pričom dve časti Scelsiho skladby KO-LHO, podľa ktorej bol celý koncertný večer pomenovaný, nezazneli v štandardnej sukcesii, ale ich časti boli rozhodené medzi ostatné skladby v programe. Podobný osud čakal vlastne väčšinu diel: Stravisnkého 3 skladby pre klarinet sólo, Poulencovu Sonátu pre 2 klarinety, Hľadanie pre klarinet Kataríny Koreňovej, Divertimento pre dve flauty Bohuslava Martinů, Haimony Balgavú a jej Zvuky džungle pre flautu sólo a Iris Szeghy s kompozíciou Vivat leto! pre klarinet sólo. Naopak, diela, ktoré sa vyhli rozdeleniu – zjavne preto, že sa rozdeliť

nedajú – boli Sciarrinove Let me die before I wake for clarinet solo, The Great Train Race for solo flute Iana Clarka; podobne ako dielo Lenky Novosedlíkovej, premiéra skladby Obraz 1 pre flautu sólo a posledné dielo programu: Heitor Villa Lobos Chôros (No. 2) for flute & clarinet.

Záverom: 8. koncert z cyklu (NOVÁ) HUDBA NA RÁZCESTÍ v dramaturgii Daniela Mateja, tentokrát s veľkým produkčným, interpretačným (a nepochybne i pedagogickým) vkladom Ronalda Šebestu a Ivice Gabrišovej, opäť zabezpečil príjemný koncertný večer a znova ukázal svoj potenciál. Jediná škoda je, že reprezentácia počtu študentov Akadémie umení v Banskej Bystrici by sa hádam zmestila do prstov jedinej zdravej ruky a celková kapacita (vlastne neveľkej) sály Bábkového divadla na Rázcestí zostala možno z polovice neobsadená, napriek tomu, že počet vyložených stoličiek to umne maskoval.

Bc. Pavol Béreš
študent FMU

ALEXANDROVA TECHNIKA A JEJ VYUŽITIE V HRE NA HUDOBNOM NÁSTROJI A SPEVE

V mesiaci október 2024 zorganizovala FMU AU v Banskej Bystrici odborné semináre, ktoré sa zaoberali Alexandrovou technikou. Edukácia sa realizovala každý utorok v priestoroch koncertnej a komornej sály pre všetkých študentov FMU. Lektorka MUDr. Magdaléna Majerčíková objasnila význam predmetnej metódy v spojitosti s hrou na nástroji a spevom. Alexandrova technika pomáha pochopiť nepriaznivý vplyv navyknutého nesprávneho používania pohybového aparátu a celkového držania tela na zdravotný stav. Je to spôsob, ako si uvedomovať a uvoľňovať napätie v tele. Lektorka študentov zoznámila aj so súborom jednoduchých spôsobov pre vykonávanie každodenných činností, ktoré po osvojení výrazne znížia tlak vytváraný na organizmus.

Projekt bol podporený v rámci IGS FMU AU v Banskej Bystrici.

Mgr. art. Andrej Sontág, ArtD.
vedúci Katedry dychových nástrojov FMU AU
foto: Andrej Sontág

DVOJPLÁTKOVÉ SYMPÓZIUM

Po prvýkrát sa v Banskej Bystrici uskutočnili interpretačné kurzy pre hráčov na dvojplátkových dychových nástrojoch. Účasť hobojistov a fagotistov 7. a 8. júna 2024 v Komornej sále Akadémie umení v Banskej Bystrici bola pod vedením prestížnych lektorov účinkujúcich na Slovensku i v zahraničí. Celková idea vzniku Dvojplátkového sympózia bola jednoznačná, a to nielen zvýšiť kvalitu interpretácie študentov študujúcich hru na hoboji a na fagote, ale najmä upriamiť pozornosť mladších generácií na zvukové kvality dvojplátkových nástrojov, a tým zaradiť tieto nástroje do populáru na základných umeleckých školách v Banskej Bystrici a v jej okolí.

Pozvanie viesť interpretačné kurzy prijali traja lektori. Anna Štrbová, popredná hobojová interpretka pôsobiaca ako sólová hobojistka v Národnom orchestri v Lyone a výherkyňa viacerých medzinárodných interpretačných súťaží, obohatila študentov o svoje interpretačné znalosti zo sólovej a orchestrálnej hry. Peter Kovács, hobojista Štátnej opery v Banskej Bystrici žiakom predviedol praktické zručnosti vo výrobe a úprave hobojových strojčekov. Študenti mohli vidieť priamy proces výroby strojčekov od prvotných hrubých prác až po výsledné detailné úpravy. Zoznámili sa s najnovšími technikami a variantami výroby strojčekov, s manipuláciou s príslušenstvom na ich výrobu, okúsili následné skúšanie novovytvorených výrobkov a ich korekciu na základe zvukových vlastností novovytvorených strojčekov. Lektori sa podelili aj o cenné rady nazbierané rokmi praxe počas pôsobenia v profesionálnych telesách. Paralelne sa popri hobojových kurzoch konali aj fagotové kurzy, ktoré viedol fagotista zo Slovenskej filharmónie, pedagóg Vysokej školy múzických umení v Bratislave a taktiež sólový a komorný hráč Peter Kajan, ktorý viedol hodiny hry na fagote, výrobu a úpravu fagotových strojčekov a taktiež hodiny komornej hry.

Celkovú ideu a organizáciu viedla Barbora Lacová, pedagogička Konzervatória Jána Levoslava Bellu v Banskej Bystrici a hráčka na hoboji v Štátnej opere v Banskej Bystrici. Ako druhý spoluorganizátor bol Marek Schrom, súčasný študent Akadémie umení v Banskej Bystrici a hráč na fagote v Štátnej opere v Banskej Bystrici. Celé podujatie finančne zastrešil Fond na podporu umenia. Na dvojdňových interpretačných kurzoch sa zúčastnili žiaci konzervatórií, študenti vysokých škôl s hudobným zameraním, žiaci základných umeleckých škôl a taktiež dve komorné zoskupenia, ktoré vystúpili na záverečnom koncerte sympózia. Záverečný koncert sa konal v Koncertnej sále Konzervatória Jána Levoslava Bellu v Banskej Bystrici, kde sa predstavili účastníci kurzov v sprievode korepetítoriek Xénie Egedovej a Lucie Biľovej. Pred obecenstvo sa postavili aj lektori, ktorí si pripravili trio pre dva hoboje a fagot. Anna Štrbová sa predstavila aj so sólovou skladbou, v ktorej využívala novátorské interpretačné prvky ako lúskanie, dupanie a netradičné techniky hry na hoboji ako multifóny. V druhej polovici koncertu vystúpili dve triá v podaní študentov Akadémie umení v Banskej Bystrici. Na záver celého koncertu zaznela skladba od Artura Marqueza *Octeto Malandro pre flautu, soprán saxofón, anglický roh, fagot, violu, kontrabas, klavír a perkusie*. S bravúrou predstavili toto dielo publiku súčasní a aj bývali študenti Akadémie umení v Banskej Bystrici, a tým uzavreli dvojdňové interpretačné kurzy Dvojplátkového sympózia.

Organizátori už aj v súčasnosti pracujú na druhom ročníku Dvojplátkového sympózia. Plánujú osloviť ďalších významných interpretov zo Slovenska a aj zo zahraničia, aby priniesli nové poznatky a postrehy pre súčasných študentov hry na hoboji a na fagote. Zámerom je dostať do povedomia zvukovú jedinečnosť týchto jedinečných nástrojov.

Marek Schrom
študent FMU
foto: Mgr. art. Jakub Laco, ArtD.

ADAM MAREC ABSOLVOVAL ĎALŠIU ÚSPEŠNÚ AMERICA LATINA TOUR

Náš vynikajúci pedagóg Adam Marec strávil letné mesiace opäť pracovne, a to v ďalekej Latinskej Amerike, kde nielen propagoval našu kultúru, ale odovzdal svoje bohaté pedagogické skúsenosti ďalším priaznivcom gitarového umenia. Jeho cesta bola súčasťou projektu *Slovenská tvorba a gitarové umenie znejúce v štátoch Paraguaj, Paraíba a Pernambuco*, ktorý sa realizoval od 09. 07. 2024 do 22. 08. 2024 s podporou Fondu na podporu umenia a Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Celé turné začalo v brazílskom štáte v najvýchodnejšej časti Ameriky, v Paraíbe. Adam Marec tu odohral dva koncerty, na ktorých predviedol nielen stredoeurópsky repertoár vrátane slovenského, ale obecenstvo v meste João Pessoa potešil aj brazílskymi kompozíciami. Počas niekoľkých dní viedol gitarové kurzy na *Instituto Cultural da Paraíba* a realizoval rozhovor pre rádio Tabajara – jednu z najstarších rozhlasových staníc v krajine.

Cesta Adama Marca pokračovala do štátu Pernambuco. Vystupoval v *Seminário São José* v rámci 17. ročníka tradičného festivalu *Festival Internacional Virtuosi*, kde úspešne odpremiéroval dielo *Saudade* od slovenského skladateľa Jána Králika. Pri tejto príležitosti poskytol video-rozhovor internetovej rozhlasovej stanici PE News. Súčasťou jeho pobytu v Pernambucu bolo pedagogické pôsobenie. Viedol niekoľko workshopov a majstrovské kurzy na *Faculdade STBNB*, kde ho s nadšením privítalo samotné vedenie inštitúcie a množstvo perspektívnych gitaristov. Na záverečnom koncerte *Recital de violonista Eslovaco com música Européia & Latino-Americana* uviedol premiéru skladby *Prelúdio Interstellar*, ktorú skomponoval jeho žiak, mladý slovenský skladateľ Roman Hudec. V Prenambucu predviedol Adam Marec svoje interpretačné umenie aj na sólovom recitáli v spolupráci s popredným brazílskym violistom Rafaellom Altinom a na koncerte, kde odznelo *Quartetto, op. 25* od Niccola Paganiniho v spolupráci s komornou hudbou v zložení Soh-Hyun Park Altino, Rafaell Altino a Leonardo Altino. Oba koncerty sledovali umelci a diváci z celého sveta, nakoľko boli súčasťou Medzinárodného festivalu klasickej hudby *Virtuosi Gravatá XIV.* V priebehu dvoch dní mal Adam Marec približne tisícové publikum.

Na záver svojho turné v Latinskej Amerike Adam Marec prezentoval slovenské i latinské umenie v štáte Paraguaj pred veľkým publikom na dvoch koncertoch. Prvý, *Concierto de Música Latina y Europea*, sa konal na prestížnej *Faculdad de Arquitectura Diseño y Arte de Asunción,* kde viedol workshop a majstrovské kurzy, a druhý v kostole *Parroquia Inmaculada Concepción* pre širokú verejnosť. Súčasťou aktivít bola tiež návšteva múzea *Casa Bicentenario de la Música Agustín Pio Barrios* a vzdelávacej inštitúcie *Conservatorio Municipal de Música "Agustín Barrios"*, ktoré nesú meno jedného z najväčších a najvýznamnejších gitarových skladateľov a interpretov 20. storočia. Jeho podobizeň figuruje dokonca na paraguajských bankovkách s hodnotou 50 000 guaraní.

Počas letných mesiacov Adam Marec s mnohými pozitívnymi ohlasmi propagoval slovenskú a európsku gitarovú tvorbu v troch štátoch Latinskej Ameriky. Okrem jeho expertízy v interpretačnej sfére ocenili juhoamerickí gitaristi aj jeho pedagogické kompetencie, čo dokumentoval vysoký záujem o jeho koncertné vystúpenia i majstrovské kurzy a workshopy. Vzhľadom na veľké úspechy, úprimný záujem a kolegiálne vzťahy má Adam Marec v pláne vrátiť sa do Latinskej Ameriky na svoje ďalšie turné, kontinuálne rozvíjať rozbehnutú spoluprácu a posilniť vzťahy s významnými inštitúciami tejto vzdialenej destinácie s bohatou gitarovou tradíciou. Zámerom je tiež nadviazať partnerstvá s novými vzdelávacími a kultúrnymi inštitúciami v iných krajinách Latinskej Ameriky.

Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

doc. PhDr. PaedDr. Mária Strenáčiková, PhD.
prodekanka pre vzdelávaciu činnosť a kvalitu FMU
foto: Ana Carolina Tavares da Silva

Adam Marec na turné v Latinskej Amerike (júl – august 2024)

STRHUJÚCA, VÁŠŇAMI NABITÁ OPERA TOSCA OD GIACOMA PUCCINIHO NA PÔDE NÁRODNÉHO DIVADLA KOŠICE

JUBILUJÚCA ANDREA DANKOVÁ - VYNIKAJÚCA TOSCA!

Mladý inscenačný tím v zoskupení Anton Korenči (réžia), Boris Hanečka (kostýmy), Lucia Tallová (scénografia) a v neposlednom rade Peter Valentovič (hudobné naštudovanie/dirigent) pripravil predstavenie, na ktoré sa oplatí prísť a užiť si ho. Je kompatibilné s hudobno-dramatickým zámerom autora diela. Dianie na scéne vychádza z textového a hudobného vývoja a je zážitkom pre laika i hudobného profesionála.

Koncepcia Petra Valentoviča je postavená s mimoriadnym citom pre hudobný dramatizmus. Šéfdirigent mal orchester pevne v rukách, a ten hral veľmi precítene. Pod jeho taktovkou vynikali nielen lyrické frázy. Veľmi efektne vyznelo monumentálne Tedeum končiace úplnou tmou s niekoľkými svetielkami sviečok v rukách detského zboru. Živé svetlo sviečok umocňuje dramatickú atmosféru v druhom dejstve a pridáva na hĺbke emócií, ktoré prináša strhujúca hudba. Súhra so speváckym obsadením bola plynulá a chuť muzicírovať bolo cítiť v každom takte.

Scéna je skôr jednoduchá, až trendovo minimalistická. Svetlá pokrývka podlahy predĺžená na proscénium opticky zväčšuje priestor javiska, malého divadla s vynikajúcou akustikou. Centrálne v nej dominuje obraz Clouds z tvorby Lucie Tallovej, špeciálne vytvorený pre operu **Tosca** a Národné divadlo Košice. V prvom dejstve je pomyselným oltárom, pričom veľký otvorený priestor s jednoduchým lešením, na ktorom je obraz maľovaný Cavaradossim, predstavuje chrám. V druhom je skôr v úzadí a pôsobí ako obloha za palácom Farnese a izbou Scarpiu. Scéna jednoduchými prostriedkami vystihuje luxus, ktorý si krutý šéf polície môže dovoliť: dlhý, akoby nekončiaci masívny stôl zasadený do schodov a nádherný krištáľový luster. Pôsobivú atmosféru večera dotvárajú svietniky so živým svetlom. V treťom dejstve, kedy je scéna prekvapivo prázdna, centrálny obraz pôsobí zlovestne, ako oblakmi nabitá obloha vznášajúca sa nad Anjelským hradom.

Kostýmy Borisa Hanečku súvisia s práve odohrávajúcim sa dejom. Tento kostýmový mág je známy svojím citom pre vyzdvihnutie ženskej krásy a v inscenácii Tosca vyzdvihujú nielen ženskosť hlavnej hrdinky, ale predstavuje aj historický kontext. V prvom dejstve sú šaty Florie Toscy nenápadne zvodné, keď sa pri pohybe ladne vlnia, v druhom sú fantastické a predstavujú scénickú pompéznosť vychytenej speváčky, v treťom, po vyzlečení čierneho kožené ho kabáta, vyjadrujú jednoduchosť končiacu smrťou.

Hlavní predstavitelia, na čele s Andreou Dankovou, si boli hudobne aj herecky navzájom inšpiráciou a oporou. Scarpia, šéfa polície, Marian Lukáč so skvelým vokálno-interpretačným prístupom k stvárneniu charakteru tejto postavy a svojím bezpečne technicky zvládnutým kovovým hlasovým materiálom kreoval postavu herecky i spevác-

ky premyslene. Tenor Zuraba Zurabišviliho debutujúci v postave maliara Cavaradossiho na pôde Národného divadla v Košiciach zaujal už vstupnou áriou charakteristickou farbou hlasu. Znel výrazne v lyrických aj dramatických pasážach. Milostná linka duetov s Toscou striedala dramatické pasáže s výrazne zapamätateľným vykreslením, napr. „Vittoria, vittoria" v druhom dejstve.

Andrea Danková debutovala v postave Mimi ešte ako čerstvá absolventka Vysokej školy múzických umení, 8. 10. 1994. Na opernej scéne jubiluje s rozdielom niekoľkých dní už tridsať rokov a znovu Puccinim, no tentokrát postavou Toscy. Jej okrúhly, farebný, emóciami nabitý soprán nabral skúsenosťami na kráse, kovovom lesku i zamatovej mäkkosti. Vo svojej interpretácii ponúka širokú paletu farebnosti a výrazových prostriedkov. Jej hlas znie krásne guľato, vyrovnane v celom rozsahu od hrudného registra v druhom dejstve „E avanti a lui tremava tutta Roma!" plynulo prepojený až po krásne klenuté vysoké c^3 v kovovej prieraznosti a kvalite s vysokým leskom. Jej artikulácia je zrozumiteľná, podporená jemnou gestikou sledujúcou dianie nielen počas spievania. Floria Tosca, známa speváčka je v podaní Andrey Dankovej nielen spevácky, ale aj herecky kvalitne prepracovaná. Vášnivá a žiarlivá milenka maliara Cavaradossiho je k nemu príťažlivo nežná. Na druhej strane Scarpiovi, ktorý je k nej otvorene dotieravý, sa neštíti dávať najavo svoj odpor, napr. v druhom dejstve „mi fai ribrezzo!"(si mi odporný) podčiarkuje význam textu celým telom. Je krásna a Scarpiovi sa nečudujeme, že ju chce dostať. Kreácie dramatického charakteru s lyrickou líniou sa plynulo prelínajú a mladistvo rýchlo a dynamicky striedajú. Artikulácia je perfektná a v každej polohe je vynikajúca zrozumiteľnosť talianskeho textu.

V menších postavách bola obsadená hlavne mladá generácia. Michal Onufer s krásnym hlasom ako Cesare Angelotti, Spoletta predstavil Maxym Kutsenko, výborne sparingujúci Scarpiovi, Pastierik s pekným vedením hlasu a dobre zrozumiteľným textom bol v podaní

Bianky Marcinovej. Ďalej to bol Mihály Podkopajev ako Kostolník, Sciarrone debutujúci Kristián Guttek a napokon Žalárnik Daniel Karas. Veľmi príjemným osviežením boli deti z Detského operného štúdia pod vedením Igora Dohoviča.

Z reprízy 12. 10. 2024

Mgr. art. Andrea Nemcová
doktorandka Katedry vokálnej interpretácie FMU AU

https://operaslovakia.sk/vynikajuca-tosca-v-narodnom-divadle-kosice-s-andreou-dankovou-a-zurabom-zurabishvilim/

https://www.sdke.sk/sk/opera/giacomo-puccini-tosca

2. ROČNÍK INTERPRETAČNÝCH KURZOV V HRE NA TRÚBKE NA SLOVENSKU

Dňa 19. 06. 2024 sa konal v koncertnej a komornej sále FMU 2. ročník Interpretačných kurzov v hre na trúbke na Slovensku. Podujatie bolo rozdelené na dve fázy: workshopy lektorov a individuálne hodiny s lektormi. Lektormi podujatia boli pedagógovia z FMU AU v Banskej Bystrici v odbore hra na trúbke doc. Mgr. art. Juraj Bartoš a Mgr. art. Andrej Sontág, ArtD. Klavírnu spoluprácu zabezpečoval Mgr. art. Ladislav Fančovič, ArtD. a Mgr. art. Peter Dekrét.

Predmetom dopoludňajších workshopov bola spoločná rozohrávka žiakov ZUŠ a študentov konzervatórií a VŠ s lektormi na princípe metodiky V. Cichowicza. Seminár pre učiteľov ZUŠ a konzervatórií bol odborným diškurzom o problematike hry na trúbke. Ponúkol zjednotenie výučby, pochopenie základných faktorov v hre na trúbke a odporúčanú literatúru pri výučbe. Na individuálnych hodinách sa zúčastnilo 23 žiakov a študentov ZUŠ, konzervatórií a vysokých škôl z celého Slovenska. Lektori v spolupráci s korepetítormi pracovali na skladbách, ktoré si účastníci kurzov pripravili. Cieľom projektu bola popularizácia daného odboru a motivácia žiakov a študentov v odbore hra na trúbke. Interpretačné kurzy poskytli edukačný priestor pre rôzne vekové kategórie a umelecké školy na Slovensku. Organizátorom kurzov bola FMU AU v Banskej Bystrici. Hlavným partnerom bol Fond na podporu umenia, ktorý projekt podporil z verejných zdrojov.

Mgr. art. Andrej Sontág, ArtD.
vedúci Katedry dychových nástrojov FMU AU v Banskej Bystrici
foto: Andrej Sontág

ŠTÁTNA VEDECKÁ KNIŽNICA OŽILA VOKÁLNOU TVORBOU SKLADATEĽA ANTONÍNA DVOŘÁKA

V spoločenskej sále Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici sa 27. mája 2024 o 16:30 uskutočnil koncert na počesť 120. výročia úmrtia velikána českej hudby Antonína Dvořáka. Publikum si prišlo uctiť pamiatku skladateľa, ktorý svojimi dielami preslávil českú kultúru po celom svete.

Študenti vokálnej interpretácie predstavili vybrané árie a piesne z rozsiahlej tvorby skladateľa, čím predviedli svoje interpretačné schopnosti a prípravu pod vedením svojich pedagógov, ktorí prispeli nielen odbornou pomocou. Výsledkom ich snahy bol nezabudnuteľný zážitok pre návštevníkov koncertu a dôstojná pripomienka diela a odkazu Antonína Dvořáka.

Podujatie malo veľký ohlas medzi milovníkmi klasickej hudby a aj medzi tými, ktorí prišli do Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici, aby prejavili úctu pamiatke skladateľa, ktorý dokázal spojiť národnú identitu so všestrannou hudobnou rečou.

Kristína Hmírová
študentka FMU AU

ASUKA MAEDA DEBUT

I PAGLIACCI – NEDDA/ COLOMBINA

https://burgenland.orf.at/magazin/stories/3265053/
https://www.kultur-kittsee.at/tickets

Sopranistka Asuka Maeda ukončila v roku 2019 bakalárske štúdium hudby na Mukogawa Women's University v Japonsku u profesorky Yumiko Hayashi. Magisterské štúdium študovala na Akadémii umení v Banskej Bystrici v triede prof. Evy Blahovej. V súčasnosti je doktorandkou Akadémie umení v Banskej Bystrici v speváckej triede doc. Mgr. Klaudie Račić Derner ArtD. V roku 2022 krátko pôsobila v Slovenskom filharmonickom zbore. V septembri 2023 nastúpila na oficiálnu pozíciu vo Viedenskej štátnej opere v Chor Academy a v septembri 2024 sa stala členkou zboru Viedenskej štátnej opery. Je víťazkou medzinárodných súťaží; okrem iného získala 1. cenu na 23. ročníku Medzinárodnej speváckej súťaže IMRICH GODIN (2022) a 4. cenu na jubilejnom 10. ročníku American International Czech and Slovak Voice Competition (2022).

I Pagliacci/Komedianti je opera Ruggera Leoncavalla, ktorá pozostáva z prológu a dvoch aktov. Premiéru mala v roku 1892. Dej sa odohráva v malej dedinke a týka sa súboru commedia dell'arte. Hlavný hrdina Canio hrá úlohu klauna Pagliaccia a je ženatý s Neddou. Dej naberá temný spád, keď sa v skupine odohrávajú skutočné drámy lásky a žiarlivosti. Cania premôže žiarlivosť a hnev, keď zistí, že jeho milovaná má pomer s iným mužom a v tragickom finále zabije Neddu aj jej milenca. Opera predstavuje témy ako žiarlivosť, láska, zrada a hranica medzi realitou a drámou predstavenia.

V lete 2024 sa v zámku a zámockom parku v Kitsee, v Rakúsku odohrali štyri predstavenia v medzinárodnom obsadení.
Réžia: Celia Sotomayor, Portoriko
Dirigentka: Seul Rugiada Lee, Taliansko/Južná Kórea
Pagliacco/Canio: Ewandro Stenzowski, Brazília
Nedda/Colombina: Asuka Maeda, Japonsko
Silvio: Georg Klimbacher, Rakúsko
Tonio/Taddeo: Taeseup Kim, Južná Kórea
Peppe/Arlecchino: Samuel Robertson, USA

Ako ste sa dostali k ponuke na túto postavu?

Posledný rok som bola angažovaná vo Viedenskej štátnej opere, v Chor Academy, kde je zamestnaná dirigentka Seul Rugiada Lee, od ktorej som dostala priamo ponuku na túto rolu, na letný open-air festival v Kitsee. Trošku som bola zaskočená pretože nemám žiadne skúsenosti s touto postavou, ona ma však uistila, že s hudobným naštudovaním mi pomôže a budem mať výbornú režisérku, ktorá sa mi bude naplno venovať. Skúšky prebiehali každý deň. Najprv dva týždne hudobného naštudovania, a potom režijné naštudovanie cca jeden mesiac. Bolo to veľmi náročné, keďže sme skúšali v jednom obsadení bez alternácie.

Ako ste sa cítili pri stvárňovaní postavy v druhej časti, kedy hráte Colombínu a je tam naozaj veľmi pikantná scéna?

Je to síce komická scénka, ale pri skúškach som sa cítila zahanbene. Samozrejme, na začiatku študijného procesu to bolo veľmi nepohodlné. Režisérka si ma zobrala na stranu a vysvetlila mi, že hráme, aby sa publikum zabávalo... Keď to budem hrať ostýchavo, aj publikum to bude cítiť a nebude sa baviť. Takže som to zobrala ako rolu a hrala som najlepšie, ako som vedela. Pomohlo mi aj to, že sme to skúšali naozaj veľa, a tak sa mi to stalo postupne jednoduchším.

Celý kolektív pracoval skutočne spoločne, dohovárali sme sa rôznymi jazykmi, ale všetci boli veľmi ohľaduplní a milí.

Na predstavení spolupracovalo okrem kolegov z medzinárodného tímu aj množstvo lokálnych ľudí, ktorí vytvorili veľmi dobrú a príjemnú pracovnú atmosféru.

doc. Mgr. Klaudia Račić Derner, ArtD.
pedagóg Katedry vokálnej interpretácie FMU AU
foto: archív Asuka Maeda

MEDZINÁRODNÁ SÚŤAŽ FLAUTIADA 2024

V dňoch 9. - 12. mája 2024 sa v Koncertnej sieni Jána Levoslava Bellu v Banskej Bystrici uskutočnil 8. ročník medzinárodnej súťaže Flautiada 2024. Hlavnými organizátormi podujatia boli OZ Flautiada a partnerská organizácia Moravian Woodwind Quintet z Českej republiky v úzkej spolupráci s Katedrou dychových nástrojov FMU Akadémie umení v Banskej Bystrici a Konzervatóriom Jána Levoslava Bellu v Banskej Bystrici. Partnerstvo všetkých štyroch organizácií prinieslo hodnotné a výborne zorganizované podujatie s veľkorysým zázemím na prípravu súťažiacich.

Na 8. ročníku súťaže sa zúčastnilo spolu 60 mladých flautistov do 26 rokov z 9 krajín. Súťaž sa niesla v duchu vysokej interpretačnej úrovne a neočakávane veľkej konkurencie, v ktorej obstáli aj flautisti zo Slovenska. Ich postup do úzkeho finálového výberu, ako aj získané ocenenia, sú dobrým znamením pre slovenské interpretačné umenie.

Výkony súťažiacich hodnotili poprední umelci a pedagógovia, členovia medzinárodnej poroty Carlo Jans – Luxemburg, Ewelina Zawislak – Poľsko, Jana Ryšková – Česká republika, Zsuzsanna Szelendi – Maďarsko, Ivica Gabrišová – Slovensko.

Víťazi piatich vekových kategórií predstavovali rôzne estetiky a náhľady na flautovú hru, ktoré mladí hudobníci dokázali pretaviť do vysoko profesionálnych výkonov, čo im prinieslo hodnotné ocenenia. V 1. kategórii do 13 rokov porota udelila 2. cenu Zuzane Jurčovej (SR), víťazkou 2. kategórie do 15 rokov sa stala Maja Batinjan (HR), víťazkou 3. kategórie do 18 rokov Karin Vozárová (SR), 4. kategórie do 21 rokov Malgorzata Bobińska (PL) a v 5. kategórii do 26 rokov zvíťazil Albert Szentgyörgyváry (HU) , ktorý sa stal aj absolútnym víťazom 8. ročníka súťaže. V čase tohto významného úspechu bol Albert Szentgörgyváry v rámci programu Erasmus+ na ročnom pobyte ako študent flautovej hry na našej Akadémii umení.

Poslaním súťaže Flautiada je pomôcť mladým talentom v ich profesionálnom štarte. A tak sme namiesto finančných cien víťazom udelili koncertné vystúpenia v spolupráci s našimi partnermi, poprednými slovenskými hudobnými telesami – Slovenskou filharmóniou, Štátnou filharmóniou Košice, Štátnym komorným orchestrom Žilina, ako aj naším zahraničným partnerom – Filharmóniou Hradec Králové v Českej republike. Na tých najlepších tiež čakali štipendiá na majstrovské kurzy, kde mladí umelci pracovali pod vedením špičkových odborníkov a popredných predstaviteľov flautovej hry. Podujatie podporil z verejných zdrojov Fond na podporu umenia.

Na organizácii podujatia sa okrem členov spomínaných združení aktívne podieľali aj mnohí dobrovoľníci – študenti z Katedry dychových nástrojov FMU AU, ako aj kolegovia a študenti z Konzervatória J. L. Bellu, ktorí významne prispeli k hladkému a nerušenému priebehu celého podujatia, za čo im patrí naša vďaka.

doc. Mgr. art. Ivica Gabrišová, ArtD.
riaditeľka súťaže, pedagóg Katedry dychových nástrojov FMU AU v Banskej Bystrici
foto: Sarah Šteffeková

HRAVÉ ROZHOVORY PRE KLAVÍR ŠTVORRUČNE

Poslednú októbrovú stredu (30. 10. 2024) sa v Komornej sále Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici uskutočnil koncert Tomáša Boroša a Ivana Šillera. Umelci, inovatívnym spôsobom prepájajúci hudobnú pedagogiku s umeleckou praxou, sa predstavili v programe, ktorý časťou dramaturgie nadväzoval na retrospektívne koncipovaný autorský večer z diel Tomáša Boroša v júni 2024 v Slovenskom rozhlase. Koncert klavírneho dua účinkujúceho ako Ensemble Ricercata začal výberom zo zbierky Tarantulky pre klavír štvorručne (2020). Tarantulky sú pôvodne inštruktívnou literatúrou, ktorej obsah má v závislosti od kreatívnosti a technických dispozícií hráčov potenciál hravých koncertných miniatúr. Kompozície Staccato, Diskant, Ti-pa dim, Ostinato, Tarantulky, Cupi-lupi, Gong a Rozpomienky spájal humor, delikátna zvukovosť, využitie netradičných skladateľských techník i spôsobov klavírnej hry (aleatorické a zvukomalebné plochy, klopkanie na klávesy, hra bruškami prstov bez stlačenia klávesov). Názov skladieb evokoval „kľúčový" hudobný nápad, ktorý interpreti dokázali s podmanivou ľahkosťou preniesť do zvukovej podoby. Svojou aforistickosťou vytvárali tieto skladbičky kontrast k dvojici rozsiahlejších kompozícií: Sonáte C7 a skladbe Gestures pre dva klavíry a bicie nástroje. Sonáta C7 pre klavír a elektrický klavír vznikla v roku 2024. V diele, ktorého harmonický materiál autor obmedzil na dominantný septakord, sa aj vďaka kombinácii akustického a elektrického nástroja (s využitím zvuku čembala, organu a jazzového organu) podarilo na ploche 6-časťovej cyklickej formy docieliť zaujímavé kombinácie farieb, inštrumentálnych textúr a rytmických vzorcov. Kompozíciu otvára Ouvertúra, formou pripomínajúca passacagliu, ktorej tematický materiál spoločný pre všetky časti zaznieva v klavíri. Part elektrického klavíra pozostáva z harmonizácie stupnice C dur prostredníctvom arpeggiovaných obratov dominantného septakordu C7. Zaujímavý štýlový kontrast v časti Andante con danza priniesol boogie-woogie bas prechádzajúci do minimalisticky, respektíve „barokovo" pôsobiacich figurácií v unisone. Neobvyklý obraz v notovom zápise ponúklo Chorálové scherzo, kde sa „chorál" v base strieda s hrou melodických ozdôb (nátril, mordent, trilok, obal) s približne určenou výškou tónov. Ďalšie hudobné prekvapenie prinieslo aleatoricky koncipované scherzo, ktorého priebeh bol skomplikovaný požiadavkou nahlas počítať. Aj v tejto časti preukázali interpreti schopnosť dokonalej súhry. Vizuálne zaujímavé bolo použitie závažia, ktoré v časti Finale con drone vytvorilo burdon. Nad ním potom prebiehal dialóg hlasov, ktorý vychádzal z rytmizácie základného tematického materiálu a opakovaných vzorcov v base. Sonátu uzatvorila Coda využívajúca horný rozsah nástroja v podobe rytmickej hry s tónom c5, v závere časti sa objavila reminiscencia témy. Dvojica interpretov viedla v náročnom diele presvedčivý hudobný dialóg, ktorý zaujal koncentráciou, hravosťou, vyváženosťou zvuku a precíznosťou súhry. Koncert klavírneho dua vyvrcholil kompozíciou Gestures pre dva klavíry a bicie nástroje ovládané klaviristami. Skladba využívajúca aleatoriku i improvizáciu vznikla prepracovaním Malého koncertu s veľkými gestami pre dva klavíry, ktorý Boroš so Šillerom premiérovali v roku 2022 so Symfonickým orchestrom Slovenského rozhlasu pod taktovkou Adriana Kokoša. Podľa autora toto virtuózne koncertantné dielo so zakódovanými odkazmi na veľké klavírne koncerty minulosti obsahuje „tradičné figúry v netradičných kontextoch, romantickú emóciu v racionálnom koncepte, závažné gesto vo vtipnej situácii, pátos, ktorý sám seba neberie vážne." Skladbu otvárajú stupnicové pasáže spojené so zvukom perkusií (rapkáč, temple block), ktoré vtipne zastupujú orchestrálne tutti. Koordinácia obidvoch hráčov vo virtuóznych pasážach v protipohybe ústiacom do trilkov i oktávové skoky zaujali výnimočnou presnosťou. S dynamikou úvodu kontrastoval diel vystavaný z akordických figurácií pripomínajúcich skladateľskú estetiku Philipa Glassa. Poeticky znejúca hudba bola postupne narúšaná chromatickými radmi, ktoré

postupne smerovali do diatoniky. V jej kontexte sa prvýkrát objavil katarzne pôsobiaci zvuk zvonkohry. Ďalším z koncerantných topoi bola kadencia (Cadenza) s akordickými rozkladmi, trilkami, oktávami a vtipne pôsobiacou banálnou harmonickou kadenciou, ktorá ústila do chopinovských fioritúr. Od dielu označeného meno mosso poco animato smerovala hudba ku klimaxu v podobe alúzie na úvod z Čajkovského Klavírneho koncertu b mol, po ktorom sa vrátila „glassovská" téma a materiál úvodu. Skladbu uzatvára kóda s „detskou" témou, ktorá zaznieva v zvonkohre. Dvojica interpretov si s inventárom stupnicových behov, figurácií, glissánd, trilkov a akordov poradila v duchu citátu autora, ich výkony charakterizovala dokonalá súhra, technická bravúra i nadhľad. Nielen skladba Gestures, ale skladateľská poetika Tomáša Boroša, ktorý bol v kompozícii žiakom Tadeáša Salvu, predstavuje ako celok slobodný dialóg tradičného s netradičným, závažného s vtipným, romantického s racionálnym i historického (minulého) so súčasným. Skladateľ vo svojej tvorbe s ľahkosťou prepája svet kompozície, improvizácie a umeleckej pedagogiky, pre seba i interpreta v ňom stanovuje „pravidlá", ktoré nie sú obmedzeniami, ale naopak, podnecujú k hravosti a invenčnosti.

Bc. Mária BOHÁČOVÁ, študentka FMU
Mgr. Andrej ŠUBA, PhD., odborný asistent Katedry hudbno-teoretických a akademických predmetov FMU AU
foto: Juraj Beráts

doc. Ivan Šiller, ArtD., Mgr. et Mgr. art. Tomáš Boroš PhD., ArtD.

HUDOBNÉ LETO 2024 V POMMERSFELDEN

Už *66 rokov bez prestávky* prebieha na zámku Weissenstein v Pommersfelden (Nemecko) na prelome júla a augusta **„Sommer-akademie“** pod záštitou rodiny *Schoenborn* a nemeckej hudobnej organizácie *Collegium Musicum*.

Po dobu štyroch týždňov sa v inšpiratívnom, kultúrou a hudobnými odkazmi nasýtenom prostredí stretávajú mladí hudobníci z celého sveta, aby spolu v duchu tolerancie a vzájomnej spolupráce vytvorili rad koncertov komornej a symfonickej tvorby.

Potešujúcim faktom je, že v posledných rokoch sa stali pevnou súčasťou členskej základne hudobného spoločenstva aj študenti Katedry strunových nástrojov FMU AU v Banskej Bystrici.

Vďaka kontaktom vytvoreným prostredníctvom *prof. Jozefa Podhoranského,* mnohoročného lektora violončela „Letnej akadémie v Pommersfelden“, dostali aj naši študenti možnosť zúčastniť sa konkurzov.

Po ich úspešnom absolvovaní sa tak zaradili k študentom nielen európskych, ale aj amerických, juhoamerických či ázijských vysokých hudobných škôl, ktorí sa rozhodli zbierať profesionálne skúsenosti.

V priebehu štvortýždenného pobytu mali možnosť ochutnať radosti aj trpkosti života profesionálneho hudobníka, striedanie dirigentov – pod vedením hlavného šéfdirigenta *Doriana Kheilhackla* pôsobiaceho na Hudobnej akadémii v Insbrucku a Salzburgu, striedanie úloh komorného hráča a povinnosti člena symfonického orchestra.

Na prípravu koncertov mali časový harmonogram zodpovedajúci možnostiam profesionálnych telies. Pomocou bola samozrejme príprava s vynikajúcimi lektormi rôznych národností a krajín.

Našu školu reprezentovali už opakovane *Daniela Borsíková* (viola) a absolvent *Peter Čižmár* (viola) z triedy *doc. Zuzany Bouřovej Ph.D., Art.D., Bogdan Schust* (kontrabas) a *Karen Arutyunyan* (kontrabas) z triedy *Mgr. Jána Krigovského, ArtD. univ. doc.*, poslucháč *B. Schust* aj v roli *sólistu*.

Je veľkým potešením mať možnosť konštatovať, že naši poslucháči v neľahkej úlohe a náročnej konkurencii obstáli a získali opakované pozvanie k spoluúčinkovaniu.

doc. Mgr. Zuzana Bouřová Ph.D., Art.D
pedagóg Katedry strunových nástrojov FMU AU
foto: Lidija Volodina

MAJSTROVSKÉ SPEVÁCKE INTERPRETAČNÉ KURZY JOLANY FOGAŠOVEJ

Študenti Katedry vokálnej interpretácie Fakulty múzických umení AU v Banskej Bystrici a žiaci speváckeho oddelenia Konzervatória Jána Levoslava Bellu v Banskej Bystrici sa aj v tomto akademickom roku stretli s významnou osobnosťou vokálneho umenia sopranistkou Jolanou Fogašovou, pod vedením ktorej tvorivo obohacovali skladby o nové vokálno-výrazové aspekty. Tiež upevňovali vokálno-technickú stránku daného repertoáru. Medzinárodne renomovaná operná diva počas dvoch dní (21. a 22. októbra 2024) ponúkla množstvo zaujímavých interpretačných pohľadov a vokálno-technických skúseností, ktoré získala na svojich operných a koncertných vystúpeniach, kde spolupracovala s vynikajúcimi svetovými dirigentmi ako Z. Mehta, F. Luisi, P. Boulez, L. Hager, J. Svetlanov, O. Kazushi, J. Kovács, J. Belohlávek, F. Haider, S. Lano, R. Štúr, R. Jindra a ďalší. Významná v jej kariére je aj spolupráca s renomovanými režisérmi, ako sú H. De Ana, L. Ronconi, P. L. Pizzi, G. De Bosio, W. Friedkli, F. Zambello, A. McDonald, N. Joel, M. Fischer, M. Chudovský, P. Smolík, J. Nekvasil a iní.

Ani tentokrát si nenechali „ujsť“ možnosť vidieť pedagogické a interpretačné majstrovstvo Jolany Fogašovej pedagógovia z viacerých umeleckých škôl, ktorí boli spoluúčastní v plných sálach na pôde FMU a Konzervatória J. L. Bellu.

prof. Mária Tomanová, ArtD.
vedúca Katedry vokálnej interpretácie FMU AU
foto: J. Fogašová

NEVYHNUTNÁ HUDBA NA RÁZCESTÍ

KONCERT: POLISH BLOOD [NEVER FAILED ME YET]

– *hommage à Bogusław Schäffer* ansámblu RE_PATCHED v rámci cyklu (NOVÁ) HUDBA NA RÁZCESTÍ

Jedným z dôležitých kritérií kvality umeleckej (i všeobecne kultúrnej) úrovne regiónu je prítomnosť aktuálneho (nového) umenia. Banská Bystrica má v tomto smere viacero „plusových bodov" (aj keď súčasného umenia nie je nikdy dosť): popri Štúdiu tanca, Bábkovom divadle na Rázcestí, VD laboratóriu súčasného umenia, Centre nezávislej kultúry a rozličných galerijných aktivitách sú to aj viaceré projekty Akadémie umení. (NOVÁ) HUDBA NA RÁZCESTÍ je jedným z nich. Iniciátormi projektu sú Daniel Matej (dramaturg koncertov) a Peter Špilák. Jeho zámerom je pravidelne prinášať kvalitné hudobné (resp. intermediálne) umenie súčasnej česko-slovenskej a svetovej scény v spojení dvoch inštitúcií – Fakulty múzických umení AU a Bábkového divadla na Rázcestí (kde sa uskutočňuje aj väčšina koncertov).

12. novembra tohto roka to bol už deviaty koncert NOVEJ HUDBY NA RÁZCESTÍ. Predstavil sa ansámbel **RE_PATCHED**, ktorý vznikol v apríli 2024 v Novom Sade ako výsledok tvorivej rezidencie deviatich umelcov z krajín Vyšehradskej štvorky a Srbska. Bol venovaný pamiatke jednej z najvýznamnejších postáv európskej povojnovej avantgardy, poľskému skladateľovi Bogusławovi Schäfferovi. Na koncerte zaznela aj jeho skladba **nonstop**, ako aj štyri súčasné kompozície (dve v svetovej premiére), ktoré boli Schäfferom inšpirované, alebo naňho nejakým spôsobom nadväzovali.

Ansámbel RE_PATCHED vytvorili deviati hudobníci, avšak nástrojov, na ktorých hrali bolo oveľa viac – reprezentatívny je napríklad výpočet nástrojov pri mene Daniel Matej: gramofón, laptop, elektrosluch, objekty, na ďalších stoloch a stojanoch bola rozličná elektronika, syntetizátory, elektrická gitara, mikrofóny a tento polkruh spleti káblov rámcovali klasické hudobné nástroje – zľava akordeón, hlas a sprava batéria bicích. Už z letmého pohľadu na túto konšteláciu bolo zrejmé, že zvukovosť bude dominantným prostriedkom tejto hudby. Bol to však naozaj len prostriedok, čím sa projekt vyhol nebezpečenstvu prezentácie iba „katalógu" toho, čo všetko je možné so zvukom urobiť. Napriek tomu, že zvuky boli naozaj dôležité, prekvapivé, priestorovo i farebne veľmi pestré, podstatou výpovede ansámblu bola predsa len hudba samotná – samozrejme s novým obsahom, ale zároveň s rovnakými „večnými" princípmi, ktoré robia hudbu hudbou, rovnako v baroku ako aj dnes, alebo hoci v časoch Chopina – jeho Prelúdium e mol napokon aj zaznelo ako citácia v skladbe Daniela Mateja **POLISH BLOOD [NEVER FAILED ME YET]** popri konšteláciách a štruktúrach v striedaní charakteristických modelov v kompozícii vznikajúcej v reálnom čase. Zaujímavá zvukovosť bola iba prostriedkom, nie cieľom, aj v ďalších kompozíciách koncertu. Dominovala hudba ako štruktúra, výstavba celku, ale aj atmosféra a umelecká výpoveď v **Modeloch** Ljubmomira Nikolića, v skladbe **TIS IS DIESIS** Eliu Morettiho, ako aj v záverečnom meditatívnom doznievaní v skladbe **Observations in the Inner Field of Two Tones** Orsolyae Kainczovej.

Zážitok bol samozrejme predovšetkým sluchový, ale keďže sme boli v divadle, poslucháč bol aj divákom a vnímanie podporili aj striedme, ale o to dôležitejšie vizuálne akcie – gestá, práca so svetlami či samotné sledovanie naplno koncentrovaných mladých i skúsenejších hudobníkov tvoriacich „v priamom prenose" pred poslucháčmi (divákmi). Skladby plynúce v jednom ťahu (bez potlesku) vytvorili navyše jednu rozsiahlejšiu metakompozíciu, veľkolepú formu s fascinujúcim obsahom.

Po koncerte v Banskej Bystrici sa ansámbel RE_PATCHED predstavil na koncertoch v Bratislave, v Budapešti a v Prahe.

Prítomnosť aktuálneho umenia je dôležitým kritériom kvality kultúrneho života. (NOVÁ) HUDBA NA RÁZCESTÍ je (nielen) preto pre Banskú Bystricu takmer až nevyhnutnosťou.

Mgr. art. Tomáš Boroš, PhD., ArtD.
pedagóg Katedry kompozície FMU AU
foto: Michal Murin

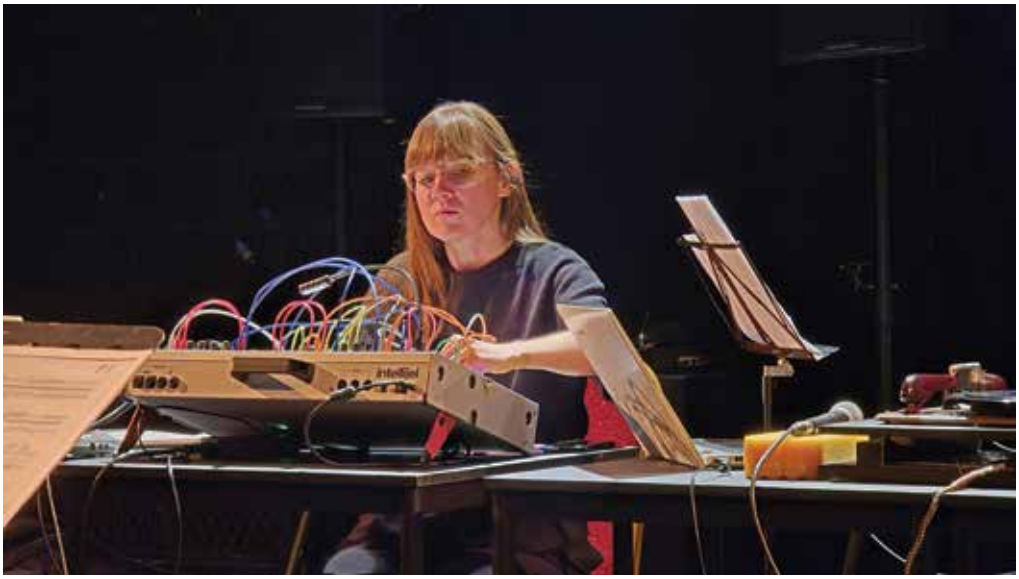

KONCERT Z DROBNÝCH FORIEM

KLAVÍRNY RECITÁL MARIANA LAPŠANSKÉHO NA ZVOLENSKOM ZÁMKU

Dňa 25. júla 2024 sa v Kráľovskej sieni Zvolenského zámku uskutočnil koncert pod výstižným názvom „Koncert z drobných foriem". Klavírny recitál v podaní špičkového slovenského klaviristu prof. Mariana Lapšanského bol súčasťou 25. ročníka tradičného Festivalu peknej hudby a medzi prítomných poslucháčov klasickej hudby vniesol krásny emocionálny zážitok.

Marian Lapšanský je nesporne klaviristom svetového mena a uznávaným umelcom doma i v zahraničí. Ako sólista pôsobil a viackrát koncertoval vo všetkých európskych štátoch, v Juhoafrickej republike, na Kube, v Kanade, USA, v Mexiku a Japonsku. Je pravidelným hosťom popredných domácich i zahraničných festivalov, nahral desiatky sólových a tiež komorných CD nosičov a platní a v rámci komorného partnerstva je na hudobnej scéne vyhľadávaným hráčom. Marian Lapšanský sa významne zaslúžil o rozvoj Slovenskej filharmónie v Bratislave ako jej dlhoročný a úspešný riaditeľ a okrem bohatej koncertnej činnosti sa venoval aj pedagogickej činnosti na HAMU v Prahe a VŠMU v Bratislave, kde vychoval celý rad popredných klaviristov strednej a mladej generácie. V roku 2015 získal Cenu ministra kultúry SR za výnimočný prínos v oblasti hudby. V súčasnosti naďalej neúnavne odovzdáva svoje interpretačné majstrovstvo mladým talentovaným klaviristom na Akadémii umení v Banskej Bystrici, kde aktuálne pôsobí.

Marian Lapšanský v rámci Koncertu z drobných foriem ponúkol atraktívny repertoár, ktorý zahŕňal drobné pestré formy a čerpal z diela Johanna Sebastiana Bacha, Zdeňka Fibicha, Johannesa Brahmsa, Edvarda Hagerupa Griega, Franza Liszta a Isaaca Albéniza.

Úvod koncertu patril Francúzskej suite, č. 5 G dur, BWV 816 so svojimi siedmymi časťami. Allemande – prvý tanec pôsobil upokojujúco napriek neustálemu prúdeniu šestnástinových tónov, ktoré v nádhernej harmónii a symbióze napokon vytvorili plný a bohatý zvuk. Artikulačná zrozumiteľnosť, hravosť a brilantnosť prevedenia dokonale vystihla aj charakter ďalšieho tanca Courante. Sarabanda sa niesla v znamení precíznej artikulácie a zna-

menite zvládnutej drobnej ornamentiky. Svieža a brilantná interpretácia nasledujúcich tancov Gavotte, Bourree, Loure a Gigue jasne definovala ich charakter a originalitu, a to všetko vďaka precíznemu vedeniu hlasov a tónovej kultúre interpreta s veľkým dôrazom na detail.

Koncert pokračoval cyklom klavírnych miniatúr Nálady, Dojmy a Upomínky, op. 41 od českého skladateľa Zdeňka Fibicha. Zaznel výber klavírnych miniatúr Fibichov autoportrét, Anežkin portrét, Večery s Anežkou (známy Fibichov Poem), Prsia, Mihalnice, Boky, Dážď pri prameni, Cesta za Anežkou. Skladby odrážajú hĺbku emócií, vnútorne bohatý svet skladateľa, imaginácia a farebnosť. Napriek výrazovej náročnosti a veľkému obsahu na malej koncentrovanej ploche v niektorých miniatúrach, interpretačné podanie Mariana Lapšanského ohúrilo prítomných poslucháčov nádhernou poetikou, krehkou intimitou, ale tiež nápaditými motívmi prírodnej scenérie. Tu sa Marian Lapšanský interpretačne prejavil priam básnicky a s patričnou dávkou virtuozity jemu vlastnou.

Koncert pokračoval Intermezzom b mol, op. 117, č. 2 a Intermezzom es mol, op. 118, č. 6 Johannesa Brahmsa. Romanticky ladené klavírne skladby zaujali snáď každého poslucháča svojím poetickým až meditatívnym obsahom a do celkového programu koncertu vhodne dramaturgicky zapadli.

Vo finálnej časti koncertu odzneli Lyrické kusy Edvarda Hagerupa Griega (výber). V desiatich drobných klavírnych skladbách sa premietli motívy horskej prírody. Marián Lapšanský v nich majstrovsky vykreslil širokú paletu farebných odtieňov smerujúc vždy ku kultivovaným dynamickým vrcholom. Poeticky prehodnocoval celú silu prejavu v hudbe, ktorá je bohatá samotným myšlienkovým obsahom a jemným uchvacujúcim umením.

Gradačným vrcholom koncertu bola skladba Rigoletto Franza Liszta, v ktorej sú zakomponované parafrázy na témy z Verdiho opery Rigoletto. Aj keď si brilantná a efektná skladba podmanila srdcia poslucháčov koncertu, paradoxne jej obsahom je tragický príbeh, v ktorom otec prišiel o svoju milovanú dcéru. Napriek virtuóznemu charakteru diela z neho zreteľne cítiť ťažké duševné rozpoloženie nešťastného človeka, čo poslucháči hľadajúci v hudbe aj hlbší rozmer, určite ocenili.

Klavírny virtuóz Marian Lapšanský sa bravúrne zhostil všetkých úskalí, ktoré „číhajú“ na každého interpreta a za svoj excelentný výkon počas celého koncertu si vyslúžil záverečné standing ovation. Ako prejav vďačnosti venoval publiku hudobný prídavok v podobe temperamentnej skladby Sequidilla zo Španielskej suity Isaaca Albéniza.

Mgr. art. Alica Hancková, ArtD.
odborná asistentka Katedry klávesových nástrojov FMU AU
foto: Alica Hancková

MASTER CLASSES VYTVÁRANIE DRAMATICKEJ POSTAVY OPÄŤ V CHORVÁTSKU

V lete 2024 sa konali už po tretíkrát Master classes Vytváranie dramatickej postavy v Chorvátsku na ostrove Hvar. Predošlé dva ročníky sa konali pod záštitou mesta Stari Grad. Tento rok to bolo v meste Jelsa, kde zahraničný partner TZ Jelsa pripravil výborné podmienky. Mestečko má strategickú pozíciu priamo na brehu mora a patrí medzi najvyhľadávanejšia turistické destinácie. Ostrov dýcha nielen turizmom, ale má aj hlbokú kultúrnu tradíciu.

Master Classes Vytváranie dramatickej postavy má viacročnú tradíciu. Od roku 2011 sa konal napr. na Akadémii umení, Vysokej škole múzických umení, Univerzite Ostrava, v Devíne, vo Fukushime. Spája pedagógov a študentov do tvorivého procesu s cieľom vytvoriť nové umelecké dielo – operné fragmenty v štylizovaných kostýmoch so štylizovaným javiskovým pohybom. Inšpiruje mladých operných umelcov ku kreativite, kolektívnej práci na konkrétnych témach.

Zahraničný partner TZ Jelsa vytvoril podmienky vystupovať pred medzinárodným publikom aj na ďalších koncertoch: Songs, Musica Sacra a Popular Melodies, ktoré aj tento rok frekventanti hojne využili.

Kontinuita spolupráce pedagóg - študent sa odzrkadľuje na zoskupení účastníkov; sú to predovšetkým bývalí, súčasní, ako aj budúci študenti Akadémie umení. Veľmi dobrou referenciou je aj fakt, že niektorí študenti sa na workshope na tému Vytváranie dramatickej postavy zúčastnili už viackrát.

Cieľom Master classes je pomôcť mladým začínajúcim operným spevákom cítiť sa na javisku prirodzene a uvoľnene a zároveň ovládať základné remeselné techniky tohto umenia. Sú zamerané na technické a pohybové zdokonaľovanie, ako aj na rozširovanie javiskových zručností podľa individuálnych potrieb a úrovne účastníkov. Významne sú podporené pedagógom Vytvárania dramatickej postavy, ale aj vokálnym koučom. Študenti získavajú vedomosti o tom, ako pristupovať k štúdiu opernej roly a všetkým jej nárokom. Nadobudnuté zručnosti a vedomosti si frekventanti vyskúšajú ihneď v praxi na verejnom predstavení. Lektorské vedenie, vysokoškolskí pedagógovia, ktorí sú zároveň aktívnymi interpretmi, sa zapája do prípravy záverečného uvedenia operných fragmentov so štylizovaným kostýmom a pohybom. Tieto skúsenosti sú mladými začínajúcimi umelcami najviac oceňované, pretože si všetko môžu vyskúšať bez tlaku profesionálneho divadla a zároveň pod vedením skúsených pedagógov.

Na základe doterajších niekoľkoročných skúseností a výborných hodnotení zo strany divákov aj študentov Master classes Vytváranie dramatickej postavy majú ambície rozšíriť lektorské vedenie o dirigenta a jazykového kouča, a tak túto príležitosť pre mladých spevákov ešte zatraktívniť a umožniť im zažiť vysoko profesionálnu prípravu so zázemím skúseností a dlhoročnej interpretačnej praxe.

Účastníci získavajú množstvo dojmov, nových vedomostí, poznatkov a skúseností... Sú obohatení o sebavedomie z niekoľkonásobného javiskového vystupovania oceneného hojnou podporou nielen pedagógov, ale aj publika.

doc. Mgr. Klaudia Račić Derner, ArtD.
Spev – operná postava na javisku
Akadémia umení, Banská Bystrica

Mgr. art. Jana Juríčková, ArtD. Spev – vokálna príprava
Hudobná a umelecká akadémia Jána Albrechta, Banská Štiavnica

Mgr.art. Peter Dekrét – klavír, hudobná príprava
Akadémia umení, Banská Bystrica

Mgr. art. Zulfizar Zázrivá, PhD., ArtD. – klavír, hudobná príprava
Akadémia umení, Banská Bystrica

Tento projekt bol uskutočnený s finančnou pomocou Európskej únie
TZ Jelsa a Nadácie Tatra banky.

Budúci ročník Master Classes Vytváranie dramatickej postavy sa bude konať od 1. 7. do 14. 7. 2025 na základe pozvania TZ Jelsa v meste Jelsa za podpory Interného grantového systému AU BB.

doc. Mgr. Klaudia Račić Derner, ArtD.
pedagóg Katedry vokálnej interpretácie
FMU AU
foto: archív autorky

FMU AU NA 11. ROČNÍKU MEDZINÁRODNEJ KLAVÍRNEJ SÚŤAŽE JOHANNA NEPOMUKA HUMMELA

V dňoch 9. – 15. 9. 2024 sa v Bratislave uskutočnil 11. ročník Medzinárodnej klavírnej súťaže Johanna Nepomuka Hummela, ktorá je ako jediná zo Slovenskej republiky členom Svetovej federácie medzinárodných súťaží so sídlom v Ženeve a členom Alink – Argerich Foundation so sídlom v Amsterdame. Súťaž založil a od roku 1991 pripravuje a organizuje vedúci Katedry klávesových nástrojov FMU AU prof. Marian Lapšanský.

Hummelova medzinárodná klavírna súťaž napomáha aktívnemu pestovaniu odkazu tohto veľkého skladateľa a klavírneho virtuóza. Súčasne je mimoriadne prospešná pre úspešný štart koncertnej kariéry mladých klaviristov.

V 11. ročníku bolo prihlásených 32 súťažiacich klaviristov zo sedemnástich krajín. V tomto roku malo Slovensko zastúpenie v účasti iba dvoch súťažiacich spomedzi slovenských hudobných vysokých škôl. O to viac nás teší, že obidvaja súťažiaci zo Slovenska, Marco Manuel Bukovský a Pavol Bohdan Zápotočný, sú študentami FMU AU. Súťažiaci museli mať pripravený náročný repertoár, ktorý zahŕňal v prvom kole sonátu z obdobia klasicizmu a tri koncertné etudy, v druhom kole celý klavírny recitál a v treťom kole Hummelove klavírne kvinteto a koncert s orchestrom s výberom podľa podmienok súťaže. MARCO MANUEL BUKOVSKÝ zanechal v prvom kole dobrý dojem zo sympaticky poňatej Mozartovej sonáty, PAVOL BOHDAN ZÁPOTOČNÝ na základe výborného výkonu v prvom kole postúpil do druhého kola, kde predviedol mimoriadne náročný recitálový program zložený z diel Franza Liszta, Sergeja Rachmaninova, Dmitrija Šostakoviča a Lowella Liebermanna.

FMU AU a jej katedra klávesových nástrojov mala zastúpenie aj v medzinárodnej porote, ktorej členmi boli za Slovensko prof. MARIAN LAPŠANSKÝ a univ. doc. Mgr. art. PETER PAŽICKÝ, ArtD.

Účasť našich študentov na tejto prestížnej súťaži svedčí mimoriadnom záujme o vlastný umelecký rast, ako aj o kvalite vzdelávania na FMU AU.

Mgr. art. Peter Pažický, ArtD. univ. doc.
prodekan pre umenie, tvorivú činnosť, habilitačné a inauguračné konanie FMU
foto: Alexander Trizuljak

MARIAN LAPŠANSKÝ A IVAN ŽENATÝ NA MEDZINÁRODNOM FESTIVALE BRATISLAVSKÉ HUDOBNÉ SLÁVNOSTI

Komorný koncert dvoch výnimočných umelcov Ivana Ženatého a Mariana Lapšanského sa konal 25. 9. 2024 o 19:30 v Malej sále Slovenskej filharmónie. Obidvaja interpreti sa radia svojím majstrovstvom k najvýraznejším interpretačným osobnostiam nielen v rámci strednej Európy, ale aj v mimo nej. Svojimi aktivitami výrazne ovplyvňujú aj úroveň umeleckého hudobného školstva na Slovensku, pričom obaja pôsobia na Fakulte múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Návštevníkmi zaplnená koncertná sála bola dôkazom záujmu o ich umelecké posolstvo.

Výnimočnosť festivalového koncertu spočívala aj v tom, že obaja umelci mali v tomto roku za sebou niekoľko sólových projektov a hľadať spoločný čas pri príprave koncertu muselo byť náročné. Ivan Ženatý mal v jarných mesiacoch koncertné turné v Chorvátsku, aktívne pôsobí v USA a pripravuje turné v Mexiku. Marian Lapšanský sa na jar predstavil publiku s orchestrom Slovenskej filharmónie v Mozartovom koncerte pre dva klavíry a v lete odohral s mimoriadnym ohlasom klavírne recitály na 69. ročníku hudobného festivalu v Piešťanoch a na Zvolenskom zámku v rámci Festivalu peknej hudby.

Na začiatok koncertu umelci zaradili SONATÍNU G DUR, OP. 100, dielo ANTONÍNA DVOŘÁKA. Štvorčasťová sonatína nesie znaky českej poetiky a celkovo je ladená optimisticky. Hneď od začiatku bola zrejmá symbióza oboch interpretov v citlivosti na akékoľvek jemné záchvevy Dvořákovej hudobnej reči. Dokonalé vyjadrenie koloritu melodických a myšlienkových obmien v husliach a ich nemenej pôsobivá reflexia v klavírnom zvuku sa niesli celým dielom. Závažnejšia, členitejšia a hudobne komplikovanejšia SONÁTA PRE HUSLE A KLAVÍR F DUR, OP. 57 od toho istého skladateľa doslova vtiahla poslucháčov do deja a prenášala ich všetkými jeho zákutiami. Dlho zapamätateľný dojem zanechali obzvlášť vrúcne okamihy v strednej pomalej časti. Náročné dielo SONÁTA PRE HUSLE A KLAVÍR Č. 3, D MOL, OP. 108 od JOHANNESA BRAHMSA bolo umelcami interpretované v druhej polovici koncertu. Atribúty ako zmysel pre Brahmsov hudobný svet, pre tektoniku diela, kontrastnosť jeho štyroch častí či dynamické tieňovanie myšlienok sa u muzicírujúcich umelcov javili ako niečo tak prirodzené, že poslucháč vo svojej reflexii strácal akúkoľvek predstavu o komplikovanosti sonáty, pričom však dielo patrí k náročným Brahmsovým opusom. Naopak, vnímaná bola čistá hudba, bez zbytočných príkras, prirodzená vo svojej podstate, ktorá bola kreovaná a dotvorená okrem výnimočných interpretačných kvalít aj silou osobností oboch interpretov. To bol moment, ktorý vo mne po koncerte rezonoval ešte po dlhý čas.

Mgr. art. Peter Pažický, ArtD. univ. doc.
prodekan pre umenie, tvorivú činnosť, habilitačné a inauguračné konanie FMU
foto: FB Slovenskej filharmónie

Program koncertu:
Antonín Dvořák (1841 – 1904)
Sonatína G dur, op. 100
I. Allegro risoluto
II. Larghetto
III. Scherzo. Molto vivace
IV. Finale. Allegro
Sonáta pre husle a klavír F dur, op. 57
I. Allegro, ma non troppo
II. Poco sostenuto
III. Allegro molto
Johannes Brahms (1833 – 1897)
Sonáta pre husle a klavír č. 3, d mol, op. 108
I. Allegro
II. Adagio
III. Un poco presto e con sentimento
IV. Presto agitato

ŽENSKÉ SKLADATEĽSKÉ OSOBNOSTI HUDOBNÉHO ROMANTIZMU

Pod záštitou Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici sa v roku 2024 realizoval projekt Ženské skladateľské osobnosti hudobného romantizmu, ktorý bol finančne podporený z Fondu na podporu umenia. Autorom projektu bol študent fakulty múzických umení Marco Manuel Bukovský, ktorého cieľom bolo vzbudiť záujem o diela ženských skladateliek hudobného romantizmu a poukázať na ich často nedocenenú tvorbu. V rámci projektu vystúpili študenti a pedagógovia Fakulty múzických umení Akadémie umení. Garantom celého projektu bol prodekan Fakulty múzických umení Mgr. art. Peter Pažický, ArtD., univ. doc. Okrem koncertných výstupov prebehla na pôde fakulty odborná prednáška, ktorú viedli doc. Mgr. art. Mária Strenáčiková, CSc. a doc. PhDr. PaedDr. Mária Strenáčiková, PhD. Pripravili príspevky o Clare Schumann, Alme Mahler a zaujímavou a podnetnou vsuvkou bol príspevok o sv. Hildegarde z Bingenu, skladateľke z obdobia stredoveku. Krátky príspevok o Fanny Hensel mal aj Marco Manuel Bukovský.

Koncertné výstupy prebehli v troch slovenských mestách, a to v Banskej Bystrici, Bratislave a Žiline. Každý z koncertov mal tematické zameranie na jednu skladateľku a v prípade Clary Schumann a Almy Mahler na koncertoch zazneli aj diela ich manželských náprotivkov Roberta Schumanna a Gustava Mahlera. V rámci koncertov vystúpili študenti Katedry vokálnej interpretácie Fakulty múzických umení AU Martina Mojžišová a Bence Szabó, ktorých na klavíri sprevádzal Marco Bukovský. Na koncerte v Bratislave sa v spolupráci s Marcom Bukovským predstavil pedagóg Fakulty múzických umení Akadémie umení Mgr. art. Štefan Kocán, ArtD., ktorý patrí k popredným svetovo uznávaným basistom. Ťažiskom koncertov bola piesňová literatúra obdobia romantizmu od uvedených skladateliek a skladateľov. Na koncerte v Bratislave, ktorý sa odohral v historickom Albrechtovom dome zaznela piesňová literatúra manželov Schumannovcov, ktorá patrí k vrcholu v piesňovom žánri. V Banskej Bystrici bolo možné si vychutnať opäť literatúru Clary a Roberta Schumannovcov v Cikkerovej sieni v mestskej radnici a v Žiline sa predstavili piesne Almy a Gustava Mahlera spolu s Fanny Hensel v historickom Rosenfeldovom paláci. Celá koncertná a prednášková časť projektu prebehla v mesiaci máj a jún a veríme, že projektov s podobným zameraním a iniciatívou zo strany študentov bude stále pribúdať. V nasledujúcej časti si môžete prečítať krátky rozhovor s niektorými účastníkmi projektu, ktorí odpovedajú na zaujímavé otázky a uvádzajú vlastné postrehy.

Marco Bukovský:
Prečo ste sa rozhodli pre takúto tému projektu? Mali ste aj iné nápady?

Samozrejme som premýšľal nad iným variantom, no od začiatku som chcel do projektu zakomponovať piesňovú literatúru - aj vzhľadom na to, že je to môjmu srdcu veľmi blízky žáner a s Martinou spolupracujeme už dlhšiu dobu, tak prečo to nevyužiť. Po zvážení som došiel k rozhodnutiu zamerať sa na ženy skladateľky vzhľadom na kvalitu kompozícií a obohatenie repertoáru, a tiež, samozrejme aj v súvislosti s atmosférou v spoločnosti, poukázať na nerovnosti, ktoré panovali v hudbe 19. storočia. Tento žáner a ich tvorba nie sú podľa mňa dostatočne docenené.

Ako ste vnímali, keď na spoluprácu pristúpil Štefan Kocán?

Samozrejme som sa z toho tešil. Pre mňa ako študenta je spolupráca so spevákom jeho formátu veľká pocta. Veľmi veľa mi to dalo nielen po hudobnej stránke.

Ako sa Vám spolupracovalo s ostatnými spevákmi z pozície klaviristu?

Veľmi príjemne. Okrem toho, že s Martinou sa poznáme dlhú dobu, máme aj podobné cítenie. S pánom Kocánom sa mi tiež spolupracovalo veľmi dobre. Jeho spev a vyžarovanie je veľmi inšpiračné. Podobne aj s Bencem to bolo poučné. Z klavírneho hľadiska to bola dobrá škola, pretože od speváka je možné naučiť sa veľa vecí. Okrem hudobného dýchania tiež mnohé nuansy a flexibilitu.

Máte v pláne pokúsiť sa o podobný projekt v budúcnosti?

Podľa toho, aké budú možnosti. No mám ambíciu osloviť niektorých účinkujúcich pri možných budúcich príležitostiach.

Martina Mojžišová:
V rámci projektu ste účinkovali na každom koncerte. Bolo zrejme náročné naštudovať taký veľký objem skladieb. Ako ste to zvládli?

Samozrejme, že naštudovanie takého množstva repertoáru v krátkom čase bolo náročné. Za najdôležitejšiu považujem systematickosť a správne rozdelenie času. Veľká časť práce sa dá urobiť bez spievania samotného, najmä práca s textom a rytmom. Pokiaľ to máte kvalitne pripravené, samotné hudobné skúšky sú oveľa efektívnejšie.

Ako sa Vám spolupracovalo s Marcom?

S Marcom sa mi spolupracovalo veľmi príjemne, nakoľko máme podobné estetické cítenie. Veľmi mi vyhovoval Marcov pedantný prístup, hoci niekedy bolo náročné stíhať jeho pracovné tempo.

Ste skôr koncertný alebo divadelný typ speváčky?

Na túto otázku sa veľmi ťažko odpovedá. Koncerty majú pre mňa veľké čaro najmä vo väčšej rozmanitosti repertoáru. Rozhodne mám slabosť pre piesňovú tvorbu, a to najmä súčasných alebo menej známych skladateľov. Divadlo má zase čaro v možnosti herecky stvárniť, čo je v texte nevypovedané. V ideálnom prípade by som chcela robiť oboje.

Na jednom z koncertov účinkoval aj Váš pedagóg spevu Štefan Kocán. Aký to bol pocit byť spoločne na jednom koncerte? Necítili ste veľký pocit zodpovednosti z jeho prítomnosti?

Stáť na pódiu s pánom Kocánom bol môj najväčší hudobný zážitok. Bol to veľký pocit zodpovednosti, ktorý sprevádzal aj strach zo zlyhania, ktorý rýchlo vystriedala eufória a ešte dlhú dobu som čerpala motiváciu k práci na sebe práve z tejto spolupráce.

Aké máte najbližšie ambície? Čo Vás čaká?

Najbližšie ma čaká mimo akademických povinností premiéra vokálno-inštrumentálneho diela Pavla Béreša v Prahe. S Paľom budem spolupracovať aj na diplomovom koncerte, kde spolu uvedieme ďalšie dve diela. Vzhľadom na to, že sa venujem aj kompozícii, rada by som v priebehu budúceho roka zorganizovala koncert, na ktorom uvediem svoje autorské piesne.

Mgr. art. Štefan Kocán, ArtD.:
Ako sa Vám spolupracovalo so študentami, ako ste vlastne vnímali iniciatívu zapojiť Vás do projektu?

Spolupracovalo sa mi výborne. Študenti zúčastnení na projekte môžu byť pre ostatných študentov príkladom práce na sebe a aj z interpretačného hľadiska sú zrelí na vystupovanie na verejnosti.

Návrh na spoluúčinkovanie na ich projekte ma v prvom rade príjemne prekvapil odvahou organizovať takýto projekt. Nemenej aj zdravou odvahou osloviť ma k spoluúčinkovaniu, čo tiež, spolu s tým, že som už osobne poznal interpretačnú úroveň oboch študentov zavážilo na súhlase spolupracovať na tomto projekte.

Ste známy najmä ako popredný interpret basových postáv. Piesňovú literatúru tak často neuvádzate. V čom vidíte jej klady a naopak mínusy?

Piesňovú literatúru často neuvádzam len z dôvodu, že hlavne u nás na Slovensku je trh/dopyt/ponuka takýchto príležitostí veľmi malá a zriedkavá, často už obsadená interpretmi, ktorí sa špecializujú len na piesňovú tvorbu.

Mínusy v nej nevidím žiadne. Plusy vidím hlavne v tom, že v piesňach môže interpret na malej ploche a za kratší čas vytvoriť oveľa viac hudby, farieb a pocitov ako pri opernej tvorbe. Čo sa týka vokálno-technickej stránky, piesňová tvorba oveľa menej zaťažuje hlasový aparát ako taký. Z hľadiska hlasovej hygieny je hlasovému aparátu veľmi prospešná.

S Marcom Bukovským ste v Albrechtovom dome uviedli Schumannovo dielo Dichterliebe, ktoré ste v roku 2020 spievali v Redute s klavírnou spoluprácou pána profesora Mariána Lapšanského. Ako sa pozeráte na diela, ku ktorým sa vraciate? Pôsobia na Vás inak s odstupom času?

Nepôsobia na mňa inak v základnom zmysle, nakoľko som si už pred prvou interpretáciou diela patrične zanalyzoval. Ale je samozrejmé, že s každou novou interpretáciou nadobúda interpretované dielo iné rozmery. Interpretačné umenie je a má byť živé a tvárne. Nemá byť kópiou niečoho predošlého.

Išli by ste opäť do podobného projektu?

Áno, ak by bola úroveň spoluúčinkujúcich kolegov aspoň taká ako v tomto prípade.

Marco Manuel Bukovský
študent FMU
foto: Marco Manuel Bukovský

MIMORIADNE ÚSPEŠNÝ 11. ROČNÍK MEDZINÁRODNEJ VEDECKEJ WEBOVEJ KONFERENCIE HORIZONTY UMENIA

5. – 12. septembra 2024 sa uskutočnil 11. ročník medzinárodnej vedeckej webovej konferencie Horizonty umenia 11, ktorý poskytol priestor vysokoškolským pedagógom, aktívnym umelcom a muzikológom pre prezentovanie teoretických príspevkov týkajúcich sa najrôznejších oblastí umenia.

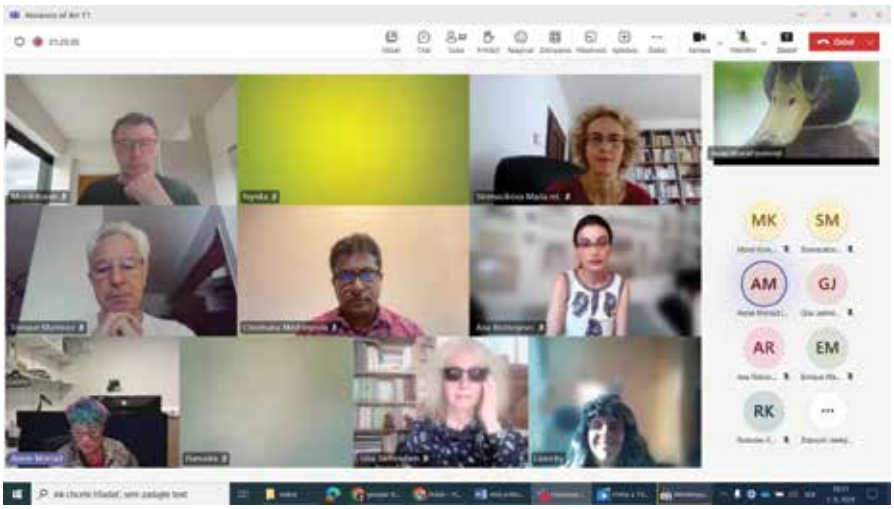

Printscreen zo slávnostného otvorenia konferencie, 5. 9. 2024

Na slávnostnom otvorení odznel príhovor dekana fakulty doc. Mgr. art. Mgr. Petra Špiláka, PhD., ArtD. Po ňom nasledovali príspevky pozvaných hostí z rôznych krajín Európy, Ázie a Ameriky. Prednášky odzneli v podaní významných osobností hudobného života a skúsených pedagógov, ako sú: Ana Ristivojevic MA z Belehradu (Srbsko), Prof. Andriy Dushniy, PhD. z mesta Drohobych (Ukrajina), Prof. Dr. Gisa Jähnichen zo Šanghaja (Čína), Dr. Annie Morrad z mesta Lincoln (Spojené kráľovstvo), Prof. Dr. Chinthaka Prageeth Meddegoda z Colomba (Srí Lanka), Dr. habil. Bence Asztalos z Egru (Maďarsko) a Mgr. Marie Benešová, DiS. z Plzne (Česká republika).

Okrem nich sa na konferencii aktívne zúčastnili participanti aj z USA, Poľska, Ruska, Čiech a Slovenska. Z radov pedagógov Akadémie umení v Banskej Bystrici prispeli štyria pedagógovia.

Prof. Mária Tomanová, ArtD. vzdala hold opernej speváčke Oľge Hromadovej, ktorá *„veľmi výrazne dlhé roky formovala tvár banskobystrickej opery a ktorá ... vytvorila veľký rad rolí tragických i komických zasahujúcich štýlové obdobie klasicizmu, romantizmu a hudby 20. a 21. storočia.“* (Horizonty umenia 11, s. 153)

Prof. Viktória Herencsár sa v dvoch príspevkoch venovala problematike interpretácie súčasnej cimbalovej hudby a interpretácie diel významného skladateľa Gézu Allaga, na ktorého spomínala pri príležitosti 110. výročia jeho úmrtia. Autorka opisuje *„skladby, ktoré boli v jeho dobe obľúbené... a jeho diela pre cimbal, ktoré sú základnými dielami cimbalovej literatúry.“* (Horizonty umenia 11, s. 45)

Dvojica autoriek Mária Strenáčiková st. a Mária Strenáčiková ml. predstavila životný príbeh sv. Cecílie, *„informácie o významnom patricijskom rode sv. Cecílie, o jej živote, mučenickej smrti a interpretácii významu mena.“* (Horizonty umenia 11, s. 139)

Z konferencie bol vydaný online zborník príspevkov, ktorý je dostupný na stránke školy a tlačená verzia zborníka abstraktov, ktorú dostali všetci účastníci konferencie.

Odbornú garanciu nad konferenciou má doc. PhDr. PaedDr. Mária Strenáčiková, PhD.

Zdroj: Zborník príspevkov z konferencie Horizonty umenia 11, Akadémia umení v Banskej Bystrici, 2024, ISBN 978-80-8206-071-6

Mgr. art. Mgr. Anna Arendáriková, PhD.
prodekanka pre rozvoj, projektovú činnosť, medzifakultnú spoluprácu, publicitu a vonkajšie vzťahy FMU

ŠEMBERA, VOJTĚCH: BÝT POSLUCHAČEM

1

Tuto esej počínám psát nacháze-je se v pátém patře v místnosti, jejíž okna jsou orientovaná na jih, a tak se hned v úvodu nemohu ubránit jedné myšlence – důsledná separace jednotli-vých smyslů není možná. Je mi horko, v dusnu se mi obtížně dýchá, a sleduji, že tato skutečnost má nemalý vliv také na mou schopnost poslouchat, pozoro-vat nebo přemýšlet. Kdybych nyní byl posluchačem, jak by se asi můj hudební zážitek v této mírně nekomfortní situaci odlišoval od mého hudebního zážitku v situaci zcela komfortní? Do jaké míry je smyslová zkušenost závislá na míře pozornosti, kterou danému smyslu vě-nujeme! Musím přiznat, že jsem vlastně rád, že je v současnosti má pozornost přitahována horkem. Vedlejší místnost je učebnou muzikálového herectví (nemám v sobě dostatek úcty k oboru, abych ji nazval učebnou muzikálového zpěvu), která je v tuto chvíli v plném provozu. Playbackem zcela dominantně zní duc, duc, duc kopáku, které naživo studenti doplňují vlastním uměleckou snahou ve formě tlesk, tlesk. Ve světlej-ších momentech se ozývá skupina patr-ně syntetických houslí, která poněkud trapně sleduje pěvecký part (pojem pěvecký zde používám s nadsázkou). Dur a duc – víc neznají. Klakson auta na ulici působí jako vysvobození, tu se však pozornost obrací zpět do prostor budovy – klarinet, klavír a sopranistka objevující svou třetí oktávu. A zase to duc, duc, duc, tlesk, tlesk.

Myšlenky mám tedy vlastně dvě. Jednak, že svět nelze zažívat jen jedním smyslem, neboť tyto se vzájemně ovlivňují a doplňují v celkový vjem. Jednak, že povaha lidského vnímání nespočívá v úmorném, jednosměrném soustředění, ale v dynamickém sle-dování a vychutnávání rozmanitých vjemů. Můžeme se ptát, jestli tato až roztroušená pozornost je důsledkem soudobých mediálních extenzí člověka, nebo jestli je naopak obratem k prapů-vodu lidského bytí. Osobně pochybuji, že pravěký člověk, v každém okam-žiku ohrožován přírodou samotnou, zaměřoval jednosměrně svou pozornost a nevnímal okolní svět. Nad tichem se chvíli nesl ptačí zpěv, a tak jsem se na auta zlobil, nyní opět duc, duc, duc, tlesk, tlesk, a tak se cítím být zavázán hlučným motorům. Jsem hluboce pře-svědčen, že tvůrčím činem, který dává vzniknout uměleckému zážitku, může

být stejně tak myšlenka – čin lidské mysli zasahující sebe samu – tak lidský čin zasahující do vnějšího světa. Mysl člověka má moc z nahodilých vjemů konstruovat vlastní arbitrární struktury. Mysl utváří, pozoruje a kochá se vzniklými strukturami. Myšlenka, která utváří, může být pouhým podnětem pro vznik určitého uměleckého artefaktu, ale stejně tak může setrvat v mysli, naplnit ji, obohatit.

2

Pokud takovou ideu přijmeme, pak je posluchač sám aktivním, byť třeba nevědomým spolutvůrcem hudebního zážitku. To platí jak pro koncertní hudbu, tak pro hudbu poslouchanou na půl ucha. Jakou měrou je za kvalitu uměleckého zážitku zodpovědný sám posluchač!

Na tomto místě se chci vyhranit vůči myšlence aktivního posluchu tak, jak ji popisuje Adorno. Ten sice nabádá posluchače k velmi aktivnímu spolupodílení se na hudebním díle, ale přitom stojí odosobněně mimo něj. Dílo je hádankou, která má být pochopena a rozluštěna. Já naproti tomu nabádám ke spolupodílení se na hudebním zážitku zkrátka jen tím, že jsem ponořen ve zvukovém světě, že jsem všímavý a pozorný, že se s ním skutečně setkávám celou svou bytostí, že „mám uši otevřené".

Jestliže člověk umělecká díla pouhým svým vnímáním spoluvytváří, pak každý jeden zvuk, ať už byl zamýšlený jako hudební či nikoliv, není jen jedinou autonomní entitou, ale je tolika autonomními entitami, kolikrát je slyšen. Tu je hudbou, tu je ruchem. Tu má onu kvalitu, tu jinou. Tu se nachází ve vztahu k širší struktuře, tu nikoliv.

Baryton zpívá rozklady durového kvintakordu. Je to lepší hudba než šum města?

Do celkového zážitku navíc vstupuje vždy více než jeden jediný vjem jednoho jediného smyslu. Mohu se plně ponořit do světa zvuků s očima zavřenýma, ale mé tělo je stále hmatatelně ohraničeno od okolního jsoucna. Cítím vzduch, který dýchám. Koneckonců i kdybych zůstal jen u sluchu jako takového, nikdy neslyším jen jeden jediný zvuk. Mé rozhodnutí vnímat – utvářet v sobě umělecké dílo – je ovlivněno mnoha dalšími faktory. Věnuji-li svou pozornost hudebnímu artefaktu, pak mohou mou pozornost ostatní vjemy rušit. Mohu se však stejně tak rozhodnout tyto ruchy do své pozornosti zahrnout, utvářet z nich struktury, vztahovat je k dílu, a tak utvářet nové, doposud neslyšené.

Hudba je to, co se rozhodnu jako hudbu vnímat. Zdrojem hudebního zážitku jsem tedy především já sám – pozorující a naslouchající.

CENA MARTINA BENKU PRE JULIANU MATIOVÚ

V stredu 18. septembra 2024 sa v Múzeu Martina Benku v Martine konala spomienková slávnosť spojená s odovzdávaním cien. Celkovo boli odovzdané 4 Ceny Martina Benku.

Ocenenia každoročne pri príležitosti výročia narodenia Martina Benku udeľuje Rada Fondu výtvarných umení na základe odporúčania Komisie pre správu pozostalosti Martina Benku v štyroch kategóriách.

Cenu Martina Benku za výtvarnú tvorbu si odniesli Kristína Gawron Mésároš, Martin Ševčovič a Lucia Fabová.

Cena absolventovi výtvarnej vysokej školy bola udelená **Juliane Matiovej,** absolventke Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Cenu za dielo teórie, kritiky a dejín slovenského výtvarného umenia a cenu pre absolventa dejín umenia tento rok neudelili.

Martin Benka: Z jadrana
Olej, plátno, okolo 1930. Zo zbierky Ivana Mečkovčíka.

doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.
vedúci katedry grafiky FVU

http://www.fvu.sk/stranka/clanok/12-cena-martina-benku

WHAT WE LOOK FOR BEYOND SEEING

Bianca Poláková
Kurátor: Fabrizio Pizzuto
31. 10. – 15. 11. 2024
RUFA Space, Via Degli ausoni 7, Rím

Samostatná výstava Biancy Polákovej v kurátorskej koncepcii Fabrizia Pizzuta sa konala v rámci osláv desiateho výročia Výboru nadácií súčasného umenia RUFA, Pastificio Cerere Foundation, Memmo Foundation a NOMAS Foundation. V rámci výstavy autorka prezentuje šesť uzavretých priestorov, ohraničených a pokrytých živicou, pripomínajúcich, nie náhodou, struky semien. *„Každé semienko obsahuje svoj vlastný svet a slúži ako portál, ktorý premosťuje tu a teraz s inými možnými literárnymi svetmi. Materiálne a koncepčné rozdiely medzi jednotlivými prírodnými systémami sú rozložené, syntetizované a preformulované. Tento sekundárny svet ponúka priestor pre voľnú interpretáciu, kde si divák môže vymyslieť a premyslieť svoj vlastný príbeh“.* uvádza sa v kurátorskom texte k výstave.

Inštalácia vytvára pocit úžasu pri vnorení hlavy do objektov/semien (alebo portálov), nohy zostávajú ukotvené v skutočnom svete a myseľ je prenesená inam.

Výstava sa zaoberá témami rastu, času, osamelosti a úzkosti s hľadaním šťastného konca. Tento projekt pozýva diváka, aby zabudol na seba a okolitý svet, otvára mu oči pre pocit úžasu a inakosti.

https://www.unirufa.it/en/eventi/what-we-look-for-beyond-seeing/

Bianca Poláková

Bakalárske štúdium absolvovala na fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici (Ateliér grafiky a vizuálnej tvorby na Katedre grafiky pod vedením doc. Mgr. art. Patrika Ševčíka, ArtD., 2019 – 2023), zároveň absolvovala Erasmus na Akadémii výtvarných umení v Prahe (Ateliér sochy 2 AVU pod vedením akad. mal. Tomáša Hlavinu, 2021 – 2022) a stáž na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (Ateliér keramiky pod vedením doc. Daniela Piršča, 2022 – 2023).

V súčasnosti žije a pracuje v Ríme, kde dokončuje posledný ročník magisterského štúdia vo výtvarnom umení so zameraním na sochárstvo a inštaláciu na Rome University of Fine Arts.

doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.,
vedúci katedry grafiky FVU
foto: Marta Ferro

10 ROKOV UMELECKÉHO PROJEKTU MATRICA AKO RING AUTORSKEJ DVOJICE PETER VALISKA TIMEČKO A STANISLAV PIATRIK

V roku 2024 sa uskutočnila výročná výstava projektu autorskej dvojice vizuálnych umelcov Stanislav Piatrik (1979) a Peter Valiska Timečko (1985) s názvom **Matrica ako ring** v Krajskej galérii v Prešove (máj – september 2024). Výstava zahŕňala výber ich spoločných grafických diel, záznamy z performancií a novú, premiérovú performanciu.

Projekt vznikol na báze experimentu kedysi dvoch spolužiakov – doktorandov na Katedre grafiky Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici ešte v roku 2013. Stanislav Piatrik bol poslucháčom doc. Roberta Bruna a Peter Valiska doc. Igora Bencu. Hoci mediálna povaha ich individuálnej tvorby, ako aj zameranie ich doktorandského výskumu boli rozdielne, oboch protagonistov projektu spájala ambícia skúmať hranice média grafiky a nadšenie z experimentovania. Experimentálna rovina ich výskumu bola zameraná na autorské techniky a špecifické, inovatívne postupy realizácie grafických diel. Ich tvorivé smerovanie sa stretávalo najmä v presahoch média grafiky do akčných foriem umenia.

V roku 2013 Piatrik a Valiska spoločne pripravili v priestoroch katedry grafiky FVU fyzicky náročnú a spektakulárnu performaciu, ktorej podstatou bolo vyrývanie rozmernej „pódiovej" matrice postavenej ako zápasnícky ring. Obaja aktéri performancie v priebehu 20-minútového vystúpenia „zápasili" motorovými pílami, pričom na podlahe – matrici vytvárali zárezy do tieňov svojho súpera. **Matrica ako ring** predstavuje náročný a tiež pomerne riskantný umelecký akt. Aktéri riskujú zranenie, no dávajú sa „v šanc" teritóriu umenia. K povahe a modifikovaným podobám tejto akcie ich viedla ambícia vytvoriť nový typ grafickej matrice. Obaja autori inklinovali pritom k intermediálnym formám umeleckého prejavu. Piatrik a Valiska ako „zápasníci" útočia na seba netradičnými bojovými a grafickými nástrojmi – motorovými pílami. V skutočnosti však vedú dialóg o umení, ktorý pripomína zápas – boj o nové miesto/pozíciu na umeleckom poli. Ich arénou je tu médium grafiky zhmotnenej do monumentálnej matrice. Do nej vytvárajú zárezy a štruktúry, ktoré nesú symboliku demontáže a búrania čohosi starého, prežitého a potrebu

vytvoriť svoje nové teritórium – v umení, aj v bežnom živote. Ring ako scéna pre zápas sa postupne mení na umelecký akt tvorby a jeho podlaha sa postupne stáva ojedinelou matricou. Výsledkom je nielen sugestívne predstavenie – akcia, ale súčasne environment a nová, neopakovateľná matrica pripravená k tlači.

Na výstave **Matrica ako ring** v Prešove boli zastúpené aj tlače – grafické diela, ktoré sú výsledkom spoločných performancií autorov z cyklu **Matrica ako ring**, ale aj diela, ktoré vznikali ich postprodukciou v digitálnych médiách.

V priebehu ostatných desiatich rokov potom autori Piatrik a Valiska uskutočnili viacero úspešných vystúpení a výstav. Ešte v roku 2015 svoj akčný projekt predviedli v Londýne (Galéria Fat Relic). V roku 2016 sa akcia a výstava uskutočnila v Nitrianskej galérii v sekcii Galéria mladých (kurátor Braňo Zurko). V priestoroch galérie v Spišskom Hrhove, ktorý zaštiťuje kultúrna platforma EQO (priestor interaktívnej kultúry) ako nezávislý priestor pre súčasné umenie, mali vystúpenie v roku 2021 počas pandémie Covid-19.

Peter Valiska, už na individuálnej báze, rozvíja od roku 2016 podobný akčný grafický projekt v súčinnosti s tancom s názvom **Choreo_grafika**. Výskum akčnej grafiky posúva do polohy hudby a tanca, pričom sa s profesionálnymi tanečníkmi tancuje na rôzne hudobné žánre. Verejne sa s týmto projektom prezentoval v roku 2017 v Divadle Štúdio tanca v Banskej Bystrici v spolupráci s katedrou grafiky FVU. **Choreo_grafika** vznikla pod vedením vizuálnych umelcov Petra Valisku a Patrika Ševčíka z Katedry grafiky FVU AU v BB a v koncepcii profesionálnych tanečníkov Divadla Štúdio tanca. Peter Valiska sa s týmto projektom zúčastnil festivalu súčasného umenia Hala v Trenčíne, kde ku spolupráci pozval profesionálneho choreografa a tanečníka Jara Viňarského. Grafika je vyjadrená prostredníctvom stopy tanečnej choreografie odtlačenej na plátne. „Reliktom" z akcie/akcií je spravidla závesný monumentálny obraz.

Tvorba autorskej dvojice Piatrik a Valiska fokusuje sociálny priestor, jeho úskalia – pasce a negatíva, ktoré dnes často „záludne" poškodzujú

život človeka. V kontexte slovenského umenia od 70. rokov 20. storočia, najmä na alternatívnej výtvarnej scéne, našli viacero podnetov v oblasti intermediálneho a akčného umenia, ale len jediný osamotený grafický cyklus drevorezov, ktoré vytvoril motorovou pílou v roku 1970 maliar a grafik Štefan Prukner (1931 – 2011). Popri klasických grafických listoch Štefana Pruknera treba pripomenúť akcie Michala Kerna (1938 – 1994) a Rudolfa Sikoru (*1946) v prírode či tanečnú performanciu Petra Kalmusa a Anny Bartuszovej **Action sgrafito** z roku 1987, kde krasokorčuľovaním realizujú vrypy do vopred pripraveného podkladu – matrice, spolu tancujúc na korčuliach na jednu zo skladieb Beatles. Presahy medzi performanciou a hudbou spočívali v akčnom vytvorení obrazu pohybom tiel – zásahom korčúľ do vopred pripravenej vrstvy farby na doske pri tanci na rokenrolovú hudbu.

Piatrik a Valiska performujú v zápasníckom ringu, kde vytvárajú na podlahe matricu pomocou reálneho súboja motorovými pílami. Vznikajú spontánne ryhy a zárezy do materiálu, z ktorého následne tlačia na veľké či menšie formáty grafík rôznymi postupmi. Tie potom postprodukčne upravujú. Vytvárajú z nich digitálne grafiky a farebne variabilné – spravidla monochromatické sieťotlače. Časť odtlačkov vzniká aj na báze ručnej a telovej tlače ako performatívna monotýpia.

Matrica ako Ring, spoločná autorská licencia Piatrika a Valisku a série originálnych performancií, predstavuje dekádový – plynúci a metamorfujúci projekt. Zakaždým je akcia iná, sprevádzaná vo výsledku novými grafickými dielami. Zárezy a štruktúry ako znaky nesú aj symboliku demontáže a búrania čohosi starého, prežitého a potrebu vytvoriť svoje nové teritórium v umení, aj v bežnom živote. Ring ako scéna pre zápas sa postupne mení na akt umeleckej spolupráce.

Samotné grafické výstupy z akcií – tlače, majú navonok výrazovosť drevorezu alebo drevorytu. Ich postprodukcia a tlač, osobitne pri veľkých formátoch, je rovnako náročná. Výsledok má charakter originálu, no možno ho multiplikovať, farebne a kompozične variovať. Majú rozmanitú estetickú povahu, kompozície, materiál, ako aj farebné spektrum. Obsahujú podmanivé znaky šifry v podobe línií a rôzne komponovaných abstraktných šrafúr. Výstava v Prešove priniesla prierezový a čiastočne retrospektívny výber ich spoločných grafických diel a premenlivej – spontánnej a zakaždým modifikovanej autorskej performancie. Jej zakaždým iný priebeh, dynamika a nová výrazovosť vychádzajú z princípu improvizácie in situ.

PhDr. Alena Vrbanová, PhD.
odborná asistentka Katedry teórie a dejín výtvarného umenia FVU AU
foto: Peter Valiska-Timečko

POKOJE

Prehliadka mladého umenia
POKOJE 2024
8. – 17. november 2024
10:00 – 21:00
Vernisáž:
8. novembra 2024 od 18:00
Hybernská 997/2, Praha 1

POKOJE je výstavný projekt mladého voľného umenia, architektúry a dizajnu. Je to prehliadka tvorby študentov vysokých umeleckých škôl z celej Českej republiky a tiež z Poľska, Slovenska a Maďarska. Každoročne oživuje domy v centre Prahy, pre priestory ktorých vytvárajú účastníci vždy vlastné špecifické umelecké projekty. Výstavný projekt POKOJE je obohatený o doprovodný program v podobe prednášok a workshopov, čím sa stáva jedinečným medzinárodným stretnutím, ktoré iniciuje výmenu myšlienok aj prístupov začínajúcich umelcov.

Témou tohoto ročníka bol RAST.

Fakulta výtvarných umení sa projektu zúčastnila už tretí krát a reprezentovali ju dve skupiny študentov s vlastnými projektami/inštaláciami.

Prvú skupinu zastupujúcu FVU AU v BB tvorili študentky katedry grafiky Emília Farkašová, Viktória Gavláková, Sarah Horná, Martina Takácsová, Anna Kopisová pod vedením doc. Patrika Ševčíka. Ich projekt „Rast a Transformácia“ (na obr.), je umeleckou inštaláciou skúmajúcou krehkosť a potenciál osobného rastu prostredníctvom vajíčka a jeho symboliky (napr.: vznik sveta, plodnosť, obnova života, znovuzrodenie, atď.). Táto statická svetelná inštalácia evokuje otázky potenciálneho rastu. Pozostáva zo siedmych vajec, pričom číslo sedem je symbolom záhadnosti, múdrosti, mystiky či duchovna, čo zdôrazňuje neistotu a nádej, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou cesty k osobnému rastu. Inštalácia návštevníkov vedie k zamysleniu sa nad týmto procesom premeny odkazujúc na zrod a následný rast.

Druhú skupinu tvorili študentky a študenti katedry maľby pod vedením doc. Jána Triašku – Júlia Lattová, Lukáš Labuda, Karolína Černuščáková, Kaja Podgorsek, Dominika Kováčiková. Ich projekt „Rast“ sa zameriava na prepojenie mentálneho rastu jednotlivca a znovunaberanie významu predmetov, ktoré stratili svoju pôvodnú hodnotu. Podobne ako ľudia prechádzajú rôznymi fázami vo svojom živote a duševnom vývine, aj objekty prechádzajú svojím „životným cyklom“, v ktorom sa ich význam môže meniť. Naša práca sa snaží tieto procesy zviditeľniť a osvetliť prostredníctvom výtvarného jazyka.

V rámci priestorovej inštalácie budeme pracovali s oblečením, ktoré už stratilo svoj pôvodný význam a funkciu, a potrebuje nový naratív. Tieto materiály umiestnime do komplexnej kompozície, kde budú spleťou textílii, čím vytvoríme dojem žilnatiny alebo organického materiálu. Inštalácia bola prispôsobená špecifickému priestoru, pričom materiál bol zavesený v priestore; hačkovaním, šitím a prevezovaním bolo vytvorené interaktívne a dynamické prostredie.

Zameranie sa na vzťah medzi mentálnym rastom jednotlivca a významom predmetov, ktoré prešli stratou pôvodného významu, zobrazovaných v rôznych fázach ich životného cyklu.

https://www.prehlidkapokoje.cz/

doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.,
vedúci katedry grafiky FVU
foto: Viktória Gavláková

DEMO 21 – VÝSTAVNÝ PROJEKT PRE HUMAN FORUM XI.

Medzinárodné diskusné Human Forum o demokracii a ľudských právach, v spolupráci s Akadémiou umení v Banskej Bystrici, pripravilo sprievodný výstavný projekt v participácii so študentstvom Fakulty výtvarných umení. XI. ročník HUMAN FORUM (19. 11. 2024). Diela prešli výberom na základe otvorenej výzvy, ktorú sme vyhlásili po druhý krát. Témou tohto ročníka bolo: Posilňovanie demokracie a občianskej spoločnosti v 21. storočí. Výstavu osobne zaštítil a otvoril rektor AU BB, Michal Murin. Iniciátorom fóra je občianska platforma NIE V NAŠOM MESTE v Banskej Bystrici.

Názov výstavy: Demo 21
Kurátorka: Gabriela Birošová
Kokurátor: Matúš Maťátko

Vystavovali: Alexander Boška, Alexandra Pradidová, Arnold Marcsa, Emília Farkašová, Jessica Mozgová, Matúš Gejdoš, Michaela Lengyelová, Pavol Šeliga

O výstave:

Termín „demo“ z angl. slova „demonstration“ = „ukážka“, asociuje prvotinu mladej tvorby. Výstava je paralelou medzi demoverziou demokracie a autorstvom, ktoré je jej nositeľom.

Sieťotlač, kniha, veľkoformátová maľba, virtuálna realita, kombinované techniky, priestorová tvorba a video-art sú ťažiskom výstavného projektu Demo 21. Multimediálna a angažovaná tvorba študentstva umeleckej univerzity je reakciou na otvorenú výzvu, v ktorej sme hľadali diela, ktoré pomáhajú prehlbovať povedomie o základných hodnotách v demokratickej spoločnosti, a diela, ktoré vyzývajú k rešpektu a úcte voči ľudským právam. Hľadali sme tvorbu, ktorá scitlivuje a zároveň otvára otázky, poukazuje na nedostatky a negatívne spoločenské javy doma i v zahraničí, hľadá riešenia vrátane prevencie a deradikalizácie a prispieva k šíreniu tolerancie v spoločnosti.

Výstavný projekt sa nevyhýba kritickým otázkam ani polemikám, no zároveň ponúka priestor na diskusiu o tom, ako môže byť demokracia chápaná, udržateľná a praktizovaná novými generáciami, kde sa umenie stáva nástrojom pre vyjadrenie občianskej angažovanosti a reflexie. Demo 21 nie je len výstava, ale aj platforma pre spoločenský dialóg a premýšľanie o súčasnej podobe demokratických hodnôt.

Mgr. art. Gabriela Birošová
študentka FVU
foto: autorka

OPTICAL VS. LASER VS. AI

WORKSHOP 3DSCAN

V dňoch 5. a 6. novembra sa na Akadémii umení v Banskej Bystrici uskutočnil jedinečný workshop pod názvom **3DScan** zameraný na skúmanie techník a technológií 3D skenovania objektov. Tento vzdelávací projekt bol určený pre študentov, ktorí mali možnosť vyskúšať si rôzne metódy skenovania v praxi a bližšie sa zoznámiť s aktuálnymi trendmi v tejto oblasti.

Workshop bol iniciatívou katedry sochárstva, ktorá sa rozhodla študentom priblížiť digitálne technológie, ktoré je možné využívať pri vlastnej tvorivej činnosti. Cieľom workshopu bolo predviesť rôzne spôsoby skenovania, prakticky ukázať ich aplikáciu, výhody a limity jednotlivých metód. Študenti mali možnosť pracovať s modernými zariadeniami a softvérovými nástrojmi, ktoré sú dnes neoddeliteľnou súčasťou procesu digitálneho modelovania a výroby prototypov.

Na začiatku workshopu účastníci absolvovali krátky teoretický úvod, v ktorom sa oboznámili so základnými princípmi 3D skenovania. Nasledovali praktické ukážky rôznych skenovacích technológií, pri ktorých si účastníci mohli sami vyskúšať zachytávanie a spracovávanie dát.

Lektori MgA. Jan Veselský, Ph.D. a Mgr. art. Marek Galbavý, ArtD. rozdelili študentov do menších skupín, pričom každá skupina dostala za úlohu otestovať konkrétny typ skeneru. Postupne prešli troma hlavnými metódami skenovania – optometrickým, laserovým a fotogrammetrickým s podporou umelej inteligencie. Študenti sa dozvedeli, aký typ objektov je najvhodnejší pre konkrétne metódy a na čo sa v procese zamerať.

Optometrické Skenovanie

Prvá technológia, ktorú účastníci preskúmali, bola optometrická technika 3D skenovania. Táto metóda sa často využíva v medicíne, ale má uplatnenie aj v umeleckej sfére. Optometrické skenery používajú kamery a svetelné zdroje, ktoré snímajú objekt a pomocou výpočtov vytvárajú detailný digitálny model. Účastníci ocenili jednoduchosť použitia tejto technológie, hoci pri veľkých objektoch bola potrebná precízna kalibrácia, čo bolo výzvou.

Workshop **3DScan** s podporou programu Erasmus+ priniesol účastníkom unikátny pohľad na technológie, ktoré menia spôsob, akým dnes môžeme zachytávať a spracovávať realitu v digitálnej podobe. Študenti odchádzali s pocitom, že majú nový nástroj, ktorý môžu využiť pri tvorbe umeleckých diel alebo praktických projektov. Tento deň na Akadémii umení ukázal, že spojenie umenia s technológiou prináša inovatívne možnosti, ktoré môžu formovať budúcnosť umeleckej tvorby.

Mgr. art. Marek Galbavý, ArtD.
foto: autor

VIKTOR FUČEK: EDU PERFORM ACTION

Na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici sa tento rok začal realizovať výskumný projekt KEGA „EDU PERFORM ACTION“, ktorý si kladie za cieľ redefinovať a rozšíriť možnosti facilitácie v oblasti performance art. Projekt vedený Viktorom Fučekom, spolu s tímom v zložení doc. Miroslav Nicz a Matej Jombík, sa zameriava na výskum experimentálnych pedagogických prístupov a budovanie medzinárodnej spolupráce s popredných umeleckými inštitúciami a odborníkmi v tejto oblasti.

Jedným z kľúčových krokov projektu bolo zavedenie nového predmetu *telová performancia* v rámci študijného programu intermédiá, digitálne médiá a priestorová tvorba. Tento predmet rozširuje možnosti výuky akčných foriem umenia a reflektuje aktuálne trendy v oblasti pedagogiky vizuálnej performancie. Projekt zároveň nadväzuje na úspešnú tradíciu podujatia „PerformAction“, ktoré katedra intermédií a digitálnych médií organizovala v minulosti. Základnou ideou projektu je preskúmať a podporiť prepojenie teórie a praxe performatívneho umenia v edukačnom procese, pričom významnú úlohu zohráva medzinárodná výmena skúseností. V prvom roku realizácie sa tímu podarilo osloviť renomovaných odborníkov a rozvinúť spoluprácu s popredných inštitúciami doma i v zahraničí.

Jedným z prvých prizvaných lektorov bol Rokko Juhász, uznávaný intermediálny performer, básnik, spisovateľ a umelecký organizátor medzinárodného festivalu Transart Communication, žijúci v Budapešti. Juhász má bohaté skúsenosti s realizáciou performancií po celom svete, účinkujúc na významných medzinárodných umeleckých podujatiach v 50. krajinách, na štyroch kontinentoch, čo výrazne posilnilo odborný záber projektu. Ďalšou prizvanou odborníčkou bola Katherina T. Zakravsky, rakúska performerka, konceptuálna umelkyňa a filozofka dejín spoločenských vied. Zakravsky pôsobí aj ako pedagogička na viacerých renomovaných inštitúciách, ako sú University of Vienna a University of Applied Arts in Vienna.

Projekt nadviazal už v predchádzajúcom roku spoluprácu s významnými inštitúciami, ako sú Angewandte Performance Lab vo Viedni, Ateliér Nové médiá II na AVU v Prahe či budapeštianska Moholy-Nagy Művészeti Egyetem. Projekt získal ďalšie kontakty napr. s Jiřím Kovandom, významným českým umelcom a pedagógom na AVU v Prahe a UJEP v Ústí nad Labem, Tomášom Rullerom z FVUT v Brne a Milošom Šejnom z Art&Design Institutu. Došlo k prepojeniu s Esa Nickle, výkonnou riaditeľkou organizácie Performa v New Yorku, ktorá je kľúčovým centrom teoretického a praktického výskumu v oblasti performančného umenia. Projekt získal podporu aj v podobe významného newyorského priestoru Grace Exhibition Space, ktorý sa zameriava na prezentáciu živého umenia. Podarilo sa nám nadviazať spoluprácu s Pancho Lópezom, teoretikom, kurátorom a performerom z Department of Performance

and Contemporary Art of the Museo Universitario del Chopo, Kori Shavit z Parsons School of Design, The New School v New Yorku a Mike Rader z Yale School of Art.

V nadchádzajúcom roku projektu plánujeme realizovať ďalšiu sériu prednášok a workshopov, na ktorých budú participovať renomovaní zahraniční odborníci, s ktorými už boli nadviazané prvé kontakty. Medzi pozvanými expertmi je už spomenutá autorská dvojica Verena Stenke a Andrea Pagnes z ArtEZ University of the Arts v Arnheme (NL), dlhodobo pôsobiaca v oblasti performancie, edukácie a organizácie podujatí. Ďalšími prizvanými odborníkmi sú francúzski umelci Valentine Verhaeghe a Michel Collet, ktorí majú dlhodobé skúsenosti s edukáciou performance art, ako aj bohaté teoretické skúsenosti, ktoré prezentovali napr. na Documente 14. v Kasseli.

V rámci širšieho kontextualizovania projektu sa predpokladá aj spolupráca s mexickým kurátorom, teoretikom a performerom Panchom Lópezom z Department of Performance and Contemporary Art of the Museo Universitario del Chopo a taktiež s prof. Tomášom Rullerom z Fakulty výtvarných umení VUT v Brne, ktorý prispeje do nášho projektu svojimi dlhodobými odbornými skúsenosťami v oblasti umeleckého vzdelávania v oblasti performancie.

Zásadnou bude možná spolupráca s Hexagram Research-Creation Network in Arts, Cultures and Technologies na Concordia University. Hexagram predstavuje prestížne centrum interdisciplinárneho a performatívneho výskumu a potenciálna spolupráca s ním môže priniesť projektu zásadné inovatívne impulzy.

Plánovaný program na nadchádzajúci rok vytvára predpoklady pre významné rozšírenie medzinárodného pôsobenia projektu a pre posilnenie jeho vzdelávacieho a tvorivého potenciálu v oblasti performatívneho umenia.

„EDU PERFORM ACTION“ predstavuje ambiciózny projekt, ktorý redefinuje možnosti zdieľania pre študentstvo v oblasti vizuálnej performancie a posilňuje medzinárodnú dimenziu. Tento prístup zdôrazňuje význam experimentálnej výučby, interdisciplinárnej spolupráce a globálneho zdieľania skúseností v umeleckom vzdelávaní.

MgA. Ing. arch. Viktor Fuček, ArtD.
Asistent Katedry intermédií a digitálnych médií FVU AU
foto: Martin Jombík

ČVACHTANIE I SQUELCH

8. novembra 2024 sa v rámci 15. ročníka festivalu OFF Bratislava uskutočnila vernisáž výstavy „Čvachtanie I Squelch“. Táto výstava predstavila vybrané diela študentov zo študijného programu intermédiá - digitálne médiá - priestorová tvorba na Katedre sochárstva Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Vernisáž sa konala v priestoroch OD PRIOR na Kamennom námestí 1, kde sa zišlo množstvo návštevníkov, ktorí sa zaujímali o umenie spájajúce hravosť s hlbokými témami identity a sebaobjavovania.

Výstava „Čvachtanie“ zahrnula rozmanité výtvarné diela od školených umelcov, medzi ktorými figurovali mená ako Eliška Kysučanová, Sarah Kasanová, Dominika Leckéšová, Viktória Kadášová, Jessica Šimoneková, Lukáš Hriňák, Peter Patráš, Dominik Sidney Janovec, Júlia Ľachová, Jessica Tonková, Viktória Slašťanová. Diela účastníkov fantasticky reflektovali ambivalentný pojem „čvachtanie“, ktorý evokoval pozitívne emócie, ale zároveň vrhal svetlo na hlboké otázky identity a vnútorného odkrývania masiek, fenoménu, ktorý prebieha celou históriou ľudstva.

Kuratórium vedené doc. Mgr. art. Jánom Adamom, ArtD. a Mgr. art. Petrom Janáčikom, Ph.D. sa usilovalo zachytiť zložitosti zahalených identít a skrytých postáv, čo harmonicky zapadlo do tematického rámca festivalu. Persona incognita sa stala jasným vyjadrením túžby umelcov po sebapoznaní; maska sa tak stala prostriedkom vyrovnania sa so sebou samým a zároveň prienikom odtajnenia existencie.

Festival OFF Bratislava si zachoval svoju jedinečnosť ako platforma nových talentov na fotografickej scéne. Od začiatku svojej existencie bolo snahou tohto podujatia vytvoriť veľkorysé podmienky propagácie a podpory začínajúcich umelcov, ktorí pôsobia na poli fotografie a nových médií. Festival bol založený v roku 2010 a počas svojej 15-ročnej histórie sa zaoberal rôznymi spoločenskými témami. Podnietil tak rozjímanie napríklad nad ideológiou dogmy, mystériom zrodu, revolučným manifestom, archívom budúcnosti, generáciou Y, silou migrácie či ľudským vplyvom na ekosystém našej planéty.

Pohľady na výtvarné diela počas vernisáže vyžarovali množstvo emócií a podnetov na zamyslenie, čím výstava obohatila diskusiu o identite v súčasnom svete. Festival OFF Bratislava, ktorý sa etabloval ako významná platforma pre nové talenty v oblasti fotografie a nových médií opäť potvrdil svoju rolu v podpore mladých umelcov a ich originálnych nápadov. Celý program, vrátane výstavy „Čvachtanie“, bol oslavou talentu a inovácií, ktoré formujú smerovanie umeleckej scény doma i v zahraničí.

Festival po celý čas trvania komunikoval na svojich sociálnych sieťach obsah, ktorý zachytával nielen hlavnú kurátorskú sekciu OFF Bratislava, ale aj sekcie OFF Academy, OFF Libris a OFF Satellite. Táto interakcia priniesla ešte väčší záujem o diela mladých umelcov a prostredníctvom sociálnych médií zdieľala myšlienky výstavy so širším publikom.

Zúčastnené školy: AKADÉMIA UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI (SK), AKADÉMIA VÝTVARNÝCH UMENÍ A DIZAJNU V BRATISLAVE (SK), HUNGARIAN UNIVERSITY OF AGRICULTURE AND LIFE SCIENCES (HU), JAN MATEJKO ACADEMY OF FINE ARTS IN KRAKOW (PL), MOHOLY-NAGY UNIVERSITY OF ART AND DESIGN BUDAPEST (HU), SILESIAN UNIVERSITY IN OPAVA (CZ), SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE (SK), TECHNICKÁ UNIVERZITA V KOŠICIACH (SK), DRUHÁ STREDNÁ ŠKOLA UMENIA V LIBERCI (CZ), UNIVERZITA TOMÁŠE BATI V ZLÍNĚ (CZ), UNIVERSITY OF ARTS POZNAN (PL)

Zoznam zúčastnených satelitných výstav: BÁRA PRÁŠILOVÁ (CZ), DITA PEPE (CZ), IVAN DUDÁŠ (SK), MICHAL ZAHORNACKY (SK), VIOLA FÁTYOL (HU), ZULA RABIKOWSKA (PL).

Adam Engler
študent FVU
foto: Sarah Kasanová
https://offbratislava.sk/

CENA PREMIO BEHNOODE FOUNDATION PRE VIKTORA FUČEKA ZA DIELO „ENTITY ALGORITHM“ NA VEĽTRHU THE OTHERS 2024 V TURÍNE

Flatgallery sa rozhodla dva roky po sebe byť súčasťou 14. ročníka medzinárodného umeleckého veľtrhu The Others Torino. V rámci expozície predstavila tento rok selekciu diel autorov Jána Valíka, Andrey Bartošovej a Viktora Fučeka na etablovanom alternatívnom umeleckom veľtrhu The Others, ktorý sa konal v Turíne v dňoch 31. októbra až 3. novembra 2024. Potešilo nás, že Viktor Fuček, odborný asistent z Katedry intermédií a digitálnych médií Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici získal prestížne ocenenie PREMIO BEHNOODE FOUNDATION za svoju maľbu „Entity Algorithm“. Zástupcov predmetnej nadácie upútali pozornosť diela Viktora Fučeka a jeho abstraktná, expresívna maľba, ako aj netradičný spôsob jej prezentácie s presahom inštalácie do priestoru.

Dielo „Entity Algorithm“ je súčasťou širšej série malieb, v rámci ktorej sa autor zaoberá témou performatívnych inštrukcií, návodov a spôsobov psychosenzuálneho prežívania. Tieto maľby sú vizuálnymi návodmi, starostlivo koncipovanými v podobe olejomalieb na stredne veľkých plátnach. Fučekove obrazy prekračujú hranice statického výtvarného diela – obsahujú dynamické kognitívne polia, vnemové smerovania, dátové mapy a myšlienkové víry, ktoré odrážajú jeho výskum možností zdieľania skúsenostného aparátu prostredníctvom performancie.

Medzinárodná porota ocenila Fučekovu prácu, originálny prístup a konceptuálnu hĺbku, ako aj výrazné vizuálne kvality. Vo svojom stanovisku uviedla: *„Za osobitý výskum umelca na tému energie, realizovaný prostredníctvom performancie a malieb v súvislosti s abstraktným a figuratívnym umením. Ocenené dielo nás zaujalo svojím stvárnením pohybu, vizualizovaného vo víre na modrom pozadí.“* Tento komentár vyzdvihuje estetické kvality diela, ktoré v sebe spájajú dynamiku, pohyb a energiu so sofistikovanou farebnosťou a kompozičným riešením. Zároveň odkazuje na neustále živé teórie moderny zo začiatku 20. storočia a možnosti ich apropriácie a recyklácie v súčasnej umeleckej tvorbe.

Fuček prostredníctvom série obrazov skúma nové formy vizuálnej komunikácie a kladie otázky o možnostiach umenia ako média na analýzu a interpretáciu vnútorných a vonkajších dimenzií ľudskej skúsenosti. Kombináciou performatívnych prístupov a klasického média maľby otvára priestor pre interaktívne zdieľanie a nové formy interpretácie umeleckého diela.

Ocenenie PREMIO BEHNOODE FOUNDATION predstavuje významný medzník v kariére Viktora Fučeka a zároveň poukazuje na potenciál slovenskej umeleckej scény v medzinárodnom kontexte. Tento úspech podčiarkuje dôležitosť podpory progresívnych umelcov a ich prezentácie na medzinárodných umeleckých platformách vo svete.

Andrej Jaroš, kurátor Flatgallery

LABORATÓRIUM MESTO-SRDCE-TELO-HLAS: KREATÍVNE PRESKÚMAVANIE MESTA TRENČÍN

Laboratórium Mesto-srdce-telo-hlas, ktoré sa konalo ako súčasť projektu **Generácie spolu** v rámci Európskeho hlavného mesta kultúry Trenčín 2026 predstavuje jedinečnú iniciatívu na skúmanie medzigeneračného dialógu prostredníctvom umenia a komunitných aktivít. Cieľom projektu je pomocou kreatívnych workshopov a laboratórií spájať jednotlivcov rôzneho veku, skúseností a pohľadov na svet, čím sa vytvára priestor pre spoločné objavovanie a sebavyjadrenie.

Prvým krokom realizácie projektu bola aktivita **4 Media Lab**, ktorá sa uskutočnila v Trenčíne od 18. do 27. októbra 2024. Tento formát možno chápať ako experimentálny model pre zapojenie ľudí rôznych vekových kategórií do tvorivého procesu, ktorý zahŕňa viacero médií, ako sú film, fotografia, performancia a zdieľanie prostredníctvom spoločných zážitkov (napríklad varenie).

Kurátor Viktor Fuček, odborný asistent na Katedre intermédií a digitálnych médií Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici, spolu s ďalšími odborníkmi, ktorými sú Rokko Juhász, Dominika Belanská a Mads Floor Andresen z Dánska, využil tento model na podporu neformálneho učenia a na rozvoj interpersonálnych a umeleckých zručností. Interakcia účastníkov cez rôzne formy umeleckého vyjadrenia posilnila schopnosť vzájomného porozumenia, čím vznikol priestor pre dialóg medzi generáciami a reflexiu ich postavenia v spoločnosti.

Laboratórium Mesto-srdce-telo-hlas pod vedením Viktora Fučeka a Dominiky Belanskej bolo jedným z kľúčových programov **4 Media Lab** zameraných na multidimenzionálne skúmanie mesta ako živého organizmu. V tomto kontexte sa mesto stáva priestorom interakcie, ktorý nie je vnímaný iba vizuálne, ale aj cez pohyb, hlas a emocionálnu rezonanciu.

Účastníci si počas workshopu osvojili prístupy spojené s pohybovými a hlasovými cvičeniami, ktoré mali za cieľ narušiť tradičné spôsoby vnímania mestského priestoru. Tvorba hlasových skladieb, kresby inšpirované mestskými podnetmi, ticho ako nástroj reflexie a performatívne premeny na „stromy" zdôraznili dôležitosť telesnosti a zmyslového prežívania. Táto metodika rozvíjala schopnosť prepojiť individuálne skúsenosti so širším kontextom kolektívneho bytia v meste.

Projekt vyzdvihuje úlohu participatívneho umenia ako nástroja pre vzdelávanie a inklúziu. Formát workshopu umožňuje účastníkom nielen rozvíjať umelecké techniky, ale aj hlbšie porozumieť jazyku jednotlivých médií. Tvorivé aktivity zároveň ponúkajú príležitosť na sebavyjadrenie a spracovanie osobných nápadov do podoby, ktorá prekračuje individuálny rámec a otvára diskusiu o kolektívnych skúsenostiach. V tomto zmysle projekt sleduje nielen estetické, ale aj sociálne a vzdelávacie ciele, čím podporuje inklúziu a rozvoj medzigeneračných vzťahov.

Budúce aktivity projektu **Generácie spolu** zahŕňajú pokračovanie workshopov na jar 2025 a ďalšiu edíciu **4 Media Lab** v lete, aj s účasťou ďalších zahraničných lektorov. Táto internacionalizácia zdôrazňuje význam prepojenia miestneho a globálneho kontextu a ponúka nové perspektívy pre všetkých zúčastnených. Stále je otvorená možnosť prihlásiť sa na všetky aktivity projektu.
Viac na http://www.generaciespolu.sk

MgA. Ing. arch. Viktor Fuček, ArtD.
asistent katedry intermédií a digitálnych médií FVU
foto: Natália Marcineková a Dominika Belanská

PETER DECHEŤ: HIDDEN MESSAGE

I.

Když mi před časem umělec Peter Decheť rozprávěl o svém chystaném projektu pro Periférne centrá, vynořil se mi v ten moment bezděčně z paměti velmi starý obraz českého impresionisticko-secesního malíře Antonína Hudečka s názvem Bludičky. Výsek lesa, pár kmenů, prostranství mezi nimi, zvlněný terén, zarostlý, pokrytý nejrůznějším bylím, vše trochu nezřetelné, dohromady propojené šerem. Do rostlinstva je vetkáno několik tančících postav, víl, průhledných, neznatelných. Nad hlavami jim třepotají drobné zelené plamínky – nejjasnější barevný moment jinak tonálně zjemnělého výjevu – takřka monochromu.

Je to de facto poetizující ilustrace lidových vyprávění o tzv. svatojáncích či světluškách. Nešťastné bludné duše, které mohou svými světélky zavést do močálu i další osamělé noční poutníky ztracené v lese. Ti se promění v novou generaci svatojánků. Každoroční triumfující cyklus přírodní obnovy ponechá tyto zmařené životy v zapomnění. Bez důkazů zůstává jen zkazka, pohádka, legenda. Zvláštní pocit, který rozechvívá citlivé jedince, ocitnou-li se onomu místu tváří, je rezonancí kolektivní paměti.

II.

Peter Decheť je fascinován materiálem – hmotou jako stopou minulého – paměťovou jednotkou. Rád pracuje s kumulací, množstvím, rytmem, vrstvením, recyklací, průniky. Bere příbuzné, navzájem si podobné, jednotné, totožné prvky o zřetelné časovosti a skládá je do monumentů, ať už jsou to instalace nebo obrazy. Moduly, stavebnicově použitelné elementy, zprvu apelují na naši racionalitu, ale jejich prorůstání, zmnožení, záplava, lavina, bezvýchodná nepřehledná nekonečnost nás naopak rychle znepokojí. Chvilkově vybuzené racio střídá bezradnost, emoce hraničící se zoufalstvím a tíže absurdity. Občas sice v detailech zahlédneme polidšťující konkrétní stopy minulého, útržky tušených příběhů, které ten či onen prvek nasál v dobách bývalé slávy. Anebo jisté části vytvořené skladby nechá

Fotografia maľby Hidden message z rezidencie v Periférne Centrá, Dúbravica
Autor fotografie: Peter Decheť

autor zmizet v mase hlubokého stínu či sloupci prudkého světla. Avšak tyto nuance celku nakonec jen umocňují záhadnost, závažnost Peterem vytvořených kompozic.

III.

Dávná pověst pokračuje v současných kulisách. Mechanická lavina produktů i mediálních konstruktů se valí dál společností jako hrobový příkrov močálu. Z něj vyrůstá vstříc vlastní budoucnosti džungle memů. Trosky post-industrie stvořily nové strašidelné bludičky. Jsou živené oběhem datového kapitálu a mocí hromaděnou z rozdmýchávání nejrůznějších kulturních válek. Algoritmy s mechanickou pravidelností a strojovou přesností obhospodařují naše vědomí. Uzavírají nás do bublin a pěstují v nás podmíněné reflexy. Abychom jimi podníceni tu a tam ve jménu té či oné ideologie učinily to či ono – v krajním případě třeba zničili nepřítele. Zabili. A druhá příroda – les sítí a bujících technologií – bez rozpaků prorůstá těly nešťastných obětí. Zakrývá je a činí neviditelnými, zmarněnými v zapomnění, aby sama zůstala životnou, přirozenou, krásnou, přitažlivou. Kanibalismus pod povrchem listoví, květů? Kdo by tomu věřil, zní to přece tak pateticky – jen nářek přecitlivělého jedince.

IV.

Malba na fasádě Dúbravické Jednoty navazuje na dřívější Peterovy projekty – instalace ve veřejném prostoru parku, kde vyskládal z množství spadaného listí ležící lidskou figuru – jakousi oběť. S motivem následně pracoval mimo jiné i v malbě, zabýval se jím na více úrovních. Nyní motiv jeho opakováním rozvedl do monumentálního formátu – mozaikovitě působícího poloabstraktního teple zbarveného monochromu. Celá plocha je soustava množství jednotlivých zlatistých lístků. Tato estetická rovina by mohla být oslavou kouzel přírody, kdyby… V listí objevíme nakupené ležící lidské postavy – nehybná těla. Jsou tam i nejsou – divák je jako v případě očních testů může vidět jako významné znaky nebo pomíjet, pomlčet (si) o nich, nechat je zarostlé v celku. Hidden message tak jako zakódována zpráva čeká na interpretaci příjemce.

DEŇ VOJNOVÝCH VETERÁNOV

Fakulta výtvarných umení Akadémie umení sa v tomto roku pripojila k pietnej spomienke Dňa vojnových veteránov a k výročiu konca prvej svetovej vojny, ktorú organizovalo Mesto Banská Bystrica na vojnovom cintoríne v Majeri. Podujatie vždy začína presne o 11-tej hodine a 11-tej minúte 11. 11. Po oficiálnom pietnom akte, podvečer o 17:00 hod. začala vizuálna multimediálna prezentácia pedagógov a študentov Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici pri Monumente v Majeri pod názvom „SVETLO“. Išlo o inštalácie Martina Jombíka, videoinštalácie Martina Kopera a textového mappingu Ľubomíra Slovinského a Gabriely Birošovej. Jednotlivé diela tematizovali svetlo ako symbol mieru a slobody.

doc. Igor Benca, akad. Mal.
dekan FVU AU
foto: Martin Jombík

PETER DECHEŤ: MINULOSŤ

Interpretácia dejín, našich lokálnych a nedávnych, uložených niekoľko vrstiev pod nami, je v práci Petra Decheťa, zdá sa, nevyčerpateľným zdrojom pre maliarsku hru s časom. Predstava vrstiev historických sedimentov spúšťa asociatívnu škálu významov. Tvorí rozrastajúcu sa zásobáreň obrazotvorného materiálu maliara.

Peter Decheť sa témou pamäte – individuálnej alebo kolektívnej, zaoberá dlhodobo. Na rôznych lokalitách a v rôznych vybraných obdobiach pracuje analyticky už od svojho štúdia na Katedre maľby na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici (2014 – 2020), kedy vo výraznej bakalárskej práci realizoval sériu obrazov, reagujúc na obdobie komunizmu formou rozmerných malieb inštalovaných do verejného priestoru obchodných výkladov a zaznamenával interakcie okoloidúcich. Neskôr sa v záverečnej diplomovej práci zaoberal problematikou moci. Tieto série malieb vystavoval na početných výstavách od úspešného absolutória až doteraz. K uvedeným témam sa časom vracia v nových výrazových a formálnych riešeniach.

V aktuálnej výstave je princíp tvorby obrazov o niečo zložitejší, štruktúrovanejší, vyžaduje si aj ich pozornejšie čítanie. Hlavnou ideou výstavy je objekt Stummerovského kaštieľa v Tovarníkoch, na základe ktorého Peter Decheť ako nájomca objektu rozvíja jednotlivé, na sebe nezávislé, obrazové príbehy v sérii deviatich panelov. V nich ikonograficky mixuje vrstvy interpretovaných historických fotografií s vrstvami vlastnej skúsenosti. Prekrývajúce sa maľby nanášané na doskách nájdených v útrobách kaštieľa majú charakter otvoreného, zdanlivo neukončeného palimpsestu, podobne ako objekt kaštieľa prechádzal časom rôznymi obdobiami transformácií. Divák, predovšetkým domáci, môže na maľbách identifikovať povedomé priestory a postavy. Obrazová narácia je v tomto prípade schopná pozorovateľa poučiť o niečom, čo doteraz o histórii daného miesta nevedel. Čas v obrazoch P. Decheťa sa javí ako iluzórny – minulé prerastá z terajšieho a stráca sa v náznaku utópie. V asociatívnej hre dejových paradoxov napríklad Stummerovci navštevujú po storočí svoj kaštieľ a na monumentálny luster, momentálne umiestnený v Bojniciach nás navedie zver v tamojšej ZOO.

Fotografia z výstavy Development; zľava: Peter Decheť, Dávid Bátora, Rastislav Podoba, Jan Čejka

Samotná maľba v rukopise poodhalí divákovi maliarov reálny, privátny čas strávený pri tvorbe v ateliéri. Zobrazenie má ku jednotlivým skutočnostiam referenčný vzťah. Informácie vo výsledku organicky zahusťujú plochu formátov a nabádajú ku zvedavosti oka putovať po obraze ako po mape psychologickej textúry autora. Aj keď je obsah malieb rámcovaný na najbližšie okolie umelca, maľby svojim univerzálnym jazykom tieto rámce slobodne presahujú a sú schopné odkrývať hlbšie vrstvy divákových sedimentov.

Po pertraktovaní problematiky kolektívnej pamäti vzniká všeobecne nielen intelektuálny dopyt, ale aj istá nevyhnutnosť konfrontovať sa s mierou vlastného a kolektívneho poznania lokálnej kultúrnej identity. Pohľad do histórie môže vo všeobecnosti vyvolať aj istý apel na celospoločenský diskurz objektívne interpretovať konkrétne úseky našich dejín. Tak je to, myslím, aj v prípade maľby P. Decheťa, ktorá má jasnú dispozíciu vyvolať dialóg s recipientom a rozkrývať toto poznanie.

Doc. Mgr. art. Rastislav Podoba, ArtD.
Katedra maľby FVU
foto: Klára Kusá

PRINTING STILL — THE MIDDLE GENERATION

27/10–10/11/2024
Výtvarníci: Peter Kollár, Silvia Krivošíková, Róbert Makar, Andrea Pézman, Patrik Ševčík (FVU)
Kurátorka: Martina Rötlingová

Fotografia z vernisáže; zľava: Róbert Makar, Andrea Pézman, Andrej Michalec (Generálny konzul), Martina Rötlingová, Chris Verheyen, Peter Kollár a Patrik Ševčík

Výstava Printing Still – Middle Generation nadväzuje na úspešnú výstavu grafiky mladej generácie Printing, Still, ktorá sa konala v galérii Epreuve d´Artiste v Antverpách v roku 2022.

V galérii Epreuve d´Artiste majú slovenská i belgická grafika svoje hlboké korene a prepojenie vďaka jej zakladateľke Chris Verheyen, ktorá študovala v 80. rokoch na VŠVU v Bratislave.

Na výstave strednej generácie sú zastúpení 5 autori a autorky, ktorí pracujú v médiu tradičnej grafiky, prípadne ho implementujú do svojej tvorby v rôznych podobách. Cieľom výstavy je mapovať, ako sa tradičná grafika aj v jej možných obmenách objavuje v súčasnej tvorbe.

Peter Kollár sa venuje grafike, najmä možnosťami linorytu, v ktorom majstrovsky pracuje. Na výstave sa prezentuje cyklom „Divoká voda", v rámci ktorého skúma psychologické a psychofyzické aspekty a reakcie ľudského tela a mysle pri ponorení sa do vody.

Silvia Krivošíková sa prezentovala sériu monotypií a kresbieb „Tvrdohlavé hlavy".

Róbert Makar, na výstave predstavil súbor troch grafík vytvorených technikou litografie. Jeho grafikcé a experimentálne presahy sú vytvorené na podstave intelektuálnej hry.

Andrea Pézman vníma grafiku ako nekonečný priestor a pracuje s osobnými a poetickými témami sa na výstave prezentovala grafikami realizovanými v rôznych technikách: sieťotlač, suchá ihla, lept a cyanotypia.

Patrik Ševčík, vedúci katedry grafiky FVU sa na výstave prezentoval sériu autorských grafík, ktorá je vytvorená autorskou technikou – postserigrafiou, ktorá je kombináciou sieťotlače a ručného monoprintu. Využíva pritom princíp multiplikácie jednej matrice a vytvára tak ilúziu filmového pásu, zastaveného príbehu. Autor v sérii východiskovo pracuje s fotografiou, ktorú následne upravuje pre ďalšie spracovanie. Prezentovaná séria zobrazuje výjavy inšpirované z majstrovstiev sveta rýchlostných motocyklových pretekov. Ševčík približuje fascináciu technickým vývojom, rýchlosťou, vzrušením, nebezpečenstvom a rizikom. Zároveň pocit víťazstva a snaha byť najlepší poukazujú na možné dôsledky a ohrozenia pod vplyvom fyzikálnych zákonov.

Výstavu v Antwerp Gallery Epreuve d'Artiste spoluorganizoval Generálny konzulát SR v Bruseli v spolupráci s umeleckým kolektívom 40 × 60 BRUSSELS a Station Gallery v Bratislave.

Konala sa pod značkou Slovak house v rámci projektu Vlajková loď kultúrnej prezentácie Slovenska v Belgicku ROOTS 2024. Mediálnym partnerom projektu bola Tlačová agentúra SR (TASR).

doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.
Katedra grafiky FVU
foto: archív autora

https://www.epreuvedartiste.be/e_2024_PrintingStill.php

MATÚŠ MAŤÁTKO: ČAS KOSTLIVCOV (BIELA-MODRÁ-ČERVENÁ EPOPEJ)

Individuálna výstava Matúša Maťátka (1984) v Trnave prináša silnú dávku súčasného vizuálneho jazyka, vyzývavú obrazovú inštaláciu ikonických obrazov a príbehov. Ide o programové budovanie encyklopedickej obrazárne, kde sú zaznamenané „zlomové" historické udalosti a krízové momenty našich štátotvorných dejín a autorov ironický, až pichľavý humor. Na scéne sú hutne zoštylizovaní naši hrdinovia, idoly, zbojníci, či partizáni, ale aj dnešní kostlivci, čo vypadávajú zo skrine. V druhom kole Maťatko svojsky komunikuje s dejinami umenia – inšpirácia Muchovou Slovanskou epopejou, interpretácia Jána Franciscihо od Bohúňa, portrét Ľudovíta Štúra podľa Františka Koláča, či Kulichovej postavy Matice slovenskej, ale aj zapojenie niekoľkých diel priamo zo zbierok Trnavskej galérie a pod.

Modeluje historické momenty vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov – heraldický lev, čo dusí orla (Spojenými silami), svietnik menory s dymiacimi komínmi namiesto sviečok (Memento), ďalej zobrazuje zdvihnutý povstalecký samopal pod Kriváňom (Na horách horí vatra), odhodlaného robotníka a družstevníčku zo socialistickej bankovky s červenými hviezdami namiesto očí (Hviezdna budúcnosť), až po známe gesto víťazstva - zdvihnutej ruky s odťatými článkami prstov (Sľúbili sme si lásku). Nakoniec vytvára jasné komentáre aj súčasným situáciám a problémom – covidový tanec kostlivca s mužom v maske (Tanec smrti), hlavu gorily so zašnurovanými ústami (Gorila), TV prijímač s hviezdou uprostred (Znepokojivé signály), či skriňu, previazanú reťazami, aby z nej nevyskočili povestní kostlivci (Kostlivec v skrini).

Maťátko či už v reliéfoch, maľbách, alebo sochách preferuje grafickú štylizáciu so silnou obrysovou linkou a odkazom, ovplyvneným aj komiksom, street artom, mestskými subkultúrami a pod. Matúš Maťatko aj touto kolekciou dokazuje svoj aktívny a kritický postoj k naliehavým kultúrno-politickým otázkam našich dejín aj tragikomickej súčasnosti „v čase kostlivcov", ktoré dokáže premietnuť do príťažlivej, trochu provokatívnej výtvarnej reči.

Výstava je voľným pokračovaním výstav s titulnou bielo-modro-červenou epopejou (2020 – Liptovská galéria P.M. Bohúňa, Liptovský Mikuláš; 2019 – Nová Cvernovka, Bratislava) a potrvá do 24. novembra 2024.

Matúš MAŤÁTKO (narodený 1984 v Bratislave), slovenský umelec a pedagóg, žije a tvorí v Bratislave. Je absolventom Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, ateliér voľnej grafiky a ilustrácie prof. Dušana Kállaya (2005 – 2011). Rezidencie a stáže: 2023 – Slovenský inštitút Jeruzalem; 2021 - Epreuve d'Artiste, Antverpy; 2020 – Sofia; 2019, 2017 - Cité internationale des Arts, Paríž; 2016 - Canggu-Bali v Indonézii. Samostatne vystavuje od roku 2011, naposledy: 2023 – Zodiak, Galéria 19, Bratislava; 2022 – Doba nepokojná, Partizánske. Mnohonásobný nositeľ ceny Najkrajšia kniha roka (2005 – 2023). Realizoval niekoľko muralov a malieb vo verejnom priestore. V súčasnosti je pedagógom na Fakulte výtvarných umení AU v Banskej Bystrici;

viac info:
https://www.instagram.com/matatko.matus/?hl=cs

b.skid

Kurátor: Vladimír Beskid
Miesto: Koppelova vila GJK Trnava – nové krídlo Trvanie: 26. september – 24. november 2024
Vernisáž: 26. septembra 2024 o 18:00 h.

foto: Juraj Fifik

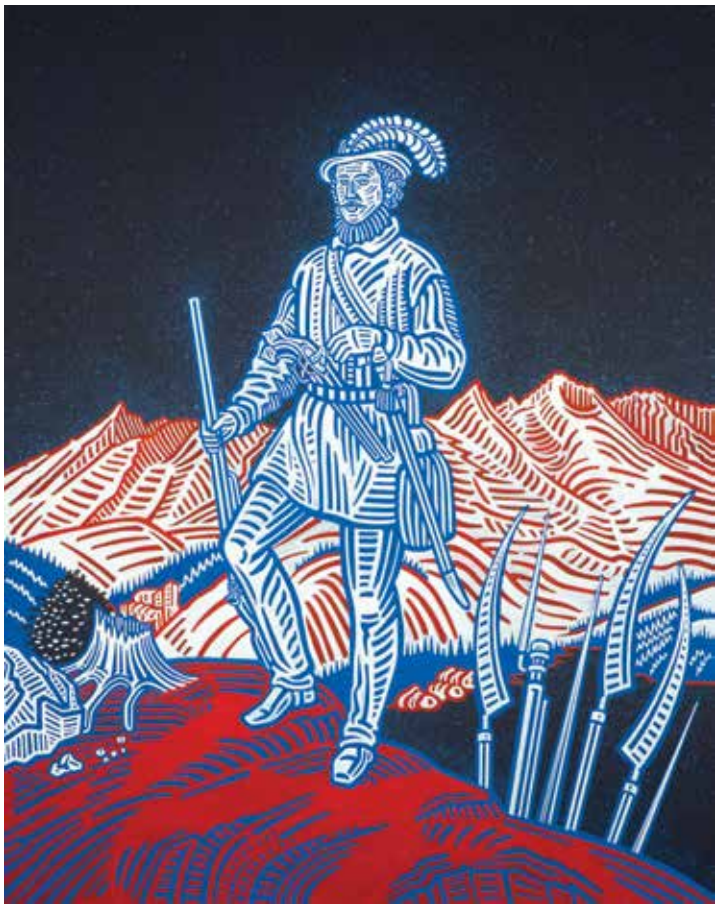

Matúš Maťátko
„ Ján Francisci ako kapitán slovenských dobrovoľníkov alebo Iskry zo zaviatej pahreby“
(1848) after Peter Michal Bohúň
Rok: 2020
Technika: maľba, kombinovaná technika
Rozmer: 190 x 150 cm

VOSI

Galéria Fx Akadémie umení
5. 11. 2024 – 30. 11. 2024
Výstava v Galérii Fx Akadémie umení s názvom VOSI je slovná hra s viacerými významami ako napr. „v osi“ priestorového média, „V Objekte, Soche, Inštalácii“.
Táto výstava prezentovala výber diel realizovaných počas 16. ročníka medzinárodného sympózia Panta Rhei organizovaného doc. M.A. Vladimírom Kovaříkom vedúcim Ateliéru produktový design na Univerzite Tomáše Bati ve Zlíně.

Projekt Panta Rhei zahŕňa dlhodobú vrelú medziinštitucionálnu spoluprácu s množstvom univerzít a profesionálne tvoriacich umelcov a dizajnérov s bohatými aktivitami nielen v oblasti výstav a sympózií. Diela tohto projektu vznikajú transformáciou zvyškových materiálov, ktoré sú poskytnuté sponzormi z oblasti designu, reklamného priemyslu, drevopriemyslu a stavebníctva. Sociálny a ekologický podtext jednotlivých projektov prináša zaujímavý pohľad do prístupu a práce so sochárskym objektom, inštaláciou a fotografiou. Autori a autorky sa snažia poskytnutý materiál prehodnocovať nielen formou recyklácie a upcyklácie, ale aj z pohľadu environmentu ako takého, čo je hlavnou ideou projektu Panta Rhei.

Na tohtoročnom sympóziu sa zúčastnili pedagógovia zo spomínanej Univerzity Tomáše Bati z Fakulty produktového dizajnu (Vladimír Kovařík, Sabina Psotková), pedagogičky Katedry sochárstva Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici (Ivana Sláviková, Lucia Horňáková Černayová), pedagogička Superior School of Design v Palma de Mallorca (Leticia Muñoz). Medzi autormi boli aj voľne tvoriaci profesionálny umelci (Ute Deutz, Stanley Férvier, Richard Vodička).

Tvorba **Vladimíra Kovaříka (CZ)** sa pohybuje na poli priemyselného, produktového a grafického designu. Táto skúsenosť mu napomáha realizovať svoje „postminimalistické“ objekty na hrane dizajnu a sochárstva. Na tejto výstave sa na nám jeho dielo objavilo v horizontálne inštalovaných deviatich červených štvorcov zoradených do väčšieho celku, oscilujúc na pomedzí východnej a západnej kultúrnej tradície. Taktiež minimalisticky riešené kruhové objekty **Sabiny Psotkovej (CZ)** boli na pomedzí šperku a sochárskych objektov. Autorka v nich používa najčastejšie plasty s kombináciou kovu hlavne plexiskla využívajúc ich farebnosť, variabilitu, ale predovšetkým možnosti ich recyklácie…

Snahou **Ivany Slávikovej (SK-CZ)** je vyvolať u diváka zamyslenie sa nad samotným vnímaním a prehodnocovaním bežných vecí, ktoré nás obklopujú. Autorka vo svojej tvorbe častejšie využíva osobitný paradox formy a obsahu diela, kde uplatňuje vlastnú poetiku v jasnom ideovom odkaze na neprítomné telo. V drevených objektoch pripomínajúcich potápačské „šnorchle“ vznikli zvláštne paradoxy, ktoré autorka podporila aj sériou fotodokumentácie z akcie. Zobrazuje rôzne pokusy dýchania vo vode pomocou týchto objektov.

Tvorba **Lucie Horňákovej Černayovej (SK)** je zameraná na prieniky výtvarného priestoru a bežného, civilného života z pohľadu autorky, matky, pedagogičky a výskumníčky. Tvorbu zameriava na témy spolupráce, problematiku autorstva, otvorenej práce, bežného života a experimentovania s odpadovými materiálmi vo fyzickej materializácii diela. https://luciahornak.sk/ Na výstave sa prezentovala prácou s názvom Use ewerithink ktorá nabádala človeka k úspornosti a prehodnocovaniu v rôznych vrstvách vnímania

Fotodokumentáciou autoperformancií sa prezentovala aj **Leticie Muñoz (E)**. Zameriavala sa na reprezentáciu stereotypov, symbolov, používanie ikonických obrazov a produktov, hier a sociálnej roly žien ako spôsob zvýraznenia a vytrhnutia z kontextu tohto typu sociálneho správania generovaného konzumnou spoločnosťou. Záujem o spolitizované telo jednotlivca ako príjemcu týchto podnetov, mysliteľa, vnímateľa a usmerňovača, ktoré odráža sociálne správanie ako odcudzenie s anestetickým správaním tvárou v tvár realite.

Ute Deutz (D) sa vo svojej tvorbe zaoberá spoločensko-kritickými témami a medziľudskými vzťahmi. Tajné priania a potreby prejavuje v objektoch a inštaláciách, ktoré nesú v sebe poetiku individuálnej mytológie s vlastnými myšlienkovými interpretáciami. Tieto medziľudské „priepasti" sa snaží občas interpretovať s vtipom alebo ako aj na výstave prezentovaným dielom mobilného sochárskeho objektu so snahou o zapojenie diváka do svojej hry.

Pietne pôsobiaca inštalácia **Stanleyho Févriera (CA) z Montrealu** pozostávala zo série fotografických záznamov z jeho autoperformancie a objektov, ktorými kládol poctu zodpovedajúcu aj odkazu 60. ročníka Art Biennale v Benátkach s názvom Stranieri ovunque (Všade „samý" cudzinec). Vo svojom diele sa zaoberá kritickým skúmaním umeleckého sveta a jeho inštitúcií. Skúma sociálnu, kultúrnu a mocenskú dynamiku, ktorá prispela k nedostatočnému zastúpeniu „neviditeľných" umelcov.

Richard Vodička (CZ) je zástancom udržateľného designu, ktorý hovorí, že produkty majú byť kvalitne spracované a z dobrého materiálu, aby fungovali aj za desať rokov alebo najmenej po celý život. Napriek tomu, že sa venuje hlavne designu a fotografii, vo vystavených dielach zachytával akčne realizované grafiky prehodnocujúce prchavé okamihy našej každodennosti na recyklovanom materiáli.

Výstava VOSI mala za cieľ bližšie predstaviť rôzne spôsoby uvažovania, spracovania a prehodnocovania poskytnutých materiálov k aktuálnym témam.

Vystavujúci umelci:
Vladimír Kovařík (CZ), Sabina Psotková (CZ), Richard Vodička (CZ), Ute Deutz (D) Stanley Férvier (CA) Leticia Muñoz, (E), Lucia Horňáková Černayová (SK), Ivana Sláviková (SK)
Kurátor: Jozef Suchoža

Akadémia umení v Banskej Bystrici

art3.

Časopis Akadémie umení v Banskej Bystrici.
Vychádza štvrťročne.
Nepredajné.

Vydáva:
Akadémia umení v Banskej Bystrici
Kollárova 22
974 01 Banská Bystrica
IČO vydavateľa – IČO 31 094 970

Dátum vydania:
december 2024
Číslo:
03 – 04/2024
Ročník:
XIV.

Adresa redakcie:
Rektorát AU, miestnosť č. 120
Telefón:
048/43 20 120
e-mail:
art3@aku.sk
Internet:
www.aku.sk

Predná strana obálky:
Peter Vítko
Krehká rovnováha, 2023,
SeaArt Infinity

Redakčná rada:
prof. MgA. Ing. Michal Murin, ArtD.
PaedDr. Peter Vítko
doc. Mgr. art. Eva Varhaníková, ArtD.
doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.
doc. PaedDr. Mária Strenáčiková, PhD.

Redakcia:
doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD./FVU — šéfredaktor
doc. PhDr. PaedDr. Mária Strenáčiková, PhD./FMU — zástupca šéfredaktora
Marta Holécyová/Sekretariát redakcie
Mgr. art. Katarína Viludová/Public relations AU
PhDr. Alena Vrbanová, PhD./FVU
Maximiliana Gontková/FVU
Mgr. art. Gabriela Birošová/FVU
Mgr. et Mgr. art. Anna Arendáriková, PhD./FMU
Mgr. art. Andrej Sontág, ArtD./FMU
Mgr. art. Eva Miškovičová, PhD./FMU
Pavol Béreš/FMU
Mgr. art. Zuzana Budinská, ArtD./FDU
Mgr. art. Marek Janičík, ArtD./FDU
Mgr. art. Petra Kovalčíková, ArtD./FDU
Mgr. art. Soňa Kočanová, ArtD./FDU
Ing. Ivana Badinská/Knižnica AU

Grafický dizajn a DTP spracovanie:
doc. Mgr. art. Patrik Ševčík, ArtD.

Jazyková korektúra:
doc. PhDr. PaedDr. Mária Strenáčiková, PhD.

Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť, redakčne upraviť alebo aj neuverejniť. Za obsah príspevku zodpovedá autor.

Použité písmo:
Circular (Lineto)
Fazeta (Adtypo – Andrej Dieneš)

Tlač:
Equilibria, s. r. o.

Vytlačené na recyklovanom papieri.

EV 5325/16
ISSN 2453-7349

Nedeľné šachy s Tisom (Inscenácia)

V ére technologického pokroku prechádza umenie zásadnou transformáciou. Umelá inteligencia (AI) podporuje vznik nových umeleckých foriem, ktoré redefinujú hranice tradičného umenia. Akadémia umení v Banskej Bystrici sa chce zaradiť medzi vysokoškolské umelecké inštitúcie, ktoré integrujú umelú inteligenciu do svojho vzdelávacieho programu. Študenti majú možnosť získať skúsenosti s najmodernejšími technológiami a aplikovať ich vo svojej tvorbe.